

**Jo Dieviškosios Kilnybės
A. C. Bhaktivedantos Svamio Prabhupādos knygos**

Lietuvių kalba

Bhagavad-gītā, kokia ji yra
Śrīmad-Bhāgavatam, 1–3 giesmės
Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo (2 tomai)
Viešpaties Caitanyos mokymas
Atsidavimo nektaras
Savęs pažinimo mokslas
Śrī Īsopaniṣada
Anapus laiko ir erdvės
Pamokymų nektaras
Yogos tobulybė
Akistata su mirtimi
Kelionė į savęs atradimą
Anapus gimimo ir mirties
Tobuli klausimai, tobuli atsakymai
Gyvybė kyla iš gyvybės

Anglų kalba

Bhagavad-gītā As It Is
Śrīmad-Bhāgavatam (pabaigta mokinių)
Śrī Caitanya-caritāmṛta
Kṛṣṇa, The Supreme Personality of Godhead
Teachings of Lord Caitanya
The Nectar of Devotion
The Nectar of Instruction
Śrī Īsopaniṣad
Light of the Bhagavata
Easy Journey to Other Planets
Teachings of Lord Kapila, the Son of Devahūti
Teachings of Queen Kuntī
The Science of Self-Realization
Perfect Questions, Perfect Answers
Life Comes From Life
The Path of Perfection
Beyond Birth and Death
Kṛṣṇa Consciousness: The Topmost Yoga System
The Perfection of Yoga
Kṛṣṇa Consciousness: The Matchless Gift
On the Way to Kṛṣṇa
Rāja-vidyā: The King of Knowledge

Life Comes From Life (Lithuanian)

Skaitytojus, susidomėjusius knyga, Tarptautinė Krišnos sąmonės bendrija kviečia rašyti arba apsilankyti centruose:

ISKCON

Raugyklos g. 23-1, 01140, Vilnius

tel. +370-5-2135218

www.krishna.lt

ISKCON

Savanorių pr. 37, 44255, Kaunas

tel. +370-37-222574 • krsna.info@gmail.com

www.nitaigauracandra.lt

Kauno Vedų kultūros centras

Panerių g. 187, 48437, Kaunas

tel. +370-37-360710 • info@veducentras.lt

www.veducentras.lt

Knygas anglų kalba galima užsisakyti adresu:

Bhaktivedanta Library Services

Petite Somme 2, 6940 Durbuy, Belgium

www.blservices.com

Copyright © 2011 The Bhaktivedanta Book Trust International, Inc.

www.krishna.com

www.bbt.se

ISBN 978-91-7149-648-5

Knyga išleista 2011 m.

Turiny

Pratarmė	vii
Įvadas	1
1 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., balandžio 18	5
2 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., balandžio 19	11
3 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., balandžio 28	20
4 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., balandžio 29	24
5 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., gegužės 3	31
6 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., gegužės 7	35
7 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., gegužės 8	40
8 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., gegužės 11	45
9 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., gegužės 13	51
10 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., gegužės 14	57
11 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., gegužės 15	66
12 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., gegužės 17	70
13 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., gruodžio 2	76
14 Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., gruodžio 3	81

15	Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., gruodžio 7	88
16	Rytinis pasivaikščiojimas: 1973 m., gruodžio 10	95
	Iššūkis	102
	Apie autorių	123
	Pastabos	125
	Nuorodos	133
	Kaip tarti sanskritą	134

Pratarmė

Skaitytojams, įpratusiems manyti, kad mokslininko žodis yra patikrinta ir įrodyta tiesa, ši knyga taps didele staigmena. „Gyvybė kyla iš gyvybės“ – tai serija pokalbių, kuriuose vienas didžiausių praėjusio amžiaus filosofų ir eruditų Jo Dieviškoji Kilnybė A. C. Bhaktivedanta Svamis Prabhupāda improvizuota forma kritiškai analizuoja kai kurias plačiai paplitusias šiuolaikinio mokslo teorijas, nuostatas ir metodus. Śrīla Prabhupāda iškelia į dienos šviesą ne specialistui neužkliūvančias, bet niekuo nepagrįstas prielaidas, kuriomis grindžiamos šiuo metu populiarios teorijos apie gyvybės kilmę ir gyvenimo prasnę.

Knygos pagrindą sudaro Śrīlos Prabhupādos pokalbių su jo mokiniais įrašai. Pokalbiuose, kurie vyko 1973 m. Los Andželo apylinkėse rytinių pasivaikščiojimų metu Śrīla Prabhupāda gvildena su mokslu susijusius klausimus drauge su vienu savo mokinių dr. Thoudhamu D. Singhu. Organinės chemijos specialistas dr. Singhas šiuo metu vadovauja Bhaktivedantos institutui, tarptautinei organizacijai, kuri vykdo nuodugnius tyrimus mokslo, filosofijos ir teologijos srityje.

Kad ir kuriame žemės kampelyje atsidurtų, kas rytą, kai oras dar neišilęs ir lauke tvyro ramybė, apsigaubęs šiltu apsiaustu Śrīla Prabhupāda išeidavo pasivaikščioti ir intymiausias savo gyvenimo akimirkas praleisdavo nedidelės mokinių, pasekėjų bei svečių grupelės apsuptyje. Kartais ankstyvomis ryto valandomis jis gerėdavosi jį supančia gamta ir beveik nekalbėdavo, bet būdavo dienu, kai jis kalbėdavo daug ir karštai pačiomis įvairiausiomis temomis. Pokalbių metu jis parodė, kad filosofinė analizė nebūtinai turi būti nuobodų ir paini, kad ji gali būti aštri, leidžianti prasiskverbti į bet kurios gyvenimo sferos gilumą. Tokios srities, kurią Śrīla Prabhupāda apeitų, paprasčiausiai nebuvo. Gilus protas, dvasinis išval-

gumas, nepaprastas sąmojingumas, būdingi Śrilai Prabhupādai, darė jo analizę ryškia ir negailestinga, parodančia tai kas paprastai paslėpta nuo stebėtojo. Kalbėdamas su mokiniais jis provokavo, skatino, žavėjo savo asmenybės patrauklumu, mokė ir rūpestingai kreipė juos link gilesnio tikrovės supratimo.

Śrila Prabhupāda (1896–1977) yra tarptautiniu mastu pripažintas rašytojas, eruditas ir dvasinis mokytojas, plačiai vertinamas už savo nepaprastą indėlių atstovaujant Indijos kultūrai visame pasaulyje. Knygoje „Gyvybė kyla iš gyvybės“ Śrila Prabhupāda išskyla kaip filosofas ir socialinis kritikas. Su filosofiniu negailestingumu ir nuginkluojančiu atvirumu, jis atskleidžia ne tik metodologines šiuolaikinio mokslo ydas bei jo kruopščiai maskuojamą tendencingumą, bet ir nepatikrintas (ir nepatikrinamas) teorines prielaidas, kurias patikliai publikai mokslininkai pristato kaip įrodytus faktus. Šiuose pokalbiuose Śrila Prabhupāda išsklaido mokslo vardu kuriamus materialistinius ir nihilistinius mitus, kurie yra apkerėję šiuolaikinį žmogų.

Ivadas

Mokslas: tiesa ir pramanai

„Kas žino, gal nuolatinė mokslo pažanga privers mokslininkus patikėti, kad amžina yra ne materija, o gyvybė? Kas žino, galbūt po 10 000 metų žmogus bus linkęs manyti, kad materija, ko gero, atsirado iš gyvybės.“

– Louis Pasteur

Kadaise (kaip pasakoje) dauguma mūsų tikėjome, kad mūsų valgomas maistas yra sveikas ir maistingas, kad jame nėra kenksmingų cheminių medžiagų, tikėjome reklama ir užrašais ant pakuočių apie nuostabias produktų savybes ir jų sudėtį. Kadaise dauguma mūsų tikėjome savo valstybės vadovų, aukštų politikos veikėjų ir vietos valdžios atstovų sąžiningumu. Kadaise manėme, kad mūsų vaikai valstybinėse mokyklose gauna gerą išsilavinimą. Kadaise tikėjome, kad branduolinė energija bus „naudojama taikiais tikslais“ ir kad ji nekelia jokios grėsmės laimingai ir klestinčiai visuomenei.

Tačiau ne taip seniai mūsų iliuzijos subyrėjo į šipulius. Netylantys skandalai dėl vartotojų apgaudinėjimo ir politinių vadovų parsidavėliškumo išskleidė ankstesnį mūsų naivumą. Šiandien kiekvienam aišku, kad meistriškais masinės rinkodaros manipuliacijomis ir per žiniasklaidą galima sukurti tokią apgaulės šydą, kad niekas neatskirs melo nuo tiesos, tikrovės nuo iliuzijos.

Šiandien daugelis mokslininkų gina teoriją apie gyvybės atsiradimą iš materijos. Tačiau mokslas negali jos pagrįsti nei eksperimentiniais, nei teoriniais metodais. Tiesą sakant, ji grindžiama vien aklu tikėjimu, nuo kurio bet kokie moksliniai argumentai atsimu-

ša kaip žirniai nuo sienos. Pasak Śrīlos Prabhupādos, ši nepagrįsta dogma išklibino moralinius ir dvasinius visuomenės gyvenimo pamatus visame pasaulyje ir atnešė žmonijai daug kančių.

Nors šiuolaikiniai mokslininkai patys yra draskomi vidinių abejonių ir jų nuomonės toli gražu nesutampa, jiems kažkokiu būdu pavyko suformuoti nuo mokslo nutolusioje visuomenėje nuomonę apie jų vieną poziciją. Mokslininkų elgsena nenoromis atgaivina atmintyje prisiminimus apie bjauriausias politikų ir korporacijų manipuliacijas.

Pavyzdžiui, nepaisydami atviro visuomenės protesto dėl vyriausybės ir mokslininkų dangstomo fakto, jog branduolinės jėgainės neatitinka saugumo standartų, jie neketina atsisakyti branduolinės energijos ir netgi „nemato“ problemos, kad nėra būdu, kaip saugiai tvarkyti radioaktyvias atliekas.

Populiariojoje literatūroje ir vadovėliuose mokslininkai pateikia gyvybės atsiradimo iš materijos versiją kaip vienintelį moksliskai pagrįstą paaiškinimą. Pasak jų, visos kitos teorijos yra nemokslinės. Todėl šiandien visiems kalama į galvą, kad gyvybė atsirado iš cheminių elementų, „pirminio sultinio“, kurį sudaro amino rūgštys, baltymai ir kiti svarbūs elementai. Tiesa, kai kurie mokslininkai specializuotuose leidiniuose ir neoficialiuose pokalbiuose pripažįsta, kad jų teorija turi rimtų ir dažnai neužtaisomų spragų. Pavyzdžiui, kai kurie DNR kodavimo mechanizmo bruožai kelia rimtų abejonių dėl pačios evoliucijos idėjos. Žymus biologas W. H. Thorpe'as rašo: „Gali atsitikti taip, kad gyvybės, kaip ir visatos kilmės, atsiradimo klausimas mokslui taps neįveikiama kliūtimi, uola, į kurią suduš visos pastangos paversti biologiją fizikos ir chemijos mokslu.“ Šias problemas pripažįsta ir prisiekęs evoliucijos teorijos šalininkas Jacques'as Monodas. Kitas garsus evoliucijos teorijos šalininkas Theodisius Dobzhansky'as rašo, kad „mūsų mokslinės žinios, be jokių abejonių, yra nepakankamos, kad galėtume pagrįstai paaiškinti šiuos virsmus (materijos į gyvybę ir nesąmoningo būvio į sąmoningą būvį). Net ir labai skirtingų požiūrių biologai W. H. Thorpe'as ir Jacques'as Monodas sutaria, kad gyvybės atsiradimo klausimas nėra paprastas, į jį sunku atsakyti ir jis tikrai nėra išspręstas. Štai ką aš šiuo klausimu manau.“ Dobzhansky'as sako, kad gyvybės atsiradimas esąs „stebuklas“. Dobzhansky'as, Mono-

das ir Thorpe'as ne vieninteliai, taip manantys. Tačiau populiariuose leidiniuose ir vadovėliuose apie šias plačiai paplitusias abejones nutylima.

Nobelio premijos laureatas fizikas Eugene'as Wigner'is pateikia įrodymų, kad savaime besidauginančio biologinio vieneto egzistavimo tikimybė yra lygi nuliui. Kadangi gebėjimas daugintis yra viena svarbiausių gyvųjų organizmų ypatybių, Wigner'is prieina prie išvados, kad mūsų dabartinės fizikos ir chemijos žinios neleidžia paaiškinti gyvybės fenomeno. Herbert'as Yockey, remdamasis informacijos teorija, įrodė, kad netgi tokia pavienė informaciją perduodanti molekulė, kaip citochromas c, (o ką jau kalbėti apie sudėtingus organizmus) per visą Žemės egzistavimo laikotarpį negalėjo atsirasti atsitiktinai: „Telioka daryti išvada, kad nepaisant šiandien egzistuojančių ir pripažintų teorijų, atsitiktinio gyvybės atsiradimo Žemėje scenarijus, kuris būtų pagrįstas ne tikėjimu, o faktais, dar neparašytas.“

Taigi viena vertus, mokslininkai yra tvirtai įsitikinę, kad gyvybė kilo iš materijos, kita vertus, jie pripažįsta, kad neturi įrodymų, pagrindžiančių tą įsitikinimą, ir kad jų teorija turi rimtų spragų. Mokslininkai yra įsitikinę, kad gyvybė kilo iš materijos ir galiausiai virsta materija, tačiau pripažįsta, kad moksliniai argumentai šiai teorijai pagrįsti yra labai menki. Taigi jų teorija yra *a priori*: ji savimi pakeičia ir mokslinį metodą, ir patį mokslą. Mokslininkai karštai, kone kaip pranašai, tiki, kad viena gražia dieną nežinia kaip nežinia kas sugebės jų teoriją patvirtinti, o kol kas pakanka aklo tikėjimo.

Stulbinanti technikos pažanga apgaubė mokslininkus „neklįstančiųjų“ aura ir žmonės tiki jų skelbiamomis nepatikrintomis ir neįrodytomis teorijomis apie gyvybės kilmę. Knygoje „Apybraižos apie Žemę“ (angl. „Passages About Earth“) William'as Irwin'as Thompson'as rašo: „Kadaise nebuvo galima suabejoti religija nerizikuojant susilaukti prakeikimo, o šiandien negalima suabejoti mokslo autoritetu nerizikuojant pasirodyti neracionaliai mąstančiu ar kuoktelėjusiu.“ Pasak botaniko Garrett'o Hardin'o, į kiekvieną, suabejojusį Darvino teorija, „neišvengiamai nukrypsta spekuliatyvių psichiatrų žvilgsniai“.

Dialogai šioje knygoje gali pasirodyti revoliuciniai, tačiau ar tokių mokslininkų, kaip Niutonas, Pasteras ir Einšteinas, teorijos

Ivadas

savo laiku neatrodė revoliucinės? „Gyvybė kyla iš gyvybės“ ne tik kritiškai vertina teorijos, kad gyvybė kilo iš materijos, šalininkus, bet ir ragina juos pažadinti savyje nuoširdesnę ir aistringesnę tiesos ir žinių ieškojimo troškimą, kad jų intelektas, ištekliai ir triūsas pasauliui atneštų tikrąjį gėrį.

– Dr. Thoudam Damodara Singh

Pirmas rytinis pasivaikščiojimas

*balandžio 18 d., 1973 m.
Cheviot Hills parkas, Los Andželas*

Gyvybė kitose planetose

Śrīla Prabhupāda: Gyvosios būtybės egzistuoja netgi Saulėje ir Mėnulyje. Ką apie tai sako mokslininkai?

Dr. Singhas: Pasak jų, ten gyvybės nėra.

Śrīla Prabhupāda: Nesąmonė. Gyvybė ten *yra*.

Dr. Singhas: Jie teigia, kad gyvybė Mėnulyje neegzistuoja, nes neaptiko jokių gyvybės įrodymų.

Śrīla Prabhupāda: Kodėl jie taip mano? Mėnulis padengtas dulkių sluoksniu, tačiau ir dulkėse gyvena gyvi padarai. Gyvybė tarps- ta bet kokioje atmosferoje – bet kokioje. Todėl Vedose¹ gyvo- sios būtybės vadinamos *sarva-gataḥ* – „egzistuojančios bet kokiomis sąlygomis“. Gyvoji būtybė yra nemateriali. Ji tūno materialiam kūnei, tačiau pati nėra materialinė. O kalbėdami apie atmosferą, turime omenyje materialias sąlygas.

Karandhara: Jie teigia, kad atmosfera Mėnulyje netinkama gyvy- bei, tačiau iš tiesų jie tegali tvirtinti, kad ten nėra mums pažįstamos gyvybės formos.

Śrīla Prabhupāda: Vedose sakoma, kad gyvoji būtybė nepriklauso nuo materijos. Jos negalima nei sudeginti, nei sukapti, ji nesudžiū- va ir nesušlampa. Apie tai kalbama „Bhagavad-gītoje“.²

Dr. Singhas: Mokslininkai mano, kad jų žinios apie mūsų planetą pakankamos, kad jie galėtų daryti išvadas apie gyvybę kitose planetose.

Šrīla Prabhupāda: Taip. Pirmiausia jie galvoja apie save. Jų mąstymas labai siauras – jie viską matuoja remdamiesi tomis pačiomis aplinkybėmis, kurios supa juos pačius. Mes tokią mąstyseną vadiname „Dr. Varlės filosofija“. [Juokiasi.]

Viename šulinyje gyveno varlė. Kartą išgirdusi iš bičiulio apie Atlanto vandenyną ji paklausė:

Kas tas Atlanto vandenynas?

Milžiniškas vandens telkinys, – atsakė bičiulis.

Milžiniškas? Nejuo bus dukart didesnis už mano šulinį?

Ką tu! Daug kartų didesnis, – nusijuokė bičiulis.

Kiek kartų? Dešimt?

Varlė vis skaičiavo ir vis bandė išvaizduoti beribį Atlanto vandenyną. Bet argi galima suvokti Atlanto platybes bandant kartu sudėti šulinius? Mūsų galimybės, patirtis ir mąstymas riboti, todėl visi mokslininkų samprotavimai nesiekia toliau varlės filosofijos.

Karandhara: Visas savo išvadas jie grindžia „moksliniu sąžiningumu“, o tai reiškia, kad jie kalba tik apie tiesiogiai patiriamus dalykus.

Šrīla Prabhupāda: Jūs kalbate apie savo patirtį, aš – apie savo. Kokių pagrindų turėčiau patikėti jūsų patirtimi? Jei jūs – kvailys, tai, jūsų manymu, ir aš turėčiau tapti kvailiu? Galbūt jūs – varlė, o aš – banginis. Kodėl turiu į viską žvelgti per jūsų šulinio prizmę? Jūs turite savo mokslinio pažinimo metodą, o aš – savo.

Dr. Singhas: Mėnulyje mokslininkai neaptiko vandens, todėl priešų prie išvados, kad ten negali būti gyvybės.

Šrīla Prabhupāda: Jie neištyrė viso Mėnulio paviršiaus. Tarkim, į mūsų planetą, kur nors Arabijos dykumoje, nusileido erdvėlaivis iš kitos planetos, pasisukiojo ir sugrižo į savo planetą. Ar erdvėlaivio igula galėjo susidaryti realų vaizdą apie Žemės planetą? Jų žinios apie ją labai ribotos.

Karandhara: Mokslininkai išrado prietaisą, kuriuo nustatomi vandens šaltiniai. Jie teigia paleidę jį į Mėnulio orbitą ir nustatė, kad Mėnulyje nėra vandens, o jei nėra vandens, nėra ir gyvybės.

Šrīla Prabhupāda: Netgi jei Mėnulyje, kaip ir Saulėje, nėra van-

dens, tai nereiškia, kad ten nėra gyvybės. Dykumoje kaktusas auga visiškai be vandens.

Karandhara: Jis gauna vandens iš atmosferos.

Śrīla Prabhupāda: Taip, todėl, kad atmosferoje yra visi gyvybei būtini elementai: žemė, vanduo, ugnis, oras ir eteris. Šie elementai yra bet kurio materialaus objekto sudedamosios dalys. Mano kūne yra vandens, nors jūs ir nematote jo. Iš kur sklinda kūno šiluma? Jūs nematote ugnies. Ar matote, kad mano kūne dega ugnis? Tai iš kur sklinda šiluma? Kaip atsakyti į šį klausimą?

Visata viename atome

Śrīla Prabhupāda: Materija yra sudaroyta iš penkių grubių pradmenų (žemės, vandens, ugnies, oro ir eterio) ir trijų subtilių (proto, intelekto ir klaidingos savimonės).

Karandhara: Pagal Vedų mokslą, pirminis materijos elementas yra klaidingas ego, iš jo randasi intelektas, vėliau protas, o po to grubieji komponentai – eteris, oras, ugnis ir t.t. Taigi visi materialūs objektai sudaryti iš šių bazinių komponentų, tiesa?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Materiali visata atsiranda kaip banjano medis iš mažutės sėklos. Sėkloje medžio nematyti, tačiau joje glūdi visi medžiui reikalingi komponentai, taip pat ir intelektas. Iš tikrųjų kiekvieno iš mūsų kūnas – mažas visatos modelis. Jūsų kūnas ir mano kūnas – skirtingos mažos visatos. Todėl mūsų kūnai, kaip ir visata, sudaryti iš aštuonių materijos pradmenų. Vabzdžio kūnas – taip pat visata.

Karandhara: O atomas?

Śrīla Prabhupāda: Jam tinka ta pati formulė: jame glūdi tie patys komponentai. *Aṅor aṅīyān mahato mahīyān* („Kaṭha Upaniṣada“ 1.2.20). Tai reiškia, kad nepriklausomai nuo materialaus objekto dydžio, jis sudarytas iš tų pačių pradmenų. Iš šių pradmenų sudaryti visi materialaus pasaulio objektai. Moteriškas rankinis laikrodis turi mechanizmą, kurio dėka sklandžiai veikia, taip ir skruzdei duotos atitinkamos smegenys, kad ji galėtų išspręsti savo problemas. Kaip tai vyksta? Norint atsakyti į šį klausimą, reikia skrupulingai ištirti skruzdės smegenų audinius. Bet jūs to negalite padaryti.

Be to, egzistuoja galybė mažesnių už skruzdę vabzdžių. Taigi neabejotinai turi egzistuoti kažkoks mechanizmas, inspiruojantis jų veiklą, tačiau mokslininkai jo negali aptikti.

Reliatyvumas ir žinios

Śrīla Prabhupāda: Visos gyvosios būtybės apdovanotos intelektu keturių esminių rūšių veiklai atlikti: valgyti, miegoti, patenkinti lytinius poreikius ir gintis. Šie pradiniai instinktai būdingi net atomui. Žmogus nuo kitų būtybių skiriasi tuo, kad turi aukštesnį intelektą, kuris skirtas pažinti Dievą. Tai vienintelis skirtumas. *Āhāra-nidrā-bhaya-maithunam ca samānam etat paśubhir narāṇām.* Visos gyvosios būtybės valgo, miega, tenkina lytinius poreikius ir ginasi. Matėte, kaip auga medžiai? Toje vietoje, kur medžio kamienas išsišakoja, žievė auga aplink šaką, o ne tiesiai [Śrīla Prabhupāda rodo ranka, kaip žievė aplenkia kliūtį]. Medis suvokia: „Priešaky kliūtis, todėl reikia ją apeiti.“ Tačiau kur medžio akys? Kaip jis mato? Jis apdovanotas *intelektu*. Galbūt jo intelektas ir nėra tokio aukšto lygio kaip jūsų, bet vis dėlto intelektas. Vaikas taip pat turi intelektą, tik ne tokį išsivysčiusį kaip jo tėvo. Ateis laikas, kai jis suaugęs, ir tada jo intelektas subręs ir atsiskleis.

Dr. Singhas: Vadinasi, intelektas yra reliatyvi sąvoka.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Viskas yra reliatyvu. Jums duotas vienoks kūnas, skirta vienokia gyvenimo trukmė, o skruzdės kūnas ir gyvenimo trukmė – kitokie. Ir mes, ir skruzdė gyvename šimtą metų, tačiau „šimto metų“ trukmė priklauso nuo mūsų kūno. Brahmā, ilgiausia gyvenimo trukmė visatoje apdovanota gyvoji būtybė, ir tas, gyvena šimta metų. Mūsų akimis, skruzdės gyvenamas trunka vos kelias dienas. Lygiai taip kitose planetose, kuriose atmosfera kitokia negu Žemėje, egzistuoja gyvybės formos, pritaikytos prie tų planetų sąlygų. Tačiau mokslininkai į viską žiūri per reliatyvių Žemės sąlygų prizmę. Tai absurdas. Kodėl? Jei visa kosmoso kūrinija paklūsta reliatyvumo dėsniumi, kaip mokslininkai gali teigti, kad gyvybės sąlygos kitose planetose turi atitikti mūsų planetos sąlygas?

Vedose yra teigiama, kad bet kokios žinios turi būti vertina-

mos pagal *deša-kāla-pātra* dėsni. *Deša* – tai „vieta,“ *kāla* – „laikas,“ o *pātra* – „objektas“ ar „aplinkybės“. Kiekvieną reiškinį reikia vertinti atsižvelgiant į šiuos tris dalykus. Štai pavyzdžiui, žuvis puikiai jaučiasi vandenyje, o mes ir ant jūros kranto drebame. Taip yra dėl skirtingų mūsų *deša-kāla-pātra*. Tačiau dėl to, kad mes šąlame, negalime daryti išvados, jog ir žuvėdros vandenyje šąla, nes tai būtų kvailystė. Jų *deša-kāla-pātra* yra dar kitokia. Materialioje kūrinyje egzistuoja 8 400 000 skirtingų gyvybės rūšių, ir kiekviena jų savaip prisitaiko prie aplinkybių. Net ir šioje planetoje ne visur sąlygos yra palankios gyventi – štai kad ir Aliaskoje, nors ji ir Amerikoje. O gyvosios būtybės, kurioms Aliaskos sąlygos puikiai tinka, nekeliauja pas mus.

Karandhara: Tai galima sakyti, kad reliatyvumas priklauso nuo konkrečios mūsų padėties.

Šrīla Prabhupāda: Taip. Todėl ir sakoma: „Kas vienam maistas, kitam gali būti nuodai.“

Brahmānanda Svamis: Kadangi mums gyvenimo sąlygos Mėnulyje yra nepalankios, mokslininkai mano, kad ten negali gyventi niekas.

8 600 000 000 metų trunkanti diena

Dr. Singhas: Bėda ta, kad materialiaame pasaulyje mes viską vertiname per savo aplinkybių prizmę, o tai yra absurdas.

Mokinys: Žmogus, niekada nekėlęs kojos iš savo kaimo, galvoja, kad be jo kaimo daugiau niekas ir neegzistuoja.

Šrīla Prabhupāda: Taip. Varlė viską matuoja pagal savo šulinio dydį. Kitaip ji negali. Neaprėpiamą vandenyno didybę ji bando išmatuoti sieksniais. Taip ir mes bandome suvokti neaprėpiamą Dievo didybę, lygindami ją su santykine savo didybe. Kai kurie vabzdžiai gimsta, suauga ir atveda palikuonis per vieną naktį, o auštant miršta. Jie niekada neišvysta ryto. Taigi jie gali padaryti išvadą, kad toks reiškinys, kaip rytas, neegzistuoja, bet tai būtų nesąmonė. Taip ir mes, netikime *sāstrū* (apreikštųjų šventraščių) žodžiais, kad Brahmos gyvenimo trukmė prilygsta milijonams Žemės metų. „Tai neįmanoma,“ – sakome mes. Tačiau „Bhagavad-

Pirmas skyrius

gītoje“ (8.17) pasakyta: *sahasra-yuga-paryantam ahar yad brahmaṇo viduḥ*: 4 300 000 000 Žemės metų yra 12 valandų Brahmos laiku. Netgi vienas svarbiausių Indijos politikų ir žinomų „Gītos“ žinovų negalėjo suvokti šios informacijos.

Jis sakė, kad tai prasimanymas. Nenaudėlis! Bet jis laikomas rimtu mokslininku. Štai kur problema. Nenaudėlius ir kvailius visuomenė laiko mokslininkais, tyrinėtojais ir filosofais – pasaulis yra suklaidintas.

Antras rytinis pasivaikščiojimas

*balandžio 19 d., 1973 m.
Cheviot Hills parkas, Los Andželas*

Darvinizmo nepagrįstumas

Śrīla Prabhupāda: Materialus pasaulis yra visur pasireiškiančių trijų gamtos jėgų — *sattvos, rajaso ir tamaso* (dorybės, aistros ir neišmanymo) junginys. Šios jėgos skirtingomis proporcijomis pasireiškia tarp visų gyvybės rūšių. Pavyzdžiui, vieni medžiai sunokina puikius vaisius, o kiti tetinka malkoms. Taip yra todėl, kad jie susiję su skirtingomis gamtos jėgomis. Šios trys gamtos *guṇos* valdo ir gyvūnus: karvę valdo dorybės *guṇa*, liūtą – aistros *guṇa*, o beždžionę – neišmanymo *guṇa*. Anot Darvino, jo tėvas buvo beždžionė. [Juokiasi.] Jo teorija absurdiška.

Dr. Singhas: Darvinas teigė, kad dalis gyvųjų būtybių išnyksta ir tai lemia kova dėl būvio. Gyvosios būtybės, kurios sugeba išgyventi, išlieka, o tos, kurioms nepavyksta išgyventi, išnyksta. Taigi išgyvenimas ir išnykimas yra lygiagrečiai vykstantys procesai.

Śrīla Prabhupāda: Niekas neišmiršta. Beždžionės neišmirė. Tiesioginiai Darvino protėviai – beždžionės tebeegzistuoja ir šiandien.

Karandhara: Darvinas tvirtino, kad gamtoje veikia natūralios atrankos dėsnis. Tačiau atranka reiškia pasirinkimą. Tai kas daro tą pasirinkimą?

Śrīla Prabhupāda: Pasirinkti gali tik asmuo. Kas leidžia vienam gyventi, o kitam žūti? Turi egzistuoti kažkoks asmuo, turintis inte-

lektą ir galią daryti tokius potvarkius. Toks mūsų pirmasis argumentas. O kas yra šis asmuo, pasakyta „Bhagavad-gītoje“ (9.10). Kṛṣṇa sako: *mayādhyakṣeṇa prakṛtiḥ* – „Gamtoje viskas vyksta mano valia“.

Dr. Singhas: Be to, Darvinas teigia, kad gyvybės rūšys atsirado ne tuo pačiu metu, o evoliucionavo palaipsniui.

Śrīla Prabhupāda: Kaip tuomet, anot jo, prasidėjo visas evoliucijos procesas?

Karandhara: Šiuolaikiniai darvinizmo šalininkai teigia, kad pirmo gyvojo organizmo atsiradimą lėmė cheminių medžiagų sąveika.

Śrīla Prabhupāda: O aš jiems sakau: „Jei gyvybė atsirado iš cheminių medžiagų sąveikos ir jei jūs taip toli pažengę mokslo srityje, kodėl nesukuriate gyvybės biocheminiu būdu savo laboratorijoje?“

Ateityje...

Karandhara: Jie sako, kad gyvybę sukurs ateityje.

Śrīla Prabhupāda: Kada ateityje? Kai jiems iškeliamas šis principinis klausimas, jie atsako: „Ateityje sukursime.“ Kodėl ateityje? Tai kvaila. „Netikėk rytdiena, kad ir ką ji žadėtų.“ Jei jie giriasi dideliais pasiekimais, tai tegu *dabar* pademonstruoja, kaip sukurti gyvybę iš cheminių medžiagų. Antraip, ko verta jų pažanga? Jie kalba nesąmones.

Karandhara: Jie teigia, kad jau priartėjo prie gyvybės sukūrimo paslapties slenksčio.

Śrīla Prabhupāda: Tai tas pats, kas sakyti: „Ateityje“, tik kitais žodžiais. Mokslininkai turėtų pripažinti, kad gyvybės atsiradimo klausimas jiems tebėra mįslė. Jų tvirtinimas neva jie netrukus įrodysią, kad gyvybė yra cheminių medžiagų sąveikos rezultatas, yra tarsi atsiskaitymas ne grynais pinigais, o čekiu, kurio kol kas negalima išgryninti. Tarkim, aš jums išrašau dešimties tūkstančių dolerių čekį ir sakau, kad jūs gausite pinigų kiek vėliau, nes šiandien mano sąskaita tuščia. Ko jis vertas? Mokslininkai liaupsina mokslo laimėjimus, tačiau kai paprašome jų ką nors konkrečiai pademonstruoti, jie tikina, kad galės tai padaryti ateityje. Tarkim, aš apsiskelbiau milijonieriumi bet, kai jūs paprašote pinigų, sakau: „Aš išrašysiu

jums didelės sumos čekį, kurio kol kas negalite išgryninti. Ar jums taip tinka?“ Jei nesate kvailas, atsakysite: „Duokite bent penkis dolelius grynais, kad turėčiau rankose kažką apčiuopiamo.“ Taip elgiasi mokslininkai. Savo laboratorijose biocheminiu būdu jie negali sukurti net žolės, tačiau tvirtina, kad gyvybė atsirado iš cheminių medžiagų. Tai nesąmonė. Negi niekas jų žodžiais nesuabejoja?

Karandhara: Mokslininkai sako, kad egzistuoja tam tikri cheminių reakcijų dėsniai, kurie ir yra gyvybės atsiradimo priežastis.

Śrīla Prabhupāda: Jei kalbame apie dėsnius, reikia turėti omenyje, kad kažkas juos sukūrė. Nepaisant vadinamosios mokslo pažangos, mokslininkai savo laboratorijose nesugeba sukurti net žolės stiebelio. Tai kokie jie mokslininkai?

Dr. Singhas: Anot jų, kalbant apie ištakas, viskas kilo iš materijos. Gyvoji materija atsirado iš negyvosios.

Śrīla Prabhupāda: O iš kur dabar atsiranda gyvoji materija? Ar jie teigia, kad gyvybė atsirado iš materijos anksčiau, o dabar iš materijos ji nebeatiranda? Iš kur dabar atsiranda skruzdėlė – iš purvo?

Trūkstama grandis

Dr. Singhas: Egzistuoja kelios gyvybės kilmės teorijos, aiškinančios, kaip gyvybė kilo iš materijos, t.y. kaip gyvoji materija atsirado iš negyvosios.

Śrīla Prabhupāda: [Skirdamas Dr. Singhui materialisto mokslininko vaidmenį.] Gerai, pone mokslininke, kodėl gyvybė neatsiranda iš materijos dabar?

Tie mokslininkai yra tikrų tikriausi apgavikai. Jie kaip vaikai tvirtina, kad gyvybė atsirado iš materijos, nors įrodyti to nesugeba. Mūsų Kṛṣṇos sąmonės judėjimo tikslas demaskuoti šiuos apgavikus. Jie dumia žmonėms akis. Kodėl jie nesukuria gyvybės dabar? Jie tvirtina neva anksčiau gyvybė atsiradusi iš materijos ir ateityje vėl iš jos atsirasianti. Jie netgi teigia patys ją sukursiantys iš materijos. Kokia čia teorija? Jie pareiškė, kad gyvybė atsirado iš materijos. Jų pareiškimas susijęs su praeitimi – „atsirado“. Tai kodėl dabar jie kalba apie ateitį? Argi tai ne prieštaravimas? Jie tikisi kad praeitis pasikartos ateityje. Argi tai ne vaikiškos vapalionės?

Karandhara: Jie sako, kad gyvybė kažkada atsirado iš materijos ir kad ateityje jiems pavyks sukurti gyvybę tokiu pat būdu.

Śrīla Prabhupāda: Bet juk tai absurdas. Jei jie negali įrodyti, kad gyvybė atsiranda iš materijos dabar, kaip jie gali teigti, kad praeityje gyvybė kilo iš materijos.

Dr. Singhas: Jie daro prielaidą...

Śrīla Prabhupāda: Bet kas gali daryti prielaidas, tačiau tai nėra mokslas... Prielaidas galime kelti ir jūs, ir aš, bet reikia įrodymų. O mes galime įrodyti, kad gyvybė atsiranda iš gyvybės. Vyras su moterim pradeda vaiką. Vaikas – gyvas, tėvas – gyvas. Kur įrodymai, kad tėvas gali būti negyvas akmuo? Ar jie gali pateikti įrodymų? Mes lengvai galime įrodyti, kad gyvybė randasi iš gyvybės, o gyvybės šaltinis – Kṛṣṇa. Tai irgi galima įrodyti. Tačiau ar yra įrodymų, kad vaikas gali gimti iš akmens? Jie negali įrodyti, kad gyvybė atsiranda iš materijos. Todėl sako, kad padarys tai ateityje. [Juokiasi.]

Karandhara: Mokslininkai teigia, kad jau gali užrašyti rūgščių ir aminorūgščių formules, kurios labai panašios į vienaląsčių gyvų organizmų formules. Ir kadangi šios rūgštys yra labai panašios į gyvus organizmus, jiems tetrūksta vienintelės grandies gyvybei sukurti.

Śrīla Prabhupāda: Nesąmonė! Trūksta grandies. Aš metu jiems iššūkį! [juokiasi]. Jiems trūksta iššūkio. Trūkstama grandis yra tas iššūkis.

Nobelio premija asilui

Dr. Singhas: Kai kurie mokslininkai tikisi, kad ateityje galės išauginti vaikus mėgintuvėliuose.

Śrīla Prabhupāda: Mėgintuvėliuose?

Dr. Singhas: Taip, jie ketina sujungti vyriškas ir moteriškas ląsteles biologijos laboratorijose.

Śrīla Prabhupāda: Jei jie pradeda nuo gyvųjų būtybių, kam reikalingi mėgintuvėliai? Jie tėra ląstelių susijungimo vieta, kaip ir motinos iščios. Koks čia mokslininkų nuopelnas, jei šių ląstelių susi-

jungimas ir taip vyksta natūraliuose, gamtos sukurtuose mėgintuvėliuose?

Karandhara: Taip, tai atlieka gamta, bet jei mokslininkui pavyks šitai padaryti, jis gaus Nobelio premiją.

Śrīla Prabhupāda: Taip, apie tai kalbama ir „Śrīmad-Bhāgavatam“: : *śva-vid-varāhoṣṭra-kharaiḥ samstutaḥ puruṣaḥ paśuḥ*.⁴ Šiame posme teigiama, kad tie, kurie garbsto į gyvulius panašius žmones, patys yra ne ką geresni už šunis, kiaules, kupranugarius ir asilus. *Śva* reiškia „šuo“, *vid-varāha* reiškia „išmatas ėdanti kiaulė“, *uṣṭra* reiškia „kupranugaris“, o *kharā* reiškia „asilas“. Jei Nobelio premija įteikiama apgavikui, kuo komiteto nariai, nusprendę paskirti šią premiją, geresni už šunis, kiaules, kupranugarius ir asilus. Mes nelaikome jų žmonėmis. Gyvulys garbina gyvulį – kokia čia garbė? Jei Nobelio premiją skiriančio komiteto nariai nepakyla aukščiau gyvulių lygio, tai tas, kuris ją gauna, yra kvailių kvailys, nes jį šlovina gyvuliai, o ne žmonės.

Dr. Singhas: Kai kuriems mokslininkams Nobelio premija yra viso gyvenimo tikslas.

Śrīla Prabhupāda: Jie yra apgavikai. Jie kalba nesąmones, tačiau kadangi moka žaisti žodžiais, apkvailina žmones.

Brahmānanda Svamis: Nobelis išrado dinamitą.

Śrīla Prabhupāda: Jis atnešė žmonijai nelaimės, ir iš jo fondo yra finansuojamos kitos nelaimės [juokiasi].

Brahmananda Svamis: „Gītoje“ sakoma, kad demonišku žmonių darbai griauna pasaulį.

Śrīla Prabhupāda: Taigi. *Ugra-karmāṇaḥ kṣayāya jagato 'hitaḥ* („Bhagavad-gītā“ 16.9). Jų darbai atneša žmonėms nelaimės ir naikina pasaulį.

Skirtumas tarp gyvybės ir negyvos materijos

[Śrīla Prabhupāda parodo lazdele į nudžiūvusį medį.]

Śrīla Prabhupāda: Kažkada šis medis žaliavo ir augino šakeles. Dabar nei šakelės, nei lapai nebeauga. Kaip mokslininkai paaiškintų šitą reiškinį.

Karandhara: Jie sakytų, kad pasikeitė medžio cheminė struktūra.

Śrīla Prabhupāda: Norėdami įrodyti šią teoriją jie turi įvesti trūkštamąs chemines medžiagas, kad medžio šakos ir lapai vėl pradėtų augti. Mokslinis metodas apima stebėjimą, hipotezės išskėlimą ir praktinį pademonstravimą. Kai yra visos šios dalys, metodas yra nepriekaištingas. Tačiau mokslininkai negali pademonstruoti savo laboratorijose, kad gyvybė atsiranda iš materijos. Jie tiesiog stebi, o paskui kalba kas užveina ant seilės. Kaip vaikai. Vaikystėje žiūrėdamas į gramofoną maniau, kad jo viduje sėdi pasislėpęs ir dainuoja žmogus. Elektrinis žmogus arba kažkokia dvasia. [Juokiasi.]

Dr. Singhas: Koks skirtumas tarp gyvo ir negyvo organizmo – tai vienas svarbiausių klausimų studijuojant biologiją. Vadovėliuose teigiama, kad pagrindinis skirtumas tarp judviejų tas, kad gyvoji būtybė gali judėti ir vesti palikuonis, o negyvoji materija negali nei judėti, nei daugintis. Tačiau apie gyvosios būtybės sielą ar sąmonę juose nekalbama.

Śrīla Prabhupāda: Tačiau sąmonė yra svarbiausias gyvybės požymis. Gyvoji būtybė gali judėti ir vesti palikuonis dėl to, kad turi sąmonę. Žmogus galvoja apie vedybas ir vaikus todėl, kad turi sąmonę. Apie tai, kas yra pirminė sąmonė, aiškinama Vedose: *tad aikṣata bahu syām* („Chāndogya Upaniṣada“ 6.2.3). Tai reiškia, kad Dievas – pirma gyvoji būtybė, kuri turi sąmonę ir tampa daugybe gyvųjų būtybių. Be sąmonės negali būti ir kalbos apie šalutinius produktus.

Individuali gyvybės jėga

Śrīla Prabhupāda: Sodininkai laisto žaliuojančius medžius; kodėl jiems nepalaisčius ir šio negyvo medžio, kad jis imtų žaliuoti?

Dr. Singhas: Jie iš patirties žino, kad jis nebesužaliuos.

Śrīla Prabhupāda: Tai ko jam trūksta? Mokslininkai sako, kad gyvybę sudaro cheminės medžiagos. Tačiau medyje tebėra tos pačios cheminės medžiagos kaip ir anksčiau. Ir jos palaiko daugybės gyvųjų būtybių – mikrobu, vabzdžių – gyvybę. Taigi jie negali teigti, kad medžio kūnas nebeturi gyvybės energijos. Ji yra.

Dr. Singhas: O paties medžio gyvybinė energija?

Śrīla Prabhupāda: Tai jau kitas klausimas. Gyvybės energija yra individuali, ir ta individuali gyvoji būtybė, kuri buvo medžiu, išėjo. Tik taip galima paaiškinti šį reiškinį – visos gyvybei reikalingos cheminės medžiagos kūne yra, tačiau medis yra miręs.

Štai kitas pavyzdys. Tarkime, aš gyvenau kažkokiame bute, o paskui išsikrausčiau. Aš išsikrausčiau, bet jame liko daugybė kitų gyvųjų būtybių: skruzdžių, vorų ir t.t. Todėl būtų neteisinga teigti, kad butas yra nebetinkamas gyventi tik todėl, kad aš iš jo išvažiavau. Kitos gyvosios būtybės ir toliau jame gyvena. Išsikrausčiau tik aš – individuali gyvoji būtybė. Medžio cheminės medžiagos galime palyginti su butu: jos yra terpė, kurioje gali veikti individuali jėga – siela. Siela yra individuali. Aš esu individuali būtybė, todėl galiu išvažiuoti iš buto. Mikrobai taip pat yra individualios būtybės, turinčios individualią sąmonę. Judėdami tam tikra kryptimi anksčiau ar vėliau jie susiduria su kliūtimi ir galvoja: „Reikia rasti kitą kelią“. Jiems būdingos *asmenybės* savybės.

Karandhara: Tačiau mirusiam kūne nebelieka asmenybės savybių.

Śrīla Prabhupāda: Tai rodo, kad kūne nebėra individualios sielos. Siela iš jo išėjo, todėl medis nebeauga.

Dr. Singhas: Śrīla Prabhupāda, gyvame organizme gyvena neskaičiuojama daugybė mažų gyvųjų būtybių ir drauge individualusis „aš“ – kūno šeimininkas. Teisingai?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Mano kūne gyvena milijonai gyvųjų būtybių. Mano žarnyne knibžda daugybė kirmėlių. Sustiprėjusios jos gali suėsti visą maistą, kurį suvalgau, ir maistas neduos man jokios naudos. Todėl žmonės, kurių žarnyne užsiveisė nematodai, daug valgo, bet yra liesi. Jie vis kūsta ir jaučia alkį, nes šios gyvosios būtybės suėda visą nurytą maistą. Taigi mano kūne yra milijonai gyvųjų būtybių. Jos visos yra individualios, tačiau kūno savininkas esu aš. Jis priklauso man kaip priklauso sodas su daugybe jame gyvenančių gyvųjų būtybių.

Mokinys: Jeigu aš valgau *kṛṣṇa-prasāda* (Viešpačiui Kṛṣṇai paaukotą maistą), ar mano kūne gyvenančios būtybės irgi valgo *prasāda*?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Jūs esate labai kilnus. [Juokiasi.] Valgote *kṛṣṇa-prasāda* galvodamas apie kitus.

Karandhara: Labdaringa veikla.

Śrīla Prabhupāda: Taip, bet jūsų organizme yra tiek daug ko valgyti, kad jums nereikia papildomai stengtis jas pamaitinti.

Mažiau kalbų – daugiau darbų

Śrīla Prabhupāda: Individuali siela niekada neišnyksta. Ji negims ta ir nemiršta. Ji tik keičia kūnus, kaip mes keičiame marškinius. Kas žino tai, to žinios tobulos.

Dr. Singhas: Bet kodėl mokslininkai tai neigia?

Śrīla Prabhupāda: Jiems trūksta padorumo. Jie yra apgavikai. Jų negali pavadinti kultūringais žmonėmis. Yra situacijų, kai kultūringas žmogus turėtų nuleisti akis, susigėsti. Bet šie žmonės nejaučia gėdos. Jie negali atremti mūsų argumentų, bet nesigėdija sakyti, kad yra mokslininkai ir kad sukurs gyvybę. Jie netgi nėra padorūs žmonės. Bent jau aš taip manau. Padoriam žmogui būtų gėda kalbėti tokius niekus.

Dr. Singhas: Jie negalvoja ką sako.

Śrīla Prabhupāda: Tai reiškia, kad jie netgi neverti vadintis žmonėmis. Prieš ką nors sakydamas žmogus turėtų dukart pagalvoti. Kūne yra gyvybė – tai taip paprasta. Kṛṣṇa sako:

*dehino 'smin yathā dehe
kaumāraṁ yauvanaṁ jarā
tathā dehāntara-prāptir
dhīras tatra na muhyati*

[„Kaip įkūnytoji siela, būdama dar šiame kūne, visą laiką keliauja iš vaikystės į jaunystę ir į senatvę, taip po mirties ji pereina į naują kūną. Tokie kitimai sveikai protaujančio žmogaus neklaidina“. („Bhagavad-gītā“ 2.13)] Šiomis dviem eilutėmis Kṛṣṇa išsprendžia visą biologinę problemą. Tai ir yra žinios. Mažiau kalbų – daugiau darbų. Kokia nauda iš daugybės tomų, jei juose prirašyta niekų. Mokslininkai materialistai panašūs į kvaksinčias varles „kva-kva-kva“. Varlės galvoja: „Kaip gražiai mes kvaksim!“ Bet kvaksėdamos jos tik prisišaukia gyvatę. „O kokia puiki varlytė!“ Čiupt!

Antras rytinis pasivaikščiojimas

Ir baigta. Mirtis viskam padeda tašką. Mokslininkai materialistai kvaksi „kva kva“, bet, kai ateina mirtis, baigiasi visa jų mokslinė veikla ir jie gauna šunų, kačių ar panašių gyvūnų kūnus.

Trečias rytinis pasivaikščiojimas

*balandžio 28 d., 1973 m.
Cheviot Hills parkas, Los Andželas*

Mokslininkai vagia iš Dievo

Śrīla Prabhupāda [laikydamas rankoje rožę]: Ar gali kuris nors iš mokslininkų sukurti tokią gėlę savo laboratorijoje?

Dr. Singhas: Tai neįmanoma.

Śrīla Prabhupāda: Taip, neįmanoma. Tik pažvelkite, kaip stebuklingai veikia Kṛṣṇos energija! Joks mokslininkas savo laboratorijoje negali sukurti tokios gėlės. Jie negali sukurti netgi kelių smėlio kruopelyčių, tačiau nepaisant to skelbiasi esą protingiausi visatoje. Kvailystė.

Dr. Singhas: Jie naudojasi Kṛṣṇos materija, ja manipuliuoja ir teigia neva *jie* sukūrė stebuklą.

Śrīla Prabhupāda: Jei jie bent jau pripažintų, kad ima materiją iš Kṛṣṇos, tai jau būtų neblogai. Mes suvokiame, kad viskas ateina iš Kṛṣṇos.

Dr. Singhas: Bet jie nepripažįsta, kad ką nors ima iš Kṛṣṇos. Priešingai, jie teigia neva jie patys yra kūrėjai.

Śrīla Prabhupāda: Kaip jie viską sukūrė? Jie ima smėlį, sumaišo su cheminėmis medžiagomis ir gauna stiklą. Jie nesukuria nei smėlio, nei cheminių medžiagų – ima juos iš žemės. Ką ir kaip jie sukūrė?

Dr. Singhas: Jie sako, kad naudojasi tuo, ką sukūrė gamta.

Śrīla Prabhupāda: „Gamta“ reiškia asmuo. Jie viską ima iš gamtos, jie yra vagys, nes viskas gamtoje priklauso Kṛṣṇai. *Īśāvāsyam idam sarvam:* „Viskas yra Dievo sukurtą“ („Īsopaniṣada“, pirma mantra). „Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa sako, kad tas, kuris neatlieka *yaj os* (aukos), yra vagis. *Yaj a* reiškia pripažinti, kad viskas gaunama iš Kṛṣṇos. Turėtume taip galvoti: „Kṛṣṇa, tu davei mums tiek daug visko, kad aprūpintum mūsų būti.“ Tai vienintelis dalykas, ko Kṛṣṇa iš mūsų nori. Ko Jis dar gali iš mūsų tikėtis? Kas jūs palyginus su Dievu? Turime pripažinti, kad Kṛṣṇa yra mums maloningas. Todėl prieš pradėdami valgyti mes aukojame maistą Kṛṣṇai sakydami malda: „Kṛṣṇa, tu davei mums šį nuostabų maistą, todėl Tu pirmas jo ragauk.“ O jau tada valgome patys.

Kṛṣṇa nėra alkanas, tačiau Jis gali praryti visą pasaulį, o paskui vėl iš naujo jį sukurti. *Pūrṇasya pūrṇam ādāya pūrṇam evāvaśiṣyate* (malda iš „Īsopaniṣados“). Kṛṣṇa yra tobulas. Net jei jūs paimsite iš Kṛṣṇos visą Jo energiją, visa Jo pirminė energija liks pas Kṛṣṇą. Tai ir yra tobulas energijos išsaugojimas.

Gamtos ištakos

Dr. Singhas: Amerikoje leidžiamas žurnalas „Nature“ („Gamta“), kuriame spausdinami straipsniai apie gamtos kūrimus: augalus, gėles ir mineralus, bet jame niekada neužsimenama apie Dievą .

Śrīla Prabhupāda: Visi matome, kad augalus sukuria pati gamta. Tačiau kas sukūrė gamtą? Jei žmogus yra iš tiesų išmintingas, jam būtinai kyla šis klausimas.

Dr. Singhas: Jie apie tai negalvoja.

Śrīla Prabhupāda: Tuomet jie kvailiai. Iš kur atsirado gamta? Kai tik pradėdame kalbėti apie gamtą, turime klausti savęs: „Kieno gamta?“ Gamta – tai energija. O jei kalbame apie energiją, turime aiškintis, kas yra jos šaltinis. Pavyzdžiui, jei kalbame apie elektros energiją, turime pripažinti, kad jos šaltinis yra jėgainė. Kaip galime neigti jos egzistavimą? Taip ir gamta neveikia pati savaime – ją valdo Kṛṣṇa.

Mokinys: Vedose sakoma, kad materialiai gamta veikia paklusdama Kṛṣṇai.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Jei kalbame apie energiją, turi būti ir jos šaltinis.

Materialaus pasaulio mirażas

Karandhara: Norėdami nustatyti Žemės kilmę, geologai tyrinėja Žemės plutos sluoksnius.

Śrīla Prabhupāda: Bet tie sluoksniai nuolatos tai atsiranda, tai išnyksta. Jie yra *jagat* – nuolat kintantys. Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“ (8.4) sako: *adhibhūtaṁ kṣaro bhāvāḥ*: „Nepalijaujama kaita yra neat-siejama materialiosios gamtos savybė.“ Todėl stebint pačią energiją neįmanoma atsekti jos šaltinio. Štai dabar žemės plutos sluoks-niai atrodo juodi, paskui gali tapti balti, o dar vėliau vėl juodi. Tai vadinasi *punaḥ punaś carvita-carvaṇānām*, „kramtyti tai, kas jau syki sukramtyta.“⁵ Šiuo metu yra šalta, įdienojus oras išils, o naktį vėl atšals. Visa gamta patiria įvairiausių pokyčius. Mūsų kūnai, ir tie, kinta. Viskas kinta. Tačiau kas yra už viso to slypinti amžina rea-lybė? Toks turėtų būti tikro mokslo objektas. Mokslininkai neranda amžinos realybės, todėl yra nusivylę. Jie mano, kad visa ko pagrindas yra tuštuma, nulis. Jų manymu, amžinybė yra nulis. Ir kai jų klausama, iš kur tas nulis atsirado, jie atsako: „Jis atsirado iš nieko.“ Todėl turėtume jų paklausti: „kaip atsirado mus supanti įvairovė?“ Vedose pasakyta, kad pati įvairovė yra amžina, tačiau materialaus pasaulio įvairovė, kurią tyrinėja mokslininkai, yra kintanti ir laiki-na. Materialaus pasaulio įvairovė tėra tikrosios įvairovės atspindys. Tikroji įvairovė amžinai egzistuoja dvasiniame pasaulyje.

Dr. Singhas: Tai materiališka visata yra tarsi mirażas?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Tarkime, aš matau dykumoje vandenį, tačiau iš tiesų jokio vandens ten nėra. Vanduo yra iliuzija. Apskri-tai vanduo egzistuoja, tačiau dykumos mirażas jo nėra. Tokia pati iliuzinė ir mūsų matoma materiališka įvairovė – malonumų įvairo-vė. Mes, gyvosios būtybės, esame sukurti patirti malonumą, tačiau ieškome jo klaidingoje vietoje, iliuzijoje. Mes tarsi gyvūnai, kurie dykumoje vejasi vandens mirażą kol galų gale miršta iš troškulio. Jie negali numalšinti troškulio iliuziniu vandeniu. Taip ir mes siekdami numaldyti malonumo troškulį bandome sukurti daugybę

Trečias rytinis pasivaikščiojimas

dalykų, tačiau kaskart nusiviliame, nes materiali būtis yra iliuzija. Todėl išmintingas žmogus turėtų paklausti savęs: „Kur yra realybė? Kur yra iliuzijos slepiama amžinoji esmė?“ Tik radę atsakymą į šį klausimą patirsime tikrąjį džiaugsmą.

Ketvirtas rytinis pasivaikščiojimas

*balandžio 29 d., 1973 m.
Ramiojo vandenyno pakrantė,
Los Andželo apylinkės*

Asilų progresas

Śrīla Prabhupāda: Šiame materialiam pasaulyje visi kenčia, o mokslinė pažanga reiškia, kad mokslininkai sukuria sąlygas naujoms kančioms. Štai ir visa tos pažangos esmė. Jie nieko nepagerina. Bhaktivinoda Thākura⁶ patvirtina tai sakydamas: *moha janamiyā, anitya saṁsāre, jīvake karaye gāTMha*: „Vadinamosios mokslinės pažangos dėka mokslininkai virto asilais“. Kuo labiau tobulėja mokslas, tuo tobulesniais asilais jie tampa. Žmogus dirba dieną naktį kaip asilas kad pastatytų dangoraižį – tai jo gyvenimo tikslas. Tačiau, net jei ir pastato, galų gale miršta. Jis negali amžinai likti dangoraižyje; vieną dieną bus iš jo išspirtas, nes materialus pasaulis yra laikinas. Mokslininkai nepaliauja kažką tirti, tačiau, jei paklausite jų, ką jie pasiekė, jie atsakys, kad dirba dėl būsimų kartų, vardan ateities. Bet aš klausiu, ką jie padarė dėl savęs. Jei kitą gyvenimą jie gims medžiais, ar jiems rūpės ateities kartos? Bet jie mąsto kaip asilai. Jie nesupranta, kad jiems teks stovėti priešais jų sukurtą dangoraižį dešimt tūkstančių metų. O ką jie gali padaryti dėl ateities kartų? Ką būsimos kartos veiks neturėdamos benzino. Ir kaip ateities kartos padės jiems, jei jie gims katėmis, šunimis ar medžiais? Mokslininkai ir apskritai visi žmonės turėtų steng-

tis ištrūkti iš amžinai besisukančio gimimo ir mirties rato. Tačiau užuot stengęsi tai padaryti, jie tik dar tvirčiau į jį įsikimba. *Bhave 'smin kliśyamānānām avidyā-kāma-karmabhiḥ*. Taip sakoma „Śrīmad-Bhāgavatam“ (1.8.35). Šioje eilutėje paaiškinama visa materialios būties esmė. Tai iš tiesų yra mokslinė literatūra. Ši viena eilutė yra vertesnė už tūkstantmečius trukusius tyrinėjimus. Ji paaiškina, kaip gyvoji būtybė gimsta materialiam pasaulyje, kur ji keliauja po mirties, kokia jos priedermė ir daugybę kitų esminių klausimų. Žodžiai *bhave 'smin kliśyamānānām* reiškia kovą už būvį. Kodėl vyksta kova už būvį? Dėl *avidyos* – neišmanymo. Kuo pasireiškia neišmanymas? *Kāma-karmabhiḥ* – mes esame priversti dirbti kaip asilai tam, kad patenkintume savo jusles, kitaip tariant, nugrimztume į juslių tenkinimo liūną.

Mokinys: Galima sakyti, kad šiuolaikiniai moksliniai tyrinėjimai tik sukuria daugiau kūniškų poreikių, nes mokslinės veikos tikslas – patenkinti jusles.

Śrīla Prabhupāda: Taip.

Žodžių žaismas ir pasaulinė krizė

Śrīla Prabhupāda: Vedose yra pasakyta: *yasmin vij ātesarvam evam vij ātam bhavati*: „Kas pažino Absoliučią Tiesą, tam atsiveria visos žinios“.

Aš neturiu mokslo laipsnių, tačiau galiu mesti mokslininkams iššūkį. Kodėl? Nes pažinau Krišą, Absoliučią Tiesą. *Yasmin sthito na duḥkhena guruṇāpi vicālyate*: „Kas įgyja Kṛṣṇos sąmonę, tas net ir didžiausių negandų akivaizdoje išlieka ramus.“ („Bhagavad-gītā“ 6.22). „Śrīmad-Bhāgavatam“ (1.5.22) pasakyta: *avicyuto 'rthaḥ kavibhir nirūpito yad uttamaśloka-guṇānuvarṇanam*: „Didžios asmenybės priėjo prie išvados, kad Kṛṣṇos sąmonė yra gyvenimo tobulumas“. Štai tokios žinios mums reikalingos. O kas iš tų tyrinėjimų, teorijų kėlimo, kai po penkiolikos metų įrodinėjimo sakoma: „Ne, vis dėlto, taip nėra – tai kažkas kita.“ Tai ne mokslas, o vaiku žaidimas.

Dr. Singhas: Taip. Būtent taip jie padaro atradimus – tyrinėdami.

Śrīla Prabhupāda: O kiek tie tyrinėjimai kainuoja? Tai mokslinis

pinigų surinkimo metodas ir tiek. Kitaip tariant – žmonių maustymas. Mokslininkai manipuliuoja žodžiais: „plutonis, fotonai, vandėnilis, deguonis“ – bet ką tai duoda žmonėms? Ką žmonės gali atsakyti į tokius mokslininkų žodžius? Vieni mokslininkai teigia nustatę, kad „yra taip“, paskui juos pakeičia kiti ir kalba jau kitaip, vartoja kitus žodžius. Tačiau pats reiškinys, kurį jie bando paaiškinti, nepasikeičia. Tai kur jų pažanga? Jie prirašė tomų tomus – ir kas iš to? Dabar pasaulis susidūrė su degalų problema. Ją sukūrė mokslininkai. Ką veiks tie apgavikai-mokslininkai išsekus benzino atsargoms? Jie bejėgiai ką nors padaryti.

Milijardą dolerių kainuojanti dulkių sauja

Šrīla Prabhupāda: Dabar Indijoje trūksta vandens, o ką tuo metu daro mokslininkai, kad išspręstų šią problemą? Pasaulyje vandens yra daugiau negu pakankamai, tai kodėl mokslininkai nepasirūpina, kad jis būtų tiekiamas ten, kur yra gyvybiškai reikalingas? Jie nedelsdami turėtų imtis irigacijos darbu. Tačiau užuot darę tai, jie skrenda į „apdulkėjusį“ Mėnulį, norėdami jį paversti derlinga planeta. Kodėl jie neatlieka irigacijos mūsų planetoje. Žemės planetoje apstu jūrų – kodėl jiems nepasirūpinus, kad Sacharos, Arabijos ir Radžastano dykumose būtų atlikti irigacijos darbai. „Taip,“ – sako jie, – „kada nors tai įvyks. Mes dedame visas pastangas.“

Iš puikybės jie nepagalvoję sako: „Taip, taip. Mes kaip tik šia linkme dirbame“. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad tas, kuris tenkina nereikalingus troškimus, visiškai pameta protą (*kāmais tais tair hrta-j ānāh*).

Skrydis į Mėnulį yra vaikiška nesąmonė. Skrydžio į Mėnulį projekto rengėjai yra tarsi kaprizingi vaikai. Kai vaikas ima ožiuotis ir reikalauti iš dangaus mėnulio, mama, bandydama jį nuraminti, paduoda į rankas veidrodį, ir šis, pamatęs Mėnulio atspindį, nusiramina: „Oho, aš turiu Mėnulį!“ Deja, tai ne prasimanyta istorija.

Karandhara: Iššvaisčius tiek pinigų skrydžiui į Mėnulį ir atsivežus iš ten keletą akmenų, kosmoso tyrinėjimo centre buvo nutarta, kad daugiau ten nėra ką veikti.

Brahmānanda Swamis: Dabar jie nori keliauti į kitą planetą, tačiau

neturi tam pakankamai lėšų. Juk kelionės į kitas planetas kainuoja milijonus, netgi milijardus dolerių.

Šrīla Prabhupāda: Žmonės lieja prakaitą, o nesažininga vyriausybė renka iš jų mokesčius ir švaisto jų uždirbtus pinigus. Tokia vyriausybė, vėjais paleidžianti žmonių sunkiai uždirbtus pinigus, nenusipelno jokių simpatijų. Valstybės vadovai dabar sugalvojo naują apgaule: „Nesijaudinkite, – sako jie, – mes skrisime į kitą planetą. Šįkart atsivešime daugiau dulkių. Toną dulkių. Taip, dabar turėsime toną dulkių.“

Dr. Singhas: Jie tiki, kad Marse yra gyvybė.

Šrīla Prabhupāda: Koks skirtumas – tiki jie, ar ne. Faktas tas, kad čia gyvybė yra, ir žmonės kariauja. Na, tarkim, Marse yra gyvybė. Žinoma, kad yra. Bet kas mums iš to?

Dr. Singhas: Žmonėms smalsu sužinoti, kas ten dedasi.

Šrīla Prabhupāda: O tai reiškia, kad vardan vaikiško smalsumo jie pasiryžę iššvaistyti kosmines pinigų sumas. Ar tai ne juokinga? O kai jų prašoma padėti skurstančiais šaliai, jie atsako: „Neturime pinigų.“ Kaip jums tai patinka?

Sāṅkhyos filosofija ir šiuolaikinis mokslas

Dr. Singhas: Śrīla Prabhupāda, gal galėtumėte trumpai paaiškinti mums Sāṅkhyos filosofijos esmę?

Šrīla Prabhupāda: Faktiškai yra dvi Sāṅkhyos filosofijos: senoji Sāṅkhyā, kurios mokė Viešpats Kapiladeva, ir šiandieninė sāṅkhyā, kurią sąlyginai neseniai skelbė bedievis Kapila. Viešpaties Kapilos sāṅkhyā aiškina, kaip išsivaduoti iš prisirišimo prie materijos ir širdyje atrasti Viešpatį Višnu. Ši sāṅkhyā iš tiesų yra dvasinės tarnystės procesas. O šiandieninė sāṅkhyā analizuoja materialaus pasaulio elementus. Šiuo požiūriu ji yra analogiška šiuolaikiniams mokslo tyrinėjimams.

Sāṅkhyā reiškia „skaičiuoti“. Kažkuria prasme mes taip pat priklausome sāṅkhyos mokyklai, nes analizuojame materijos elementus: tai žemė, vanduo, ugnis, oras ir eteris. Prie šio sąrašo galima pridurti ir protą, intelektą bei ego. Tai, kas yra aukščiau ego, analizuoti jau ne mūsų jėgoms, tačiau Kṛṣṇa sako, kad egzistuoja kažkas

aukščiau ego, ir tai yra gyvybės jėga. Mokslininkai to nežino. Jie įsitikinę, kad gyvybė tėra materialių elementų sandauga, „Bhagavad-gītoje“ (7.5) Kṛṣṇa tai paneigia:

*apareyam itas tv anyāṁ
prakṛtiṁ viddhi me parām
jīva-bhūtāṁ mahā-bāho
yayedam dhāryate jagat*

„Be žemesniosios energijos (kurią sudaro žemė, vanduo, ugnis, oras, eteris, protas, intelektas ir ego) yra ir kita, aukštesnioji Mano energija, kurią sudaro gyvosios būtybės, kovojančios su materialia gamta, ir kuri palaiko visatą.“

Dr. Singhas: Ar šiuolaikinė Sāṅkhyos filosofija studijuoja abi šias energijas – žemesniąją ir aukštesniąją?

Śrīla Prabhupāda: Ne. Šiuolaikiniai Sāṅkhyos mokyklos filosofai nestudijuoja aukštesniosios energijos. Jie kaip ir mokslininkai analizuoja materialiuosius elementus. Nei mokslininkai, nei Sāṅkhyos mokyklos filosofai nieko nežino apie dvasinės sielos egzistavimą.

Dr. Singhas: Jie analizuoja kuriamuosius materijos elementus?

Śrīla Prabhupāda: Materijos elementai neturi kuriamosios galios! Tai tik dvasinės sielos savybė. Gyvybės negalima sukurti iš materijos. Materija nesukuria net pati savęs. Jūs, gyvoji būtybė, galite sujungti vandenilį bei deguonį ir sukurti vandenį. Tačiau pati materija neturi kuriamosios galios. Jei pastatysite indą su vandeniliu greta indo su deguonimi, ar be jūsų įsikišimo tarp jų įvyks reakcija?

Dr. Singhas: Ne. Juos reikia sumaišyti.

Śrīla Prabhupāda: Žinoma. Vandenilis ir deguonis yra Kṛṣṇos žemesnioji energija, tačiau, kai jūs, aukštesnioji energija, juos sujungiate, jie virsta vandeniu.

Tiesioginė ir netiesioginė priežastis

Śrīla Prabhupāda: Žemesnioji energija be aukštesniosios energijos įsikišimo neturi galios. Ši jūra [jis rodo į Ramųjį vandenyną] yra rami, neaudringa. Tačiau kai aukštesnioji stichija, oras, priverčia ją

judėti, pakyla didžiulės bangos. Pati jūra be aukštesniosios stichijos išikišimo, negali šėlti. Lygiai taip egzistuoja kita, aukštesnė už orą jėga, už ją yra dar aukštesnė, dar aukštesnė, kol galų gale prieiname ištakas – Kṛṣṇą. Taip turėtų būti atliekami tikri tyrinėjimai.

Kṛṣṇa valdo gamtą kaip mašinistas valdo traukinį. Mašinistas valdo lokomotyvą, kuris tempia pirmą vagoną, pirmas vagonas traukia antrą, antras – trečią ir t.t., ir tokiu būdu juda visas traukinys. Panašiu principu veikia ir gamta. Kṛṣṇa duoda pirmą impulsą, kuris sukelia vienas po kito kylančius impulsus – ir taip atsiranda ir funkcionuoja visa kūrinija. Apie tai pasakojama „Bhagavad-gītoje“ [9.10]: *mayādhyakṣena prakṛtiḥ sūyate sacarācaram*: „Materiali gamta veikia Mano valia ir sukuria judančias ir nejudančias būtybes.“ Keturiolikto skyriaus ketvirtame posme Kṛṣṇa sako:

*sarva-yoniṣu kaunteya
mūrtayaḥ sambhavanti yāḥ
tāsāṁ brahma mahad yonir
ahaṁ bīja-pradaḥ pitā*

„Reikia suprasti, kad visos gyvybės rūšys, o Kunti sūnau, todėl ir pradeda egzistuoti, kad gimsta materialioje gamtoje ir kad Aš esu sėklą duodantis tėvas“. Pavyzdžiui, Jei pasėsime banjano sėklą, netrukus iš jos išaugs didžiulis banjano medis, o drauge su juo ir milijonai naujų banjano sėklų. Iš kiekvienos naujos sėklos gali išaugti naujas medis su milijonais sėklų ir t.t. Tai ir turima omenyje, kai sakoma, kad Kṛṣṇa – sėklą pasėjantis pirmapradis Tėvas – yra pirminė visko, ką matome, priežastis.

Deja, mokslininkai mato tiktai tiesioginę priežastį. Jie negali suvokti, kad egzistuoja netiesioginė priežastis. Vedose Kṛṣṇa yra vadinamas *sarva-kāraṇa-kāraṇam* – visų priežasčių priežastimi. Kas suvokia visų priežasčių priežastį, tas suvokia viską. *Yasmin vij āte sarvam evaṁ vij ātam bhavati*: „Kas pažįsta pirminę priežastį, tam savaime atsiveria antrinės priežastys.“ Mokslininkai ieško pirminės priežasties, tačiau jie nesutinka su Vedų – tobulų žinių – teiginiu, kad pirminė visų priežasčių priežastis yra Aukščiausias Dievo Asmuo. Jie lieka išikibę savo dalinių, netobulų žinių. Tai ir yra jų silpna vieta.

Visata kaip mechanizmas

Srīla Prabhupāda: Mokslininkai nežino, kad yra dviejų rūšių energijos – žemesnioji ir aukštesnioji, – nors susiduria su jomis kiekvieną dieną. Materiali energija negali veikti nepriklausoma. Jai būtinas kontaktas su dvasine energija. Todėl, kaip galima manyti, kad visa kosmoso kūrinija, material gamta, radosi savaime? Kol žmogus nepaspaus mygtuko, sudėtingas mechanizmas nepradės veikti pats savaime. Kadilakas – puiki mašina, tačiau, jei nėra vairuotojo, kokia iš jos nauda? Materiali visata taip pat yra savotiška mašina.

Didelės ir sudėtingos mašinos padaro žmonėms išpūdi, tačiau išmintingas žmogus žino, kad net ir tobuliausia mašina neveiks, kol operatorius nepaspaus mygtuko. Taigi kas yra svarbesnis: operatorius ar mašina? Štai kodėl mums rūpi ne material mašina, t.y. material kūrinija, o jos operatorius – Kṛṣṇa. „Iš kur žinoti, kad Jis yra operatorius?“ – paklauskite jūs. Kṛṣṇa sako: *mayādhyakṣeṇa prakṛtiḥ sūyate sacarācaram*: „Kosminis pasaulis veikia Mano valia.“ Jei sakysite: „Ne, ne Kṛṣṇa valdo kosminį pasaulį,“ tokiu atveju turite nurodyti kitą operatorių. Bet jūs negalite to padaryti. Taigi, jei neturite savo įrodymų, jums belieka pripažinti manusius.

Penktas rytinis pasivaikščiojimas

*gegužės 3 d., 1973 m.
Ramiojo vandenyno pakrantė,
Los Andželo apylinkės*

Nematomas pilotas

Śrīla Prabhupāda: Beveik visi materialiam pasaulyje mano, kad gyvybė kilo iš materijos. Mes negalime taikstyti su šia teorija – ji turi būti paneigta. Gyvybė kilo ne iš materijos. Priešingai, materija kilo iš gyvybės. Ir tai ne teorija, o faktas. Mokslas grindžiamas klaidinga prielaida, todėl visi moksliniai skaičiavimai ir išvados yra klaidingi, ir dėl to žmonės kenčia. Kai šios klaidingos mokslinės teorijos bus paneigtos, tada žmonės taps laimingi. Todėl mes privalome mesti mokslininkams iššūkį ir paneigti jų teoriją, priešingu atveju jie sukklaidins visą visuomenę. Materija kinta pereidama šešias stadijas: gimimo, augimo, tvarumo, šalutinio produkto sukūrimo, nykimo ir mirties. Tačiau materijoje glūdinti gyvybė – dvasinė siela yra amžina. Ji nepatiria nė vienos šių stadijų. Mums tik atrodo, kad gyvenimas vystosi ir baigiasi, tačiau iš tikrųjų gyvoji būtybė tik išgyvena minėtose šešiose stadijose iki to momento, kai materialus kūnas jau nebeišgali funkcionuoti. Tada senas kūnas miršta, o siela persikelia į kitą kūną. Pasenus ir susidėvėjus drabužiui, mes jį pakeičiame kitu. Kūnas taip pat vieną dieną pasensta ir tampa nebenaudingas; tada mes kraustomės į kitą. Kṛṣṇa „Bhaga-

vad-gītoje“ (2.13) sako: *dehino 'smin yathā dehe kaumāraṁ yauvanam jarā| tathā dehāntara-prāptiḥ*: „Kaip ikūnytoji siela dar šiame kūne keliauja iš vaikystės į jaunystę, o iš jaunystės į senatvę, taip ir po mirties ji persikelia į kitą kūną.“ Toliau „Bhagavad-gītoje“ (2.18) sakoma: *antavanta ime dehā nityasyoktāḥ śarīriṇaḥ*. Tai reiškia, kad tik nesunaikinamos amžinos gyvosios būtybės materialus kūnas pasmerktas suirti. Materialus kūnas yra dūlus, tačiau gyvybė jame yra *nitya* – amžina.

Gyvybės jėga yra visa ko pagrindas. Pavyzdžiui, Ramusis vandenynas. Jo milžiniškas bangas sukelia gyvybės jėga. Štai skrenda lėktuvas [Śrīla Prabhupāda parodo į praskrendantį lėktuvą]. Ar sakysite, kad jis skrenda pats savaime?

Dr. Singhas: Kažkas jį valdo.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Visam kam pasaulyje kažkas vadovauja. Kodėl mokslininkai bando tai paneigti? Lėktuvas yra didžiulė mašina, tačiau ji skrenda pakludama mažytei dvasinei kibirkštėlei – pilotui. Kuris mokslininkas įrodys, kad šis Boingas 747 gali skristi nevaldomas dvasinės kibirkštis? Tai neįmanoma. Jame būtinai turi būti dvasinė kibirkštis. Ir lygiai taip, kaip maža kibirkštėlė valdo didžiulį lėktuvą, didelė dvasinė kibirkštis valdo visą kosminį pasaulį.

Užmerkiant akis prieš realias problemas

Śrīla Prabhupāda: „Śvetāśvatara Upaniṣadoje“ pasakyta:

*keśāgra-śata-bhāgasya
śatāṁśaḥ sādṛśātmakeḥ
jīvaḥ sūkṣma-svarūpo 'yaṁ
saṅkhyātīto hi cit-kaṇaḥ*

Anot šio posmo, siela – kūno savininkė – yra dešimttūkstantosios plauko galiuko dalies dydžio. Ji yra labai maža – atomo dydžio. Tačiau šios mažos dvasinės kibirkštėlės dėka kūnas yra pajėgus funkcionuoti. Kūne glūdi atomo dydžio dvasinė energija, todėl kūnas funkcionuoja, todėl lėktuvas skrenda. Ar tai sunku suprasti?

Žmogus laiko save tvirtu ir stipriu. *Kodėl* jis yra stiprus ir tvirtas? Tik todėl, kad jame dega dvasinė kibirkštis. Kai tik ji palieka kūną, kūnas netenka jėgos, energijos. Jis tampa maitvanagių grobiu. Jei mokslininkai sako, kad gyvybė kilo iš materijos, paprašykime jų sugražinti gyvybę bent vienam numirėliui, kokiam nors didžiam žmogui, pavyzdžiui, profesoriui Einšteinui. Tegu išvirkščiajam kokių nors cheminių medžiagų, kad jis vėl grįžtų į gyvenimą ir galėtų dirbti. Jie negali to padaryti. Jie daug ko negali, ir vis dėlto juos vadina mokslininkais.

Dr. Singhas: Kartais, kai problema tampa labai opi, mes apsimetame, kad jos nepastebime.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Susidūrusi su tigru, beždžionė užsimerkia, ir tigras ją kaip mat sudrasko. Taip elgiasi ir mokslininkai. Jie negali išspręsti problemos, todėl galvoja: „Tegu viskas teka savo vaga.“ O tikroji problema yra mirtis. Niekas nenori mirti, tačiau mokslininkai yra bejėgiai, kad ją sustabdyti. Jie vengia liesti mirties temą, nes negali apsaugoti žmonių nuo mirties. Mes nenorime mirti, nenorime senti ir sirgti. Bet kuo mokslininkai gali padėti? Jie čia bejėgiai. Svarbiausias problemas jie palieka nuošalyje.

Prezidentas Šakalas

Śrīla Prabhupāda: Viena Bengalų pasakėčia „Džangal ki radža“ pasakoja apie šakalą, kuris tapo miško prezidentu. Šakalai garsėja klasta. Kartą šakalas atslūgino į kaimą ir įkrito į kubilą su mėlynais dažais. Vargais negalais išsikapstęs jis nurūko atgal į mišką, tačiau jo kailis buvo mėlynas, ir žvėrys ėmė kuždėtis tarpusavyje:

Koks čia žvėris?

Liūtas, ir tas, nustebo:

Anksčiau niekada jūsų čia nematėme. Kas jūs, pone?

Aš esu Dievo pasiuntinys, – atsakė šakalas, ir žvėrys pradėjo jį garbinti kaip Dievą. Tačiau vieną naktį, šakalam pradėjus kaukti, mėlynasis šakalas nesulaikė neatsiliepęs į jų šauksmą ir žvėrys suprato, kas jis buvo iš tikrųjų. Nemaža šakalų iš jūsų vyriausybės buvo suimti ir priversti atsistatydinti.

Brahmananda Swamis: Turite omenyje Votergeito skandalą?

Śrīla Prabhupāda: Šiandien padorus žmogus negali užimti jokios pareigybės vyriausybėje. Šiandien visame pasaulyje panaši situacija. Jei žmogus nėra melagis ir sukčius, jis neturi šansų išsilaikyti vyriausybėje. Todėl vyriausybės sudėtyje nėra nė vieno padoraus žmogaus. Ir ką čia padarysi?

Dr. Singhas: Politikai yra didžiausi melagiai.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Jie yra niekšai. Vienas filosofas yra pasakęs, kad politika yra didžiausių niekšų irštva.

Mokslo uždavinys – sustabdyti mirtį

Brahmānanda Swamis: Ar mokslininkai žino, kas sukelia vėžį?

Dr. Singhas: Jie turi kelias teorijas.

Śrīla Prabhupāda: Tarkime, jūs žinote priežastį. Ir kas iš to? Net jei vėžys bus išgydomas, žmogus netaps nemirtingas. Tai neįmanoma. Žmogus vis tiek mirs – jei ne nuo vėžio, tai nuo kitos ligos. Mirtis neišvengiama. Vėžys ar nelaimingas atsitikimas – koks skirtumas. Tikro mokslinio tyrimo tikslas turėtų būti sustabdyti mirtį. Tai yra tikrasis mokslas, ir tas mokslas – Kṛṣṇos sąmonė. Vaistai nuo kokios nors ligos – dar ne laimėjimas. Laimėjimas būtų rasti vaistus nuo visų ligų.

„Bhagavad-gītoje“ [8.16] yra sakoma, kad tikrosios problemos – tai gimimas, mirtis, senatvė ir ligos. *Ābrahma-bhuvanāl lokāḥ punar āvartino 'rjuna:* „Visos materialaus pasaulio planetos nuo aukščiausiosios iki žemiausiosios – tai kančių kraštas, kur kartojami gimimas ir mirtis. Nuolatinių gimimų ir mirčių problemos sprendimą siūlo Kṛṣṇos sąmonė – metodas, kurį siūlome praktikuoti visiems. Šios praktikos rezultatas yra tobulas – kai kūnas taps nebetinkamas ir mirs, siela neturės išikūnyti naujame materialiam kūne, kuris neišvengiamai gimsta, miršta, sensta ir serga. Tai ir yra tikrasis mokslas.

Šeštas rytinis pasivaikščiojimas

*gegužės 7 d., 1973 m.
Ramiojo vandenyno pakrantė,
Los Andželo apylinkės*

Mistinė galia – materijos šaltinis

Srīla Prabhupāda: Mokslininkai teigia, kad gyvybė atsirado iš cheminių elementų, bet tada jie turi pasakyti, iš kur atsirado cheminiai elementai. Cheminių medžiagų šaltinis yra gyvybė, o tai reiškia, kad gyvybėje slypi mistinė galia. Pavyzdžiui, apelsinmedis sunokina tūkstančius apelsinų, kurių kiekviename gausu cheminių elementų: citrinos rūgštis ir t.t. Iš kur jie atsirado? Akivaizdu, kad iš medyje glūdinčios gyvybės. Mokslininkai išleidžia cheminių medžiagų atsiradimo faktą iš akių. Jie pradeda kurti gyvybės kilmės teorijas atspirties tašku laikdami jau egzistuojančius cheminius elementus, bet iš kur atsirado cheminiai elementai? Jie atsirado iš aukščiausiosios gyvybės – Dievo. Lygiai kaip gyvas organizmas sukuria daugybę cheminių medžiagų, taip ir aukščiausioji gyvybė (Aukščiausiasis Viešpats) sukuria cheminius elementus ir atmosferoje, ir vandenyje, ir žmogaus bei gyvūnų organizmuose, ir žemėje. Tai ir vadinama mistine galia. Ir kol nepripažinsime, kad egzistuoja mistinė Viešpaties galia, tol klausimas apie gyvybės kilmę lieka neatsakytas.

Dr. Singhas: Mokslininkai sako netiką mistinėmis galiomis.

Śrīla Prabhupāda: Bet jie turi paaiškinti, iš kur atsirado cheminiai elementai. Visi matome, kad paprasčiausias medis pagamina daugybę cheminių medžiagų. Kaip jis taip padaro? Kol mokslininkai negali to paaiškinti, jiems belieka pripažinti, kad gyvybėje slypi mistinė galia. Aš netgi negaliu paaiškinti, kaip iš mano pirštu auga nagai – tai aukščiau mano supratimo ribos. Kitaip tariant, mano nagas auga nesuvokiamos galios *acintya-śakti* dėka. Taigi, jei *acintya-śakti* glūdi kiekviename žmoguje, išivaizduokite, kokia yra Dievo *acintya-śakti*.

Skirtumas tarp Dievo ir manęs tas, kad mano galios, nors jos tokios pat kaip Dievo, yra ribotos. Aš galiu sukurti nedidelį kiekį cheminių medžiagų, o Dievas – beribį kiekį. Prakaituodamas aš galiu sukurti šiek tiek vandens, o Dievas – ištisus vandenynus. Norint nustatyti vandenyno vandens sudėtį, pakanka ištirti lašelį vandenyno vandens. Lygiai taip pat, tyrinėdami gyvasias būtybes, kurios yra neatsiejamos Dievo dalelės, galime suvokti Dievą. Dievas turi neišsenkančias mistines galias, kurios veikia akimirksniu, nelyginant elektroninis mechanizmas. Kai kurie elektros energija varomi mechanizmai yra sukurti taip tobulai, kad ima veikti vos nuspaudus mygtuką. Taip ir Dievas tarė: „Tebūnie pasaulis,“ – ir prasidėjo kūrimo procesas. Jei pabandytume analizuoti gamtos vyksmą per šią prizmę, jį nesunku suprasti. Dievas valdo tokias įstabias galias, kad tiesiog Jam paliepus prasideda kūrimo procesas.

Brahmānanda Svamis: Kai kurie mokslininkai nepripažįsta Dievo ar *acintya-śakti* egzistavimo.

Śrīla Prabhupāda: Tai byloja apie jų nesąžiningumą. Dievas egzistuoja, *acintya-śakti* egzistuoja. Iš kur paukštis turi gebėjimą skristi? Ir jūs, ir paukštis esate gyvosios būtybės, tačiau paukštis gali skristi, nes turi *acintya-śakti*, o jūs tokios galios neturite. Štai jums kitas pavyzdys: sėkla pasigamina iš kraujo. Vyras turi mistinę galią ir nubudus jo seksualiniam troškimui jo kraujas virsta sėkla. Kaip galite tai paaiškinti neigdami mistinę galią? Gyvosios būtybės turi daug mistinių galių. Karvė ėda žolę ir duoda pieną. Ar jūs suvalgę kuokštą žolės galite duoti pieno? Taigi karvė turi mistinių galių – žolę paverčia į pieną. Vyras mažai kuo skiriasi nuo moters, tačiau vyras neduoda pieno, o moteris turi šią galią. Tai mistinės galios.

Dr. Singhas: Mokslininkai argumentuotų, kad skirtingi organizmai gamina skirtingus fermentus, ir būtent organizme gaminami fermentai paaiškina, kodėl karvė duoda piena.

Šrīla Prabhupāda: Taip, bet kas sukūrė tuos fermentus? Mistinės galios. Jūs negalite sukurti šių fermentų ir tokio mechanizmo. Jūs negalite savo laboratorijose sausos žolės paversti į piena. Jūsų kūnas mistinių jėgų pagalba maistą paverčia į kraują ir audinius, tačiau laboratorijose be mistinės galios jus negalite netgi žolės paversti pienu. Todėl jums belieka pripažinti, kad egzistuoja mistinė galia.

Mistinės galios šaltinis

Šrīla Prabhupāda: *Yogū* tikslas – išsiugdyti įvairias mistines galias. *Yogas* gali eiti vandens paviršiumi ir neskesti. Jam negalioja gravitacijos dėsnis. Ši mistinė jėga vadinama *laghimā*. *Laghimā* reiškia, kad žmogus gali tapti lengvesnis už pūką ir sulaužyti gravitacijos dėsnį. *Yogos* sistema padeda išvystyti galias, kurios yra igimtos. Štai berniukai plaukioja (mosteli į bangose nardančius vaikus), o aš negaliu. Tačiau aš turiu potencialų gebėjimą plaukti. Tiesiog reikia praktikos. Taigi, jei žmogus turi tokią *yogos* galią, išsivaizduokite, kokią galią turi Dievas. Todėl Vedose Dievas vadinamas *Yogeśvara* – mistinių galių valdovu. „Bhagavad-gītoje“ (10.8) Kṛṣṇa sako: *aham sarvasya prabhavo mattaḥ sarvaṁ pravartate*: „Aš esu dvasinių ir materialių pasaulių pradžia. Viskas kyla iš Manęs.“ Jei mes nepripažįstame šio Dievo teiginio, negalime įtikinamai paaiškinti, kaip atsirado materialus pasaulis.

Dievo neįmanoma suvokti nepripažinus, kad egzistuoja mistinė galia, tačiau, jei suvoksite Dievą moksliskai, jums atsivers absoliutus pažinimas.

Dr. Singhas: Tai jūs norite pasakyti, kad mokslas pradeda savo tyrimus ne nuo pradinio, o nuo kažkokio tarpinio taško?

Šrīla Prabhupāda: Būtent taip. Jie nežino, kas yra visos esaties šaltinis. Mokslininkai pasirinko tam tikrą atspirties tašką, bet iš kur atsirado tas taškas? Jie šito nežino, nors atliko plačiausius tyrimus. Belieka pripažinti, kad pirminis visos esaties šaltinis yra Dievas,

kuris yra sklidinas mistinių galių ir iš kurio viskas kyla. „Bhagavad-gītoje“ [10.8] Jis pats sako: *aham sarvasya prabhavo mattaḥ sarvaṁ pravartate*: „Aš esu dvasinių ir materialių pasaulių pradžia. Viskas kyla iš Manęs.“ Mūsų išvados grįstos ne aklu tikėjimu; jos yra mokslinės. Materija atsirado iš gyvybės. Gyvybėje – šaltinyje – glūdi neišsemiami materijos ištekliai. Tai didžioji kūrinijos paslaptis.

Jei paleisite iš rankų adatą, ji tučtuojau nukris, o paukštis, nors sveria ne vieną kilogramą, lengvai skrenda ore. Turime išsiaiškinti, iš kur atsirado tas gebėjimas skristi. Tyrinėjant gamtą tampa aki-vaizdu, kad visos gyvosios būtybės turi vienokių ar kitokių mistinių galių. Mes negalime išbūti vandenyje ilgiau nei kelias valandas, o žuvis praleidžia jame visą gyvenimą. Ar tai ne mistinė galia?

Dr. Singhas: Man tai mistinė galia, bet žuvims ne.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Tai todėl, kad mistinės galios paskirstytos ne vienodai. Tačiau Dievas – visos esaties šaltinis – turi visas mistines galias. Dalis Jo mistinių galių atiteko man, dalis – jums, dalis – paukščiams. Tačiau Dievas yra visų mistinių galių šaltinis.

Yra aštuonios svarbiausios mistinės galios: *laghimā* (kurios dėka tampama lengvesniu už plunksną), *mahimā* (kurios dėka tampama didesniu už didžiausią kalną), *prāpti* (kurios dėka galima pasiekti bet kokį daiktą), *iśitva* (kurios dėka galima užvaldyti ir kontroliuoti kitą gyvąją būtybę) ir t.t. Saulė taip pat turi mistinę galią – jos švytėjimas stebuklingu būdu padeda atsirasti daugybei daiktų. Nepripažinę, kad egzistuoja mistinės galios mokslininkai negalės paaiškinti šių reiškinių. Jie kaip ir anksčiau išsisukinės.

Dr. Singhas: Gudročiai mokslininkai norėdami pagrįsti savo teoriją leidžia sau teigti bet ką, nepateikdami jokių įrodymų. Bet tikras mokslininkas turi prisikasti iki pirminės visų priežasčių priežasties, t.y. atlikti labai skrupulingą tyrimą.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Kol jis neatras pirminės priežasties, jis negali teigti, kad atliko mokslinį tyrimą.

Dr. Singhas: Ar suvokti, kad kiekvieną dieną mūsų kūnas po truputį miršta, taip pat yra misticizmo suvokimas?

Śrīla Prabhupāda: Taip.

Dr. Singhas: Bet dauguma žmonių nemano, kad miršta.

Śrīla Prabhupāda: Žmogus miršta kas akimirka, tačiau mano, kad gyvens amžinai. Tik gimusi gyvoji būtybė pradeda mirti. Bet kaip

Šeštas rytinis pasivaikščiojimas

mes matome šią problemą: kadangi žmonės miršta, turime nugalėti mirtį. Tačiau vadinamieji mokslininkai ne tik priartina mirtį, bet netgi nenori klausyti konstruktyvaus patarimo ir pasitaisyti.

Septintas rytinis pasivaikščiojimas

*gegužės 8 d., 1973 m.
Ramiojo vandenyno pakrantė,
Los Andželo apylinkės*

Apgavikai ir apgautieji

Śrīla Prabhupāda: Gamtos reiškiniai, tokie, kaip traukos jėga ar nesvarumas, yra *acintya-śakti*, nesuvokiamos energijos, o tikrasis mokslas ir turi sau kelti *acintya-śakti* pažinimo tikslą.

Jei pradėti tirti reiškinių grandinę ne nuo jos ištakų, o tik nuo tam tikro laiko momento, tai nebus mokslinis metodas ir jis negalės atsakyti į visus klausimus. Turime žinoti viso ko pradžia. Tyrimo procese priėjus žinomą ribą, tampa akivaizdu, kad gamtos šaltinis yra *acintya-śakti*. Štai pavyzdžiui, turėdami smegenis, tepuką ir dažų, galime nutapyti gėlę. Tačiau negalime suvokti, kokiu būdu augalai žemėje savaime auga ir mezga vaisius. Mes galime paaiškinti nupieštą gėlę, tačiau neįstengiame suvokti tikros. Mokslininkai negali įminti biologinio augimo mįslės. Jie tik žongliuoja žodžiais: „molekulė“, „chromosoma“, bet iš tiesų negali paaiškinti šio reiškinio.

Pagrindinė vadinamųjų mokslininkų klaida ta, kad jie daro išvadas naudodamiesi indukcijos metodu. Pagal šį metodą, norėdami išsiaiškinti, ar žmogus mirtingas, mokslininkai turi tyrinėti kiekvieną žmogų, ar neatsiras tarp jų vieno ar kelių nemirtingų. Jie sako:

„Aš negaliu sutikti su teiginiu, kad visi žmonės mirtingi. Negalima paneigti galimybės, kad keli žmonės yra nemirtingi. Aš dar ne viską ištyrinėjau. Kaip galiu tvirtinti, kad žmogus mirtingas?“ Tai indukcijos metodas. O dedukcinio metodo esmė ta, kad jūs patikite, kad žmogus yra mirtingas, kai jums šitai sako tėvai ir jūsų mokytojas ar guru.

Dr. Singhas: Taigi galima sakyti, kad egzistuoja aukštyneigis ir žemyneigis pažinimo procesai?⁷

Šrīla Prabhupāda: Taip. Aukštyneigis pažinimo procesas negali būti tobulas, nes yra grindžiamas joslėmis patiriama informacija, o joslės yra netobulos. Todėl mes pasirinkome žemyneigį pažinimo procesą.

Indukcijos metodas nepadės pažinti Dievo. Todėl Dievas vadinamas *adhokṣaja* (tas, kurio negalima pažinti per tiesioginį jutiminį pažinimą). Mokslininkai sako, kad Dievo nėra, nes bando Jį pažinti tiesiogiai, epiriniu būdu. Bet Ji yra *adhokṣaja*! Taigi mokslininkai nieko nežino apie Dievą, nes neturi metodo, kuris būtinas norint Jį pažinti. Norint perprasti dvasinį mokslą, būtina kreiptis į tikrą dvasinį mokytoją, klausytis jo ir jam tarnauti. Viešpats Kṛṣṇa sako „Bhagavad-gītoje“ (4.34): *tad viddhi praṇipātena paripraśnena sevayā*.

Mano Guru Mahārāja⁸ kartą pasakė taip: „Šiuolaikinis pasaulis yra apgavikų ir apgautųjų visuomenė.“ Deja, apgautieji garbina apgavikus; maži apgavikai šlovina didžiuosius. Įsivaizduokite, ateina asilų banda ir ima mane šlovinti: „Jūs esate mūsų *jaḡad-guru*.“ [9] Ko vertas jų liaupsinimas. Tačiau pagiriamasis doras ar mokytojas žmogaus žodis nėra bevertis. Bet paprastai ir tie, kurie liaupsina, ir liaupsinamieji yra neišmanėliai. Kaip sakoma Vedose, *saṁstutaḥ puruṣaḥ paśuḥ*: „Mažas gyvuliukas liaupsina didelį gyvulį.“

Atjauta

Šrīla Prabhupāda: Įstatymai apgaudinėja, medicina apgaudinėja, vyriausybė taip pat apgaudinėja. Aukštą padėtį užimantys pareigūnai kaltinami kyšių ėmimu. Jei gubernatorius ir policija ima kyšius, kokia gali būti kalba apie dorą visuomenę? Liaudis atiduoda balsus už politiką, kuris žada laimingą gyvenimą. Bet laimė yra *māyā* [iliu-

zija], todėl politikai niekada negalės išpildyti savo pažadų ir visuomenė paplūs melagiais. O kadangi žmonės siekia iliuzinės laimės, jie nuolat atiduoda savo balsus už nesažiningus vadovus.

*Vaišnavas*¹⁰ atjaučia visus neišmanyme paskendusius žmonėms. Didis *Vaišnavas* Prahlāda Mahārāja meldėsi Viešpačiui: „O Viešpatie, man pačiam nieko nereikia. Aš visada prisimenu Tavo nepaprastus transcendentinius žaidimus ir man viskas yra aišku kaip dieną. Tačiau man neramu dėl tų vargšų, kurie siekia iliuzinės laimės.“

Vaišnavui rūpi, kaip padaryti žmones laimingus. Jis puikiai žino, kad veltui vaikosi tuščių svajonių. Žmonės penkiasdešimt ar šešiasdešimt metų vaikosi iliuzinę laimę, o paskui miršta taip ir nepasiekė savo svajonės ir nežinodami, kas jų laukia po mirties. Jie mažai kuo skiriasi nuo gyvulių, nes, kaip ir gyvuliai, nežino apie kitą gyvenimą. Gyvulys nesuvokia gyvenimo vertybių ir nežino, kam gyvena. Majos veikiamas jis paprasčiausiai valgo, miega, poruojasi, kovoja už savo gyvybę ir galų gale miršta. Tai ir viskas. Per visą savo gyvenimą neišmanėliai gyvuliai (ir gyvulių lygio žmonės) išsijuoję plūša tik tam, kad patenkintų penkis gyvybinius poreikius: poreikį valgyti, miegoti, poruotis, gintis ir galų gale mirti. Todėl *vaišnavo* pareiga – šviesti žmones: kalbėti jiems apie Dievą, apie tai, kad mes esame Jo tarnai ir galime pasiekti laimę ir amžiną gyvenimą tarnaudami ir puoselėdami meilę Jam.

Už narvo grotų

Dr. Singhas: Bet ar gyvajai būtybei, bent tol, kol ji yra materialiam pasaulyje, nereikalinga materija?

Śrīla Prabhupāda: Ne, gyvoji būtybė yra absoliučiai dvasinė ir materija jai nereikalinga, tačiau dėl liguistos mąstysenos ji mano, kad be materijos negali gyventi. Sąlygota gyvoji būtybė yra tarsi alkoholikas, kuris mano, kad be degtinės numirs, nors iš tiesų ji jam nereikalinga. Tai *māyā*, iliuzija. Ar teisybė, kad negavęs išgerti alkoholikas numirs?

Dr. Singhas: Ne, bet nevalges jis numirs.

Śrīla Prabhupāda: Tai irgi nėra faktas. Vakar mes kalbėjome apie

Raghunāthos dāsos Gosvāmio gyvenimą.¹¹ Senatvėje jis beveik visai liovėsi valgęs ir miegojęs. Jis išgerdavo šiek tiek pasukų kas trečią ar kas ketvirtą dieną ir dirbo dvidešimt dvi valandas per parą – taigi miegui likdavo dvi ar trys valandos. Kai kada jis išvis nemiegojo. „Kaip jis galėjo išgyventi?“ – paklauskite, o jis gyveno šimtą metų. Jam nerūpėjo miegas, maistas, lytiniai santykiai ar saugumas, bet jis gyveno. Jis buvo tyras Kṛṣṇos tarnas ir žinojo, kad siela, nors ir patalpinta kūniškame narve, yra amžina ir nepriklausoma – jai nereikalingas narvas. Argi paukštis, patekęs į narvą, gyvena tik todėl, kad yra narve? Narvas riboja jo laisvę. Žmonės mano, kad gavę narvą yra laimingi. Nesąmonė. Iš tiesų būtent kalėjimas kūne yra mūsų baimės priežastis. Tačiau jei mes išgryninsime savo būtį (mums netgi nereikės palikti kūno), tapsime *abhaya* – nepažįstančiais baimės.

*brahma-bhūtaḥ prasannātmā
na śocati na kāṅkṣati
samaḥ sarveṣu bhūteṣu
mad-bhaktiṁ labhate parām¹²*

Mes galime akimirksniu nubusti ir grįžti į savo pirminę dvasinę būtį, kurioje nėra baimės, sielvarto ir materialaus geismo.

Dr. Singhas: Bet vis dėto mokslininkui rūpi išsiaiškinti, kaip gyvoji būtybė gali būti nepriklausoma nuo materijos?

Śrīla Prabhupāda: Kol esate sąlygotas, esate ir priklausomas nuo materijos. Pavyzdžiui, afrikietis yra sąlygotas, nes negali prisitaikyti prie jūsų šalto klimato. Jis čia nesijaustų gerai. Tačiau daugelis žmonių [mosteli į paplūdimyje žaidžiančius vaikus] nebijo šalto oro. Gebėjimas pakęsti vienokias ar kitokias sąlygas priklauso nuo to, kaip esame sąlygoti. Būdamas sąlygotas žmogus mąsto dvejybių kategorijomis: karšta – šalta, skausmas – malonumas. Tačiau išsivadavus atsikratoma tokios mąstysenos. Dvasinis gyvenimas reiškia nesąlygotą būtį – *brahma-bhūtos* būvį. Tai ir yra gyvenimo tobulybės esmė. Sąlygoto būvio gyvoji būtybė galvoja, kad ji gimsta, miršta, serga ir sensta, tačiau iš tiesų ji yra amžina. Ji netgi nesens-ta. „Brahma-saṁhitoje“ Kṛṣṇa apibūdinamas kaip *advaitam acyutam anādim ananta rūpam ādyam purāṇa-puruṣam nava-yauvanam ca*. Jis

Septintas skyrius

yra visų seniausias, pati pirma gyvoji būtybė, bet visada yra jaunas. Jis visada yra tarsi dvidešimtmetis jaunuolis, nes yra absoliučiai dvasinis.

Aštuntas rytinis pasivaikščiojimas

*gegužės 11 d., 1973 m.
Ramiojo vandenyno pakrantė,
Los Andželo apylinkės*

Sąmonės evoliucija

Dr. Singhas: Śrīla Prabhupāda, „Bhagavad-gītoje“ yra rašoma, kad 8 400 000 gyvųjų būtybių rūšių buvo sukurtos tuo pat metu. Ar tai tiesa?

Śrīla Prabhupāda: Taip.

Dr. Singhas: Ar tai reiškia, kad kai kurios gyvosios būtybės gavo žmogaus kūną apeidamos evoliucijos grandinę?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Gyvosios būtybės keliauja iš vienos rūšies kūno į kitą. Pačios rūšys jau egzistuoja. Gyvoji būtybė tiesiog persikrausto į kitą kūną tarsi į kitą butą. Vienas būtas aukščiausios klasės, kitas – prastesnis, kitas – visai prastas. Tarkime, žmogus persikrausto iš prastesnio buto į geresnį. Jis lieka tas pats asmuo, tačiau pagal savo finansines išgales ar karma¹³ jis gali gyventi gerame bute. Evoliucija reiškia ne fizinių, o sąmonės vystymąsi. Ar tai suprantama?

Dr. Singhas: Manau, kad taip. Jūs norite pasakyti, kad nusiritusi iki žemiausių gyvybės rūšių gyvoji būtybė evoliucionuoja iš vienos rūšies į kitą, kol pasiekia aukščiausiąją rūšį?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Užsidirbęs daugiau pinigų galite persikraustyti į geresnį butą. Butas yra. Tai nereiškia, kad prastas butas

virsta puikiu butu. Darvino teorija yra absurdiška. Pasak jo, prastas butas virsta aukščiausios klasės butu. Šiuolaikiniai mokslininkai mano, kad gyvybė kilo iš materijos. Jie teigia, kad prieš milijonus metų gyvybė neegzistavo, buvo vien materija. Mes su tuo nesutinkame. Egzistuoja dvi energijos – gyvybė ir materija – ir pirminė, aukštesnioji, yra gyvybė. Tai materija, žemesnioji, kilo iš gyvybės.

Dr. Singhas: Ar jos taip pat egzistuoja tuo pat metu?

Šrīla Prabhupāda: Taip, tačiau dvasia yra nepriklausoma, o materija priklausoma. Pavyzdžiui, aš galiu gyventi net be kojų ar rankų. Net jas amputavus aš išgyvenčiau. Taigi nesu priklausomas nuo rankų ar kojų; mano rankos ir kojos yra priklausomos nuo manęs, kūne glūdinčios dvasinės sielos.

Kūnai pagal amžinus troškimus

Dr. Singhas: Bet ar gyvybė ir materija atsiranda tuo pat metu?

Šrīla Prabhupāda: Ne. Jos visai „neatsiranda“. Jos jau egzistuoja. Mintis apie „atsiradimą“ egzistuoja tik mūsų prote, nes mes gyvename ribotame pasaulyje ir mūsų supratimu viskas turi pradžią. Mes manome, kad viskas turi „atsirasti“. Bet iš tiesų materija ir dvasia jau egzistuoja. Gimęs aš imu manyti, kad su mano gimimu atsirado ir pasaulis. Bet pasaulis egzistavo ir be manęs. Kitas pavyzdys ugnis. Kai įkuriate ugnį, ar šviesa ir šiluma atsiranda vėliau? Ne. Kai išsižiebia ugnis, iškart pasklinda šviesa ir šiluma. Mes juk nelaukiame išžiebę ugnį, kada gi pradės sklisti šviesa ir šiluma.

Dr. Singhas: Bet vis dėlto ugnis yra šilumos ir šviesos šaltinis.

Šrīla Prabhupāda: Taip, tačiau šiluma ir šviesa egzistuoja drauge su ugnimi. Lygiai taip ir amžinos gyvosios būtybės turi daugybę įvairių troškimų, ir visa gyvybės rūšių įvairovė egzistuoja amžinai, kad gyvosios būtybės turėtų galimybę patenkinti savo amžinus troškimus.

Dr. Singhas: Norite pasakyti, kad gyvosios būtybės gyvena skirtinguose kūnuose, kurie atitinka jų troškimus?

Šrīla Prabhupāda: Taip. Pavyzdžiui, vyriausybė pastato kalėjimą, nes žino, kad šalyje bus nusikaltėlių. Kai nusikaltėlis sulaikomas ir nuteisiamas, jam jau yra parengta vieta. Dar prieš jį nuteisiant

kalėjimas jau egzistuoja. Dievas yra *sarva-j a* (tas, kuriam viskas žinoma). Jis žino, kad dalis gyvųjų būtybių ims maištauti, nes nenorės Jam tarnauti. Jis žino gyvųjų būtybių troškimus, kuriuos lemia trys materialios gamtos *gunos*. Todėl iškarto sukuria įvairiausias gyvybės rūšis, kad visos sąlygotos sielos turėtų prieglobstį.

Trys materialios gamtos *gunos* – tai *sattva-guṇa* [dorybė], *rajo-guṇa* [aistra], ir *tamo-guṇa* [neišmanymas]. Šios trys savybės yra visų materialaus pasaulio objektų įvairovės pagrindas. Jos yra tarsi pirminės trys spalvos (mėlyna, raudona ir geltona), kurias sumaišius gaunami milijonai atspalvių. Gamtoje veikia tobulas šių *gunų* valdymo mechanizmas. „Bhagavad-gītoje“ (3,27) pasakyta: *prakṛteḥ kriyamāṇāni guṇaiḥ karmāṇi sarvaśaḥ*: „Visą veiklą materialiam pasaulyje atlieka trys gamtos *gunos*.“ Šios *gunos* pasireiškia įvairiomis biologinėmis formomis: augalais, medžiais, vandens gyvūnais, žmonėmis, pusdieviais, katėmis, šunimis ir daugybe kitų – iš viso 8 400 000 gyvybės formų.

Aukščiausiasis Viešpats įgauna Paramatmos-Supersielos pavidalą, kuri persmelkia kiekvienos gyvosios būtybės širdį. Ir nors Supersiela glūdi materialiam kūne, nors ji yra materialaus kūno pirminis šaltinis, ji pati nėra materialė. Šiluma ir šviesa yra saulės energijos, todėl saulei niekada nebūna „karšta“. Panašiai ir Paramatmai nėra skirtumo tarp materialios ir dvasinės energijų, nes juk Paramatma yra jų abiejų šaltinis. Kartais mes nematome saulės, nes ją užstoja debesis. Per debesis saulės nematome, nes mūsų juslės netobulos. Šioje planetoje dangus būna tai debesuotas, tai saulėtas, tačiau Saulės planetoje, nors ji pati sukuria debesis, visada saulėta. Lygiai taip ir materijos bei dvasios kategorijos egzistuoja tik mums, Dievas tarp jų skirtumo nemato. Ar Jis nužengia vadinaujamu materialiu kūnu, ar dvasiniu, Jis visada išlieka dvasinis. Jam nėra skirtumo tarp dvasios ir materijos, nes Jis yra visos energijos šaltinis. Jis gali materiją paversti dvasia, o dvasią – materija.

H₂O plius mistinė galia

Dr. Singhas: Chemikai ir apskritai mokslininkai mano, kad dvasinė siela gali egzistuoti materialiam pasaulyje tam tikrų cheminių

medžiagų dėka. Šios cheminės medžiagos tai anglies dvideginis, vandenilis, azotas ir deguonis. Šių elementų junginiai sudaro gyvus organizmus. Kiek aš suprantu, Vedose yra aiškinama, kad pirmiausiai dvasia turi išjudinti šias chemines medžiagas, ir tik tada gyvoji būtybė gali vystytis. Teisingai?

Šrīla Prabhupāda: Taip. Pavyzdžiui, dirvoje pakanka visų cheminių medžiagų, būtinų augalui augti, tačiau pirmiausiai reikia pasodinti sėklą. Moters iščiose taip pat yra viskas, ko reikia kitam kūnui vystytis, tačiau pirma jos turi būti apvaisintos, tik tada jose užsimegs vaisius. Šuniui gimsta šuo, žmogui – žmogus. Kodėl? Todėl, kad kiekviename kūne yra tam būtini komponentai.

Mano kūne yra tam tikras cheminių medžiagų kiekis; skruzdės kūne jų yra mažiau, o dramblio kūne daugiau. Jei aš galiu sukurti kur kas daugiau cheminių medžiagų negu skruzdė, o dramblys – kur kas daugiau negu aš, išsivaizduokite, kiek jų gali sukurti Dievas! Tai ir yra tas atspirties taškas, į kurį mokslininkams derėtų remtis norint apskaičiuoti kaip susijungus vandeniliui ir deguoniui atsiranda vanduo. Kitaip jie negali nustatyti šių elementų šaltinio. O mes galime. Vandenilis ir deguonis egzistuoja *virāt-rūpoje*, Viešpaties visatos pavidale. Kodėl mokslininkams taip sunku suprasti šią paprastą tiesą? Vandenilis ir deguonis susijungia, kad rastųsi vandenynai. Mes taip pat pripažįstame šį faktą. Tačiau mokslininkai stebisi, kai girdi paaiškinimą, kad tokio milžiniško vandenilio ir deguonies kiekio šaltinis yra *acintya-śakti* – nesuvokiama mistinė Viešpaties galia.

Kas yra gyvybė

Dr. Singhas: Aš pastebėjau, kad mokslininkai nesutaria dėl sąvokų „gyvas“ ir „negyvas“. Vieni teigia, kad „gyvybės“ kriterijus yra gebėjimas daugintis. Tai jiems yra pagrindas teigti neva jie sukūrė gyvybę, nes tam tikros laboratorijoje sukurtos DNR molekulės¹⁴ gali daugintis; tai reiškia, kad jos pačios gali sukurti naujas molekulių grandines. Kai kurie mokslininkai laikosi nuomonės, kad DNR molekulės yra gyvos, o kai kurie su tuo nesutinka.

Śrīla Prabhupāda: Jei vieni kalba vienaip, o kiti – kitaip, tai reiškia, kad jų žinios netobulos.

Dr. Singhas: Ar galime apibūdinti gyvą objektą kaip objektą, „turintį sąmonę“, o negyvą – kaip „neturintį sąmonės“?

Śrīla Prabhupāda: Taip, būtent tuo jie ir skiriasi. Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“ (2.17) sako: *avināśi tu tad viddhi yena sarvaam idaṁ tatam:* „Tai, kas persmelkia visą kūną, yra nesunaikinama.“ Kiekvienas gali suprasti, apie ką kalbama – tai sąmonė. Kūną, kurį gausime po mirties, nulemia mūsų sąmonė. Jei turite šuns sąmonę, gausite šuns kūną, o jei turite pusdievio sąmonę, gausite pusdievio kūną.¹⁵ Kṛṣṇa suteikia gyvajai būtybei laisvę gauti trokštamą kūną:

*yānti deva-vratā devān
pitṛn yānti pitṛ-vratāḥ
bhūtāni yānti bhūtejyā
yānti mad-yājino 'pi mām*

„Garbinantys pusdievius gims tarp pusdievių, garbinantys protėvius eis pas protėvius, šmėklų ir dvasių garbintojai gims tarp šių būtybių, o tie kas garbina Mane – gyvens su Manimi.“ („Bhagavad-gītā“ 9.25)

Absurdiška Darvino teorija

Dr. Singhas: Ar nepasiekusi išsivadavimo gyvoji būtybė turės vėl evoliucionuoti per 8 400 000 gyvybės rūšių, kol jai vėl bus suteiktas žmogaus kūnas?

Śrīla Prabhupāda: Ne, evoliucionuoja tik žemose gyvybės rūšyse išikūnijusios gyvosios būtybės: jų evoliucijos procesas vyksta pagal gamtos dėsnius. Gavusi žmogaus kūną gyvoji būtybė turi gerai išsivysčiusią sąmonę ir yra atsakinga už savo veiksmus. Taigi jei jos sąmonė pakankamai išsivysčiusi, ji nepakliūs į šuns ar katės kūną, o vėl gaus žmogaus kūną.

*prāpya puṇya-kṛtām lokān
uṣitvā śāśvatīḥ samāḥ*

*śucīnām śrīmatām gehe
yoga-bhraṣṭo 'bhijāyate*¹⁶

Yoga-bhraṣṭaḥ vadinamas tas, kuriam *yogos* praktika dėl vienokių ar kitokių priešasčių nebuvo sėkminga. Jam nereikės pradėti evoliucijos proceso nuo žemiausių gyvybės rūšių. Jis negaus šuns ar katės kūno. Jei turite daugiau pinigų, galite nusipirkti geresnį butą, kaip kalbėjome anksčiau. Jums nereikia gyventi prastame bute.

Dr. Singhas: Jūsų žodžiai iš esmės prieštarauja Darvino teorijai.

Śrīla Prabhupāda: Darvinas buvo apgavikas. Ko verta jo teorija? Mes jos nepripažįstame ir kuo labiau mes ją paneigsime, tuo dvasiškesnė taps mūsų sąmonė.

Dr. Singhas: Darvino teorija kelia abejonių ne vienam mokslininkui. Tačiau Darvino šalininkai teigia neva gyvybė kilo iš materijos ir evoliucionavo iš vienalasčių organizmų. Jie įsitikinę, kad aukštesnės biologinės rūšys, tokios kaip žmogus ir gyvūnai, kūriniųjos pradžioje neegzistavo.

Śrīla Prabhupāda: Darvinas ir visi jo pasekėjai yra tikrų tikriausiai apgavikai. Jei pradžioje nebuvo aukštesniųjų gyvybės rūšių, kodėl jos egzistuoja dabar? Ir kodėl tebeegzistuoja žemesniosios rūšys? Pavyzdžiui, intelektualus žmogus ir besmegenis asilas? Kaip atsitiko, kad egzistuoja abi šios rūšys? Kodėl asilai neevoliucionavo ir neišnyko? Kodėl mes niekada nematėme, kad beždžionė pagimdytų žmogų? Darvino teorija, kad žmogaus gyvybės forma atsirado kažkokiu tam tikru laiku, yra absurdiška. „Bhagavad-gītoje“ teigiama, kad siela gali persikelti į bet kurią gyvybės rūšį – į kurią tik nori. Tai priklauso nuo jos pastangų. Aš vykstu tai į Ameriką, tai į Australiją, tai į Afriką. Šios šalys jau egzistuoja, ir aš tiesiog po jas keliauju. Jei aš atvykau į Ameriką, tai nereikia, kad ją sukūriau ar ja tapau. Yra daugybė šalių, kurių nė nemačiau. Ar tai reiškia, kad jos neegzistuoja? Darviną remiantys mokslininkai neturi sveikos nuovokos. „Bhagavad-gītoje“ aiškiai pasakyta, kad visos biologinės rūšys egzistuoja drauge ir kad jūs galite įsikūnyti kurioje norite iš jų. Jei panorėsite, galite patekti ir į Dievo karalystę. Taip „Bhagavad-gītoje“ sako Viešpats Kṛṣṇa.

Devintas rytinis pasivaikščiojimas

*gegužės 13 d., 1973 m.
Cheviot Hills parkas, Los Andželas*

Žmogaus persikūnijimas į šunį

Śrīla Prabhupāda: Vadinamieji mokslininkai tiki prasimanyta teorija. Kṛṣṇa sako: *aham sarvasya prabhavaḥ*: „Aš esu visos esaties šaltinis.“ („Bhagavad-gītā“ 10.8) Kṛṣṇa yra gyvybė; Jis nėra negyvas akmuo.

Dr. Singhas: Taigi materija kilo iš gyvybės?

Śrīla Prabhupāda: Taip, ir gyvybė augina materiją; aš, amžinoji siela, išauginu savo kūną. Štai dabar aš vilkiu palta, sukirptą pagal mano sudėjimą, bet būčiau kvailys, jei manyčiau, kad esu šis paltas.

Mokinys: Śrīla Prabhupāda, mineralogai įrodė, kad kalnai auga vykstant nuosėdų formavimosi procesams. Ar ir ši augimą lemia dvasinės sielos buvimas?

Śrīla Prabhupāda: Taip. „Śrīmad-Bhāgavatam“ kalnai apibūdinti kaip Dievo kaulai, o žolė – kaip plaukai ant Jo kūno. Taigi šia prasme Dievo kūnas yra pats didžiausias.

Dr. Singhas: Śrīla Prabhupāda, kuo skiriasi gyvūno sielos persikūnijimas nuo žmogaus sielos persikūnijimo?

Śrīla Prabhupāda: Iš gyvūnų kūnų siela keliauja tik viena kryp-

timi – aukštyn evoliucijos grandine, o iš žmogaus kūno – arba į aukštesnes arba į žemesnes gyvybės rūšis. Kūnas gyvajai būtybei suteikiamas pagal jos troškimus. Žemesniųjų gyvybės rūšių gyvūnai teturi vieną troškimą, o žmogus turi tūkstančius troškimų – ir gyvuliškų, ir žmogiškų. Pagal gamtos dėsnį, žemesniosios gyvybės rūšys iš gyvūnų rūšių evoliucionuoja į aukštesnes – žmogaus gyvybės rūšys. Tačiau jei gavusi žmogaus kūną gyvoji būtybė neugdo Krišnos sąmonės, ji grįžta į kačių ir šunų kūnus.

Nirvana

Dr. Singhas: Mokslininkai nieko nežino apie tai, kad iš žmogaus gyvybės formos galima ir kilti aukštyn, ir kristi žemyn.

Šrīla Prabhupāda: Todėl aš ir sakau, kad jie yra nenaudėliai. Jie neturi žinių, bet drįsta pasiskelbti mokslininkais. Tikrasis mokslas yra pateiktas „Bhagavad-gītoje“ [9.25], kurioje Krišna sako: *yānti deva-vratā devān pitṛn yānti pitṛ-vratāḥ*. Tai reiškia, kad kitą gyvenimą gimsi tuo, ką garbini ši gyvenimą. O tas, kuris garbiną Krišną, nutraukia šį persikūnijimo procesą. *Yam prāpya na nivartante tad dhāma:* „Kas ateina į Mano buveinę, jau nebegrižta į ši materialų mirties ir gimimo pasaulį“ („Bhagavad-gītā“ 8.21) Patekimas į dvasinį pasaulį (*samsiddhiṁ paramām*) yra aukščiausias žmogaus gyvenimo tobulumas. Perskaitykite „Bhagavad-gītā“; joje yra viskas, ką reikia žinoti. Tačiau mokslininkai nieko apie tai nežino. Jie netgi netiki, kad be šio šiurkštaus kūno egzistuoja dar ir gyvoji būtybė.

Dr. Singhas: Jie net nekalba apie gyvają būtybę – juos domina tiktai kūnas.

Mokinys: Jų filosofija labai artima budizmui. Budistai sako, kad kūnas panašus į namą. Namas statomas iš medžio, kūno statybinė medžiaga yra cheminiai elementai. Panaši ir jų mirtis: namas sudūla ir virsta griuvėsiais, kuriuose nebegalima gyventi, kūnas sudūla ir tampa cheminiais elementais, kuriuose nebėra gyvybės.

Šrīla Prabhupāda: Ši būseną vadinasi *nirvāṇa*. Tada iš sudedamųjų dalių pastatomas naujas namas, sukuriamas naujas kūnas. Tokia budizmo filosofija. Ji nekalba apie sielą.

Likimas ir Karma

Mokinys: Kai kurie mokslininkai yra įsitikinę, kad kūne egzistuoja kelios sielos. Jie remiasi slieko pavyzdžiu. Jei jį perpjausime perpus, abi dalys liks gyvos. Ir tai, jų manymu, yra įrodymas, kad slieko kūne gyvena dvi sielos.

Śrīla Prabhupāda: Nieko panašaus. Tiesiog į antrąją slieko pusę atsikraustė kita siela.

Dr. Singhas: Ar dvasinei sielai yra būtinas kūnas – dvasinis ar materialus?

Śrīla Prabhupāda: Siela visada turi dvasinį kūną, kuri slepia materialusis. Mano materialus kūnas gaubia mano dvasinį kūną, bet jis neatspindi mano prigimties. Tikrasis kūnas yra dvasinis. Aš išikūniju skirtinguose kūnuose, kurie nėra man natūralūs. Tikroji prigimtinė mano būseną yra būti Kṛṣṇos tarnu. Kol aš negrišiu į savo natūralią padėtį, liksiu materijos tarnu ir pagal materialios energijos dėsnį turėsiu nuolatos keisti materialius kūnus. Gavęs kūną netrukus turėsiu jį palikti, ir mano troškimai privers mane kraustyti į kitą kūną. Šis procesas vyksta pagal griežtus gamtos dėsnius. Žmonės mano, kad jie patys yra savo likimo kalviai, tačiau iš tiesų juos valdo gamtoje egzistuojantis karmos dėsnis:

*prakṛteḥ kriyamāṇāni
guṇaiḥ karmāṇi sarvaśaḥ
ahaṅkāra-vimūTMhātmā
kartāham iti manyate*

„Trijų materialios gamtos *gunų* suklaidinta dvasinė siela mano, kad tai ji atlieka veiksmą, tačiau iš tikrųjų taip veikia material gamta.“ („Bhagavad-gītā“ 3.27) Taip yra dėl to, kad gyvoji būtybė tapatina save su fiziniu kūnu.

*īśvaraḥ sarva-bhūtānāṃ
hṛd-deśe 'rjuna tiṣṭhati
bhrāmayan sarva-bhūtāni
yantrārūTMhāni māyayā*

Šio posmo žodis *yantra* („mašina“) reiškia, kad materialus kūnas, nesvarbu, kokiai gyvybės rūšiai jis priklauso, yra lyg mašina, kuria

mus aprūpina materiali gamta. Tačiau, jei dvasinio mokytojo ar Kṛṣṇos malone į mūsų širdis įkrinta ir jose ima dygti dvasinės tarnystės sėkla, mes išsivaduojame iš gimimo ir mirties rato. Mes pasiekiamo gyvenimo tikslą. Priešingu atveju mums tenka keliauti iš vienos gyvybės rūšies į kitą – į aukštesnę ar žemesnę, – tampant tai žolės stiebeliu, tai liūtu ir t.t.

Neišmanymas brukamas kaip išprusimas

Mokiny: Taigi materialų kūną lemia mūsų troškimas patirti malonumą, o noras pažinti Kṛṣṇą gražina mus į prigimtinę būseną?

Śrīla Prabhupāda: Taip.

Dr. Singhas: Tačiau, iš visko sprendžiant, mes nuolat kovojame su savo žemesniąja prigimtimi, grumiamės su troškimais tenkinti jausmus, nors iš tiesų norime tarnauti Kṛṣṇai. Ar niekada taip jų ir neatsikratysime?

Mokiny: Kūnas veikia tarsi vidinis diktatorius.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Tai reiškia, kad jūs esate materialiosios energijos *māyos* gniaužtuose.

Dr. Singhas: Netgi jei norime tarnauti Kṛṣṇai?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Vagis žino, kad, jei ir toliau vogs, bus suimtas ir atsidurs už grotų. Turbūt ir savo akimis yra matęs, kaip vagys įkliūva. Ir vis dėlto jis nesiliauja vogęs. Nors suvokia, kad turi paklusti valstybės įstatymams, jis negali atsispirti pagundai vogti. Tai *tamas* – neišmanymas. Žinojimas yra dvasinio gyvenimo pradžia. „Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa perteikia Arjunai žinias. Jis moko: „Tu nesi kūnas“. Tai yra esmių esmė. Ar nors vienas universitetas šito moko? Dr. Singhai, gal jūs galite pasakyti, kuriame universitete dėstomas šis mokslas?

Dr. Singhas: Nė viename.

Śrīla Prabhupāda: Štai jums ir švietimas – apie esminius dalykus nekalbama. Šiais laikais neišmanymas brukamas kaip išprusimas.

Dr. Singhas: Bet jei mokslininkai suprastų, kad jie nėra fiziniai kūnai, jų požiūris pasikeistų.

Śrīla Prabhupāda: Mes to ir siekiame.

Mokiny: Tačiau jie nenori pripažinti savo nesėkmės.

Šrīla Prabhupāda: Tai byloja apie jų kvailumą. Jei esi kvailas, bet nori apsimesti išmintingu, argi tai ne kvailumas. Tada negali tobulėti. Jei žmogus sąmoningai laikosi išikibęs neišmanymo ir dedasi išmanančiu, jis yra tiesiog apgavikas. Jis apgaudinėja ir save, ir kitus. Žmonės tiesiog pametė galvas dėl materialios civilizacijos pažangos ir elgiasi kaip katės ar šunys. Štai pavyzdžiui, jie sukūrė imigracijos tarnybą, ir kai tik jūs atvykstate į kitą šalį, jus apspinta šunys: „Au-au-au! Ko čia atvykote? Kokių reikalų?“ Tokia yra sarginių šunų pareiga. Doras žmogus apieškomas dėl ginklo slėpimo. Žmonėmis nebegalima pasitikėti – šiandien apstu išsimokslinusių sukčių ir vagių. Tai kokia pažangos esmė? Ar galime sakyti, kad išsilavinimas – tai tobulėjimas? Ar išvis galima kalbėti apie civilizaciją?

Kova su neišmanymu pasitelkus argumentus ir žinias

Mokinys: Pasak kai kurių žmonių, viena karo Vietname priežasčių yra ta, kad komunistai yra ateistai. Kilo konfliktas tarp tikinčiųjų ir bedievių. Bent jau toks vienas iš karo pateisinimų.

Šrīla Prabhupāda: Mes taip pat esame pasiryžę sunaikinti ateistus, bet mūsų ginklas yra pamokslavimas. Neišmanymo sunaikinimą taip pat galima pavadinti žudymu. Norint naikinti nėra būtina griebtis kardo.

Dr. Singhas: Tai naujas karo metodas?

Šrīla Prabhupāda: Ne, kova su neišmanymu apsiginklavus argumentais ir žiniomis vyko visais laikais. Kūniška gyvenimo samprata – tai gyvulių lygis. Gyvulys nieko nenutuokia apie materiją ir dvasią. Todėl tas, kuris gyvenimą suvokia per kūnišką prizmę, niekuo negeresnis už gyvulį. Gyvulio postringavimai išmintingam sukelia šypsena. Jo „kalbos“ yra vieni niekai. Iš gyvulio negalima tikėtis išmintingos kalbos.

Mokinys: Tačiau gyvūnai bent jau laikosi tam tikrų dėsnių. Pavyzdžiui, jie bereikalingai nežudo ir valgo tik tada, kai būtina. Žmonės žudo ir valgo be būtinybės. Taigi kažkuria prasme žmonės netgi žemesni už gyvūnus.

Śrīla Prabhupāda: Todėl mums ir tenka kentėti labiau negu gyvūnams. Krišnos sąmonė nėra sentimentalus pseudoreliginis judėjimas. Tai mokslinis judėjimas, kurio tikslas – palengvinti žmogaus kančias.

Dr. Singhas: Mokslininkai ir paprasti žmonės teigia, kad viskas visatoje vyksta atsitiktinai.

Śrīla Prabhupāda: Vadinasi, ir tai, kad jie rašo knygas šia tema, yra atsitiktinumas?

Karandhara: Taip, ir knygų rašymas yra atsitiktinis.

Śrīla Prabhupāda: Kodėl tada turėtume jais tikėti? Juk atsitiktinai galima parašyti bet ką.

Dr. Singhas: Prancūzų mokslininkas dr. J. Monodas, kuris 1965 metais gavo Nobelio premiją, teigia, kad atsitiktinumas yra visos būties pagrindas. Tam tikros cheminės medžiagos atsitiktinai susijungė ir taip susiformavo pagrindinės molekulės.

Śrīla Prabhupāda: Bet iš kur atsirado tos cheminės medžiagos?

Dr. Singhas: Pasak jo teorijos, jos susikūrė atsitiktinai ir iškilus būtinybei cheminių elementų molekulės persiorientavo.

Śrīla Prabhupāda: Jei viskas vyksta atsitiktinai, iš kur tada atsiranda būtinybė? Kaip galima suderinti atsitiktinumą ir būtinybę? Tai absurdas. Jei viską valdo atsitiktinumas, kodėl siunčiame vaikus į mokyklą? Kodėl nepaliekame jų ugdymo savieigai – atsitiktinumui? Tarkime, aš nusižengiau įstatymui. Ar aš būsiu išteisintas, jei paaiškinsiu, kad viskas įvyko atsitiktinai?

Dr. Singhas: Norite pasakyti, kad neišmanymas yra nusikaltimo priežastis?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Priežastis yra neišmanymas.

Mokinys: Tikrai būtų absurdiška teigti, kad pvz., smuikas, ar kitas muzikos instrumentas buvo sukurti atsitiktinai.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Liūdna, kad toks niekšas gali būti gerai vertinamas. Jis kalba niekus ir yra vertinamas.

Dešimtas rytinis pasivaikščiojimas

*gegužės 14 d., 1973 m.
Cheviot Hills parkas, Los Andželas*

Mokslininkų klaida

Šrīla Prabhupāda: Mokslininkai apsiriko, nes nežino, kad egzistuoja dvi energijos – dvasinė ir materialinė. Anot jų, visa esatis yra materialinė ir viskas kilo iš materijos. Jų teorijos yra klaidingos, nes jų atspirties taškas yra materija, o ne dvasia. Kadangi materija kyla iš dvasios, kažkuria prasme viskas yra dvasiška. Dvasinė energija yra būties šaltinis, ji gali egzistuoti ir be materialios energijos. Tačiau materialinė energija be dvasinės egzistuoti negali. Štai kad ir šviesa. Šviesa eina pirm tamsos. Šviesa yra tamsos šaltinis, o ne priešingai. Mokslininkai mano, kad sąmonė atsirado iš materijos. Iš tikrųjų sąmonė egzistuoja amžinai, tačiau padengta ar iškreipta neišmanymo, ji virsta viena nesąmoningumo formų.

Taigi žodis „materialus“ susijęs su Kṛṣṇos užmiršimu, o „dvasinis“ – su absoliučiu Jo išsąmoninimu. Aišku? Pasistenkite suprasti: tamsa atsiranda po šviesos. Šviesai išnykus mus apgaubia tamsa. Saulėje nėra debesų – debesys nesuderinami su saulės prigimtimi. Tačiau saulės energija padeda atsirasti kitiems reiškiniams, pavyzdžiui, rūkui, debesims ar tamsai, ir šie reiškiniai, priešingai saulei, yra laikini. Taip ir materialinė gamta yra laikina, o dvasinė – amžina. Kṛṣṇos sąmonė reiškia išsivadavimą iš laikinos gamtos ir sąlytį su į

amžina dvasine gamta. Niekas nenori būti šioje laikinoje gamtoje – niekam nepatinka jos apsiniaukusi atmosfera.

Dr. Singhas: Užtemdytą sąmonę sukuria dvasinė energija?

Śrīla Prabhupāda: Taip.

Dr. Singhas: Materiją taip pat sukuria dvasinė energija?

Śrīla Prabhupāda: *Ahaṁ sarvasya prabhavo mattaḥ sarvaṁ pravartate.* „Aš esu visų pasaulių – dvasinių ir materialių – šaltinis. Viskas kyla iš Manęs“, – sako Kṛṣṇa („Bhagavad-gītā“ 10.8). Kṛṣṇa yra visa ko – gėrio ir blogio – kūrėjas. Kṛṣṇos kūrinija yra gėris. Dievas yra gėris. Tai, ką mes laikome blogiu, Dievui yra gėris. Todėl mes negalime suprasti Kṛṣṇos. Jis daro tai, kas, mūsų supratimu, atrodo nepadoru, tačiau Jam neegzistuoja tokios sąvokos, kaip „gėris“ ir „blogis“. Pavyzdžiui, Kṛṣṇa turėjo šešiolika tūkstančių žmonių. Galime Jį kritikuoti, neva Jis pamišęs dėl moterų. Tačiau mes nematome viso paveikslu. Kṛṣṇos galia tokia milžiniška, kad Jis tampa šešiolika tūkstančių vyrų.

Teorijos esą „viskas yra viena“ absurdiškumas

Dr. Singhas: Jūs sakėte, kad materialios gamtos rūkas yra laikinas. Kodėl tada turėtumėme stengtis išsilaisvinti iš to, kas laikina?

Śrīla Prabhupāda: O kodėl jūs rengiatės? Po kelių valandų bus šilta. Kam velkatės šiltus drabužius?

Dr. Singhas: Tam, kad apsisaugočiau nuo šalčio dabar.

Śrīla Prabhupāda: Kad ir kaip ten bebūtų, kodėl griebiatės šių priemonių, kodėl rengiatės?

Dr. Singhas: Kad išvengtume nepatogumų.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Antraip jaustumėtės nepatogiai. Nesirūpinti drabužiais – tai Māyāvādos filosofija. „Viskas ateis savaime, kokia prasmė rūpintis! Viskas yra viena.“ Absurdiška teorija. Pasak Māyāvādos filosofijos, Dievas yra vienas ir viskas, taip pat kiekviena gyvoji būtybė lygi Dievui.

Tarp mūsų su chemikais nebūtų nesutarimų, jei jie atspirties tašku laikytų gyvybę, bet, deja, jie tvirtina, kad visa ko pradžia yra tamsa – negyva materija. Su tuo mes nesutinkame. Mes sakome:

„pradėkime nuo gyvybės,“ o jie sako: „ne, pradėkime nuo materijos, tamsos“. Jie skendi tamsybėje, o priežastis labai paprasta: išėjęs iš tamsos į šviesą žmogus mano, kad tamsa yra pradžių pradžia. Tarkime, jūs visą gyvenimą gyvenote tamsoje ir štai dabar išėjote į šviesą. „Iš tamsos radosi šviesa!“ – pamanytumėte. Tačiau iš tiesų tamsa atsiranda užgesus šviesai. Tamsa nėra šviesos šaltinis.

Dr. Singhas: Jūs sakote, kad tamsa priklauso nuo šviesos?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Arba, kitaip tariant, šviesoje nėra tamsos. Mes galime suprasti, kas yra tamsa, gestant šviesai. Analogiškai, kai mūsų dvasinė sąmonė – Kṛṣṇos sąmonė – apsiblaususi, ji yra materialiai.

Ryte mes pabundame, o vakare pavargę gulame miegoti. Gyvenimas sustoja – mes užmiegame. Visą naktį miegame, o kai ryte vėl nubundame suvokiame, kad pabudimo būseną, ar „gyvenimas“, nėra miego pasekmė. Aš buvau gyvas miegodamas ir esu gyvas atsibudęs. Štai šitą momentą reikia išsiaiškinti. Kūdikis gimsta iš motinos iščių ir mano, kad jo gyvenimas prasidėjo nuo tos akimirkos, kai išsilaisvino iš motinos iščių. Bet taip nėra. Jis yra amžinas. Jo materialus kūnas buvo sukurtas motinos iščiose jam esant nesąmoningos būsenos ir, kai pakankamai išsivystė, ištruko iš iščių į dienos šviesą ir atgavo sąmonę.

Dr. Singhas: O kai jis miršta, vėl užmiega.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Apie tai rašoma „Bhagavad-gītoje“ (8.19):

*bhūta-grāmaḥ sa evāyaṁ
bhūtvā bhūtvā pralīyate
rātry-āgame 'vaśaḥ pārtha
prabhavaty ahar-āgame*

„O Pārtha, kaskart iš naujo aušta Brahmos diena ir išvysta šviesą visos gyvosios esybės; o nusileidus Brahmos nakčiai, jos, bejėgės, sunaikinamos.“

Mes nesame kūnas

Śrīla Prabhupāda: Matote šią gėlę? Ji vėl atgavo sąmonę, tačiau netrukus nuvys ir mirs. Toks materialus gyvenimas. O dvasinis

Dešimtas skyrius

gyvenimas – vien žydėjimas be pabaigos. Toks skirtumas tarp dvasios ir materijos. Man buvo duotas šis kūnas pagal mano sąmonės lygį praeitą gyvenimą, o kitas kūnas priklausys nuo mano dabartinės sąmonės. Apie tai taip pat sakoma „Bhagavad-gītoje“ (8.6):

*yam yam vāpi smaran bhāvān
tyajaty ante kalevaram
tam tam evaiti kaunteya
sadā tad-bhāva-bhāvitaḥ*

„Koki būties būvį atsimins paliekantis kūną žmogus, o Kunti sūnau į toki jį būtinai ir pateks.“

Dr. Singhas: Śrīla Prabhupāda, jeigu kitą kūną suformuoja mūsų sąmonės lygis šį gyvenimą, kodėl aš neatsimenu praeito gyvenimo?

Śrīla Prabhupāda: Ar viską atsimenate, ką veikėte pernai ar kad ir vakar?

Dr. Singhas: Ne.

Śrīla Prabhupāda: Tokia jūsų prigimtis: jūs pamirštate.

Dr. Singhas: *Kai ką.*

Śrīla Prabhupāda: Vieni pamiršta daugiau dalykų, kiti mažiau. Bet visiems yra būdingas užmaršumas.

Dr. Singhas: Ar tai materialios gamtos dėsnis?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Kaip ir vagystė. Vieni vagia iš kišenių, kiti plėšia bankus, bet ir vieni, ir kiti vagia.

Dr. Singhas: Ar, kai miegame, mus nusineša subtilieji elementai?

Śrīla Prabhupāda: Jus neša gamta, ir ne tik kai miegate – visada. Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“ (3.27) sako:

*prakṛteḥ kriyamāṇāni
guṇaiḥ karmāṇi sarvaśaḥ
ahaṅkāra-vimūḍhātmā
kartāham iti manyate*

„Trijų materialios gamtos *gunų* suklaidinta dvasinė siela mano, kad tai ji atlieka veiksmą, tačiau iš tikrųjų taip veikia materialioji gamta.“ Mes užmirštame savo tikrąją tapatybę, nes esame materialios gamtos gniaužtuose.

Pirmiausiai dvasiniame gyvenime reikia suvokti, kad tu esi ne materialus kūnas, o dvasinė siela. Kažkada buvote vaikas. Dabar

esate suaugęs žmogus. Kur dingio vaiko kūnas? Vaiko kūno nebėra, bet jūs esate, nes jūs – amžinas. Anksčiau turėtas kūnas pasikeitė, tačiau *jūs pats* nepasikeitėte. Tai yra amžinybės įrodymas. Jūs atsimenate kai ką, ką darėte vakar ir šiandien, tačiau daug ką užmiršate. Kūnas, kurį turite šiandien, jau nebe toks, koks buvo vakar. Ar sutinkate su tuo? Jūs negalite sakyti, kad šiandien 1973 metų gegužės trylikta diena. Trylikta buvo vakar. Diena pasikeitė. Tačiau jūs vakarykštę dieną atsimenate, ir tas atsiminimas yra įrodymas, kad esate amžinas. Kūnas pasikeitė, bet jūs jį atsimenate. Jūs esate amžinas, o kūnas – laikinas. Labai paprastas įrodymas. Netgi vaikas gali jį suprasti. Juk tai paprasta.

Persikūnijimas

Dr. Singhas: Žmonėms reikia daugiau įrodymų.

Śrīla Prabhupāda: Kokių įrodymų jiems dar reikia? Siela amžina ir tai grynas faktas. Aš esu nemirtinga siela. Mano kūnas kinta, tačiau *aš* lieka tas pats. Štai aš jau senas žmogus. Kartais pagalvoju: „Kadaise bėgiojau ir šokinėjau, bet dabar negaliu, nes kūnas pakito.“ Aš norėčiau šokinėti, bet negaliu. Troškimas šokinėti yra amžinas, tačiau kūnas paseno, ir aš negaliu to daryti.

Dr. Singhas: Jūsų oponentai prieštarautų neva, jų pastebėjimais, sąmonė išlieka nepakitusi tik viename kūne.

Śrīla Prabhupāda: Kvailystė. „Bhagavad-gītoje“ (2.13) Kṛṣṇa sako:

*dehino 'smin yathā dehe
kaumāraṁ yauvanaṁ jarā
tathā dehāntara-prāptir
dhīras tatra na muhyati*

„Kaip ikūnytoji siela, būdama dar šiame kūne, visą laiką keliauja iš vaikystės į jaunystę ir į senatvę, taip po mirties ji pereina į naują kūną. Tokie kitimai sveikai protaujančio žmogaus neklaidina.“ Mirtis – tai kūno pakeitimas. Tai labai panašu į kūno kitimą, kuris vyksta visą gyvenimą.

Dr. Singhas: Bet mokslininkai teigia, kad to paskutiniojo pakitimo mes negalime pamatyti savo akimis.

Śrīla Prabhupāda: Jų rega yra netobula, ir jie nemato daugelio dalykų. Bet dėl jų neišmanymo „Bhagavad-gītā“ netampa mažiau mokslinė. Kodėl mokslininkai nepripažįsta, kad jų juslės netobulos? Pirmiausia jie turi pripažinti šį faktą. Jų negebėjimas matyti nėra kriterijus, leidžiantis spręsti apie tai, kas moksliška, o kas ne. Šunys nesupranta, kaip veikia gamtos dėsniai. Ar tai reiškia, kad gamtos dėsniai neegzistuoja?

Dr. Singhas: Ką gi, su šiuo argumentu mokslininkai sutinka, tačiau, jų teigimu, vienintelis kelias pasiekti tobulumą – tai rinkti objektyvią informaciją ir kaupti patirtį.

Śrīla Prabhupāda: Ne. Kelias į tobulumą ne toks. Neįmanoma tapti tobulu vadovaujantis netobulu mąstymu, o mūsų mąstymas yra netobulas, nes mūsų juslės ir protas netobuli.

Dr. Singhas: Śrīla Prabhupāda, tada kyla kitas klausimas. Ar siela negali išsikūnyti į tris, keturis ar penkis kūnus, o po to numirti?

Śrīla Prabhupāda: Jūs išsikūnijate į milijonus kūnų. Aš sakau, kad dabartinis jūsų kūnas jau nebe toks, koks buvo vakar. Todėl, jei nugyvensite šimtą metų, kiek kartų pakeisite kūną? Paskaičiuokite.

Dr. Singhas: Trylika.

Śrīla Prabhupāda: Kodėl trylika?

Dr. Singhas: Medicinos mokslas tvirtina, kad kūno ląstelės visiškai pasikeičia per septynerius metus.

Śrīla Prabhupāda: Ne, ne per septynerius metus, jos keičiasi kas sekundę. Kraujo kūneliai keičiasi kiekvieną sekundę. Argi ne taip?

Dr. Singhas: Taip.

Śrīla Prabhupāda: O kai pasikeičia kraujo kūneliai, tada pasikeičia ir kūnas.

Dr. Singhas: Ar, mokslinė kalba, sielos amžinatvę galime palyginti su energijos tverme?

Śrīla Prabhupāda: Apie energijos tvermę ir klausimas nekyla, nes energija egzistuoja amžinai.

Dr. Singhas: Bet, kalbant moksliniais terminais, energijos tvermės dėsnis sako, kad energijos negalima nei sukurti, nei sunaikinti, o tai, mano galva, ir reiškia, kad ji yra amžina.

Śrīla Prabhupāda: O taip, mes su tuo sutinkame. Kṛṣṇa yra amžinas; todėl visos Jo energijos amžinos.

Dr. Singhas: Todėl ir gyvosios būtybės yra amžinos?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Jei saulė yra amžina, tai ir jos energijos – karštis bei šviesa – amžinos.

Dr. Singhas: Ar iš to galime daryti išvadą, kad gyvybės negalima nei sukurti, nei sunaikinti?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Gyvybė yra amžina. Ji nesukuriama ir nesunaikinama. Laikinas tik jos apvalkas. Aš esu amžinas, tačiau naktį mano sąmonė buvo nugrimzdusi į miegą, todėl aš ir mažčiau „šiandien“ ir „rytoj“ kategorijomis. Tokia yra materialaus pasaulio prigimtis.

Viskas yra dvasia

Dr. Singhas: Ar galime sakyti, kad materialinė sąmonė – tai Kṛṣṇos sąmonės nebuvimas?

Śrīla Prabhupāda: Taip.

Dr. Singhas: O kai yra Kṛṣṇos sąmonė, kur dedasi materialinė gamta?

Śrīla Prabhupāda: Jei jūs ugdysite Kṛṣṇos sąmonę, pamatysite, kad nėra nieko materialaus. Kai aukojate Kṛṣṇai gėlę, ji nemateriali. Kṛṣṇa nepriima nieko materialaus. Bet tai nereiškia, kad kol gėlė žydi ant krūmo, ji yra materialinė, o paaukota Kṛṣṇai tampa dvasine. Gėlė yra materialinė tol, kol jūs manote, kad jis skirta jūsų malonumui. Bet, kai suvokiate, kad ji skirta Kṛṣṇos malonumui, išvystate ją tokia, kokia ji išties yra – dvasinė.

Dr. Singhas: Vadinas, visas pasaulis iš tikrųjų yra dvasinis?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Todėl mes ir norime, kad visi tarnautų Kṛṣṇai. Toks yra dvasinis pasaulis.

Dr. Singhas: Taigi mes turbūt turėtume žvelgti į pasaulį per šią prizmę. Pavyzdžiui: „Šis medis toks gražus todėl, kad yra Kṛṣṇos nuosavybė?“

Śrīla Prabhupāda: Taip. Tai Kṛṣṇos sąmonė.

Dr. Singhas: Jei kas nors šventykloje žiūri į Viešpatį Kṛṣṇą kaip į akmenį ar medį, ar tai reiškia, kad dievybė jam lieka materialinė?

Śrīla Prabhupāda: Tai reiškia, kad jis nesuvokia, kas yra kas. Kaip dievybė šventykloje gali būti materialinė? Akmuo taip pat yra Kṛṣṇos energija. Elektra yra visur, bet tik specialistas žino, kaip ją panaudoti. Taip ir Kṛṣṇa yra visur – netgi akmenyje, – tačiau tik Kṛṣṇos

bhaktas žino, kaip akmenyje išvysti Kṛṣṇą? *Bhaktai* žino, kad akmuo neegzistuoja atskirai nuo Kṛṣṇos. Todėl regėdami dievybę šventykoje, *bhaktai* sako, kad tai Kṛṣṇa. Jie suvokia, kad Kṛṣṇa nesiskiria nuo Savo energijų.

Vienybė ir skirtybė

Dr. Singhas: Ar tiesa, kad žmogus, suvokęs Kṛṣṇą, mato Jį papras-tame akmenyje taip pat aiškiai, kaip ir iš akmens tašytoje dievybėje?

Śrīla Prabhupāda: Taip.

Dr. Singhas: Lygiai taip pat?

Śrīla Prabhupāda: Taip. O kodėl gi ne? „Bhagavad-gītoje“ (9.4) Kṛṣṇa sako:

*mayā tatam idaṁ sarvaṁ
jagad avyakta-mūrtinā
mat-sthāni sarva-bhūtāni
na cāhaṁ teṣv avasthitaḥ*

Tai reiškia, kad Kṛṣṇos energija – t.y. Kṛṣṇa dalinai išreikštu pavida-lu – persmelkia kiekvieną visatos atomą. O Dievybė, padaryta pagal Jo paties nurodymus, yra visiškai išreikštas asmeninis Jo pavida-las. Tai *acintya-bhedābheda-tattva* – nesuvokiama Dievo ir Jo energijų vienybė ir skirtybė tuo pat metu. Pavyzdžiui, kai kambaryje šviečia saulė, tai nereiškia, kad į kambarį nužengė pati saulė. Saulė ir jos atsietosios energijos – karštis ir šviesa – yra tos pačios kokybės, tik jų kiekybė skiriasi.

Dr. Singhas: Ir vis dėlto, jūs sakote, kad galima pamatyti Kṛṣṇą paprasčiausiame akmenyje?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Kodėl gi ne? Mes matome jame Kṛṣṇos energiją.

Dr. Singhas: Bet ar galime garbinti akmenį kaip Kṛṣṇą?

Śrīla Prabhupāda: Galime garbinti Jį per Jo energiją akmenyje. Bet negalime garbinti akmens kaip Kṛṣṇos. Negalime garbinti šio suolo kaip Kṛṣṇos. Vis dėlto galima lenktis viskam kaip Kṛṣṇos energi-jai. Galima lenktis šiam medžiui kaip Kṛṣṇai ir Jo energijoms, bet

Dešimtas rytinis pasivaikščiojimas

tai nereiškia, kad medis garbintinas lygiai taip pat, kaip Kṛṣṇos dievybė šventykloje.

Vaikystėje mane tėvai mokė nešvaistyti Kṛṣṇos energijos. Jie mokė mane iškrapštyti į tarp lentų išstrigusį ryžio grūdą ir prilietus prie kaktos suvalgyti, kad jis neprapultų veltui. Mane mokė, kad viskas susiję su Kṛṣṇa. Tai ir yra Kṛṣṇos sąmonė. Todėl švaistymas ar netinkamas naudojimas mane piktina. Aš mokau savo mokinčius, kaip viską panaudoti vardan Kṛṣṇos ir suprasti, kad viskas yra Kṛṣṇa. Kṛṣṇa sako „Bhagavad-gītoje“ (6.30):

*yo mām paśyati sarvatra
sarvaṁ ca mayi paśyati
tasyāhaṁ na praṇaśyāmi
sa ca me na praṇaśyati*

„Kas regi Mane visur ir viską regi Manyje, tas amžinai yra su Manimi ir Aš esu su juo.“

Vienuoliktas rytinis pasivaikščiojimas

*gegužės 15 d., 1973 m.
Cheviot Hills parkas, Los Andželas*

Sielos paieškos

Dr. Singhas: Mokslininkų nuomone, pamatyti dvasinę sielą yra be galo sunku. Jie sako, kad dar labai abejotina, ar ji egzistuoja.

Śrīla Prabhupāda: Kaip jie ją pamatys? Ji pernelyg maža. Kas turi tokią regos galią?

Dr. Singhas: Vis dėlto jie nori ją patirti.

Śrīla Prabhupāda: Jeigu žmogui sušvirkštume bent vieną šimtą gramų mirtinų nuodų, jis netrukus mirs. Mes nematome nuodų ir kaip jie veikia, bet jie veikia. Kodėl mokslininkai negali spręsti apie sielos buvimą pagal tai, kaip ji veikia. Tokiais atvejais apie kažko buvimą sprendžiama pagal išorinius požymius. *Vedose* sakoma, kad kūnas funkcionuoja tik todėl, kad jame gyvena maža kibirkštelė, vadinama siela. Jei išžnybsiu, tuoj pat pajusiu skausmą, nes visa kūno oda yra jautri. Tačiau, kai siela išeina iš kūno, t.y. kai kūnas miršta, tą pačią odą galime pjaustyti ir kapoti – niekas nesipriešina. Negi sunku suprasti tokį paprastą dalyką? Ar tai ne įrodymas, kad siela egzistuoja?

Dr. Singhas: Gerai, taip galima įsitikinti, kad siela egzistuoja, o kaip dėl Dievo?

Śrīla Prabhupāda: Pirmiausiai pažinkime sielą. Siela juk yra tiksliai Dievo kopija. Jei suprasite kopiją, išstengsite suprasti ir visumą.

Šiuolaikinis mokslas: naudingas ar žalingas?

Dr. Singhas: Visos šiuolaikinių mokslininkų pastangos sutelktos į tai, kad sukurtų gyvybę.

Śrīla Prabhupāda: „Pastangos sutelktos“! „Kad sukurtų“! Tai juokinga. Tai nieko nereiškia. Jei elgeta jums pasakytų: „Aš dedu visas pastangas, kad tapčiau milijonieriumi,“ atsakytumėte: „Kai tapsi milijonieriumi, tada ir šnekėsime. O kol kas tu apgailėtinas elgeta, ir tiek.“ Mokslininkai sako, kad bando, bet, tarkime, aš klausiu jūsų: „Kas jūs toks?“ Negi sakysite: „Aš bandau tapti . . .?“ Kas esate dabar? Mes taip keliame klausimą. „Mes bandome“ nėra atsakymas, o ką jau kalbėti apie mokslinį teiginį.

Dr. Singhas: Ką gi, nepaisant to, kad jiems iki šiol nepavyko sukurti gyvybės, jie tvirtina, kad netrukus jiems tai pavyksia.

Śrīla Prabhupāda: Bet kas taip gali pasakyti. Jei jums sakytų: „Ateityje aš būtinai padarysiu ką nors nepaprasta,“ – ar priimtumėte tai už gryną pinigą?

Dr. Singhas: Tačiau mokslininkai teigia daug pasiekę šioje srityje ir ateityje pažengs dar toliau.

Śrīla Prabhupāda: Anksčiau žmonės mirė ir miršta dabar. Ką gi mokslininkai nuveikė?

Dr. Singhas: Padėjo žmonėms.

Śrīla Prabhupāda: Mokslininkai padėjo žmonėms tik sutrumpinti gyvenimą. Anksčiau žmonės gyveno šimtą metų. Šiandien dauguma miršta tesulaukę šešiasdešimties-septyniasdešimties. Dar jie sukūrė atominę energiją. Dabar jie gali nužudyti milijonus žmonių. Taigi kol kas jie padėjo tik numirti. Jie nepadedą gyventi ir vis dėlto jiems pakanka drąsos teigti neva jie sukurs gyvybę.

Dr. Singhas: Bet juk mes turime lėktuvus . . .

Śrīla Prabhupāda: Mokslininkai net negali sustabdyti mirties, jie neužkirs kelio gimimui, ligoms ir senatvei. Tai ką jie nuveikė? Anksčiau žmonės seno, ir dabar sensta. Anksčiau sirgo, ir dabar serga.

Dabar turime daugiau vaistų – ir daugiau ligų. Tai ką jie pasiekė? Jie nepagerino padėties pasaulyje. Mes metame iššūkį visiems mokslininkams, kurie teigia neva gyvybė kilo iš materijos. Tai materija kilo iš gyvybės.

Iliuzinė pažanga

Śrīla Prabhupāda: Ar dar ilgai mokslas kvailins žmones? Šimta metų – du šimtus? Jiems nepavyks apgaudinėti amžinai.

Dr. Singhas: Apgaulė pasaulyje egzistuoja nuo neatmenamų laikų, tai gal jie mano, kad visada galės meluoti.

Śrīla Prabhupāda: Ne nuo neatmenamų laikų! Mokslas apgaudinėja žmones tik pastaruosius du ar tris šimtus metų.

Dr. Singhas: Iš tikrųjų?

Śrīla Prabhupāda: Taip, mokslas skelbia neva gyvybė kilo iš materijos tik per pastaruosius du šimtmečius – ne tūkstantmečius. Po penkiasdešimties metų tam melui ateis galas.

Dr. Singhas: Taip, dabar plinta vadinamas antiintelektualinis judėjimas. Kyla protesto banga prieš mokslą ir šiuolaikinę pažangą.

Śrīla Prabhupāda: Koks gi tai mokslas? Tai ne mokslas! Tai neišmanymas. Neišmanymas apvelkamas mokslo, o bedievystė – religijos rūbu. Bet ilgai tai netruks, nes žmonėms atsiveria akys.

Dr. Singhas: Viename didžiausių JAV žurnalų „Newsweek“ buvo publikuotas straipsnis apie krikščionybės nuosmukį. Tą straipsnį puošė karikatūra, vaizduojanti šėtoną, sukeliančį žemės drebėjimus. Kaip tik neseniai Pietų Amerikoje įvyko didžiulis žemės drebėjimas, nusinešęs tūkstančių žmonių gyvybes. Karikatūroje šie reiškiniai priskiriami šėtonui, o greta šėtono pavaizduotas Ričardas Niksonas, kuris apsisukęs Kristaus pasekėju bombarduoja Pietryčių Aziją. Taigi šioje karikatūroje šėtonas pasisukęs į Niksoną sako: „Velniškai sunku pasivyti krikščionis.“

Śrīla Prabhupāda: Žinoma, jie sulauks kritikos bangos. Žmonės tapo labiau apsišvietusiais. Kiek vadinamasis mokslas ir tariamoji religija gali vedžioti juos už nosies? Jei ponas Niksonas myli savo tautiečius, kodėl jis pamina savo šalies karvių teises? Jos gimė toje pačioje žemėje ir turi tokią pat teisę gyventi. Kodėl jos žudomos?

Biblijoje pasakyta: „Nežudyk!“ Bet gyvūnai yra žudomi. Tai yda. Kṛṣṇa glamonėja ir karves, ir Radharanę.¹⁸ *Tai yra tobulumas.* Kṛṣṇa netgi kalba su paukščiais. Kartą, kai Jamunos pakrantėje Kṛṣṇa kalbėjosi su paukšteliu (nes Jis supranta paukščių kalbą), tai pamačiusi senutė neteko amo: „Jis kalba su paukščiu!“

Dr. Singhas: Jūs norite pasakyti, kad Jis iš tikrųjų kalbėjo paukščių kalba?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Tai viena iš Vedose aprašytų Kṛṣṇos savybių. Jis kalba visomis kalbomis. Jis yra visų gyvųjų būtybių tėvas, o tėvas supranta savo vaikų kalbą.

Kṛṣṇa yra aukščiausias džiaugsmo subjektas. Faktiškai niekas, išskyrus išsąmoninusiųsius Kṛṣṇą, neturi tikrų žinių ir gebėjimo džiaugtis. Žmonės kenčia, bet kančią laiko džiaugsmu. Tai yra *māyā*, iliuzija. Amerikiečiai dirba dieną-naktį ir mano, kad jie patiria džiaugsmą. Tai *māyā*. Sąlygota siela nepatiria džiaugsmo, ji vien kenčia, tačiau išivaizduoja, kad džiaugiasi.

Todėl „Śrīmad-Bhāgavatam“ sąlygotą sielą lyginama su kupranugariu. Kupranugariui patinka žiaumoti spygliuotas šakas. Spygliai subado liežuvį ir salsvas kraujo skonis kupranugariui teikia malonumą. „Ak, kokie skanūs spygliai“, – mano jis. Tai *māyā*. *Māyā* reiškia „tai, ko nėra“. *Mā* reiškia „ne,“ o *yā* reiškia „šis“. Taigi *māyā* reiškia „ne šitas“. Štai ką reiškia *māyā*, iliuzija. Mokslininkai paskendę *māyoje*, nes jie mano, kad viską patobulins ir taps laimingi. Tačiau šis pasaulis ir visi daiktai jame galų gale pražus, nes jis yra *māyā*; jis ne tai, kuo mes jį laikome. „Śrīmad-Bhāgavatam“ aiškina, kad materialistai mano, jog skina pergalę po pergalės, tačiau iš tiesų jie patiria vien pralaimėjimus.

Dvyliktas rytinis pasivaikščiojimas

geguzės 17 d., 1973 m.

Ūkanotas rytas Cheviot Hills parke, Los Andžele

Yogų ginklas

Śrīla Prabhupāda: Jūs neturite galios išsklaidyti rūką. Mokslininkai tegali manipuliuodami žodžiais apibūdinti rūko reiškini, aiškindami, kad jį sudaro tokie ir tokie elementai [juokiasi]. Bet išsklaidyti jo negali.

Dr. Singhas: Tačiau mokslininkai gali paaiškinti, kaip susidaro rūkas.

Śrīla Prabhupāda: Jie gali paaiškinti, aš galiu paaiškinti – anoks čia pasiekimas. Jei jūs iš tiesų žinote, kaip jis susiformuoja, turite sugebėti jį neutralizuoti.

Dr. Singhas: Mes žinome, kaip jis susiformuoja.

Śrīla Prabhupāda: Tada išsiaiškinkite, kaip jį neutralizuoti. Kadai-se, Vedų karų laikais, buvo naudojamas atominis ginklas *brahmāstra* [19]. Ir kad apsigintų, priešininko kariuomenė naudojo ginklą, paverčiantį *brahmāstrą* vandeniu. Ar šiandien yra toks mokslas?

Dr. Singhas: Rūkas – kažkas panašaus į pieną. Pienas tik atrodo baltas – iš tiesų jis yra koloidinė tam tikrų baltymų molekulių suspensija. Analogiškai ir rūkas yra koloidinė vandens suspensija.

Śrīla Prabhupāda: Todėl, jei jums pavyktų uždegti tam tikro tipo ugnį, rūkas tučtuojau išsisklaidytų. Bet jūs negalite to padaryti. Jei susprogdinsite bomba, ji išskirs šilumą ir rūkas išsisklaidys.

Karandhara: Bet taip galima sugriauti visą miestą.

Śrīla Prabhupāda: Visi žino, kad ugnis gali neutralizuoti vandens poveikį, bet jūs negalite išsklaidyti rūko nesukeldami žmonių aukų ar žalos aplinkai. O pagal gamtos dėsnius, kai tik pateka saulė, rūkas bemat išsisklaido. Saulės galia nepalyginamai didesnė. Todėl belieka pripažinti nesuvokiamos galios egzistavimo faktą.

Dievo savybės

Śrīla Prabhupāda: Jei nepripažįstame, kad egzistuoja nesuvokiama galia, negalime suvokti Dievo. Dievas nėra toks paprastas, kad kiekvienas „yogas“ galėtų juo tapti. Tokie pseudodievai tinka tik sukčiams ir kvailiams. Jei žmogus turi sveiko proto, jis įsitikins, ar tokia asmenybė iš tiesų turi nesuvokiamą galią. Mes vadiname Kṛṣṇą Dievu todėl, kad Jis parodė nesuvokiamas galias. Būdamas vaikas Jis pakėlė didžiulį kalną. Kṛṣṇos inkarnacija Viešpats Rama nutiesė tiltą be kolonų, privertęs akmenis laikytis virš vandens. Todėl negalima imti ko nors laikyti Dievu be labai svarių priežasčių. Šiandien ne vienas kvailys skelbiasi esąs dievas, ir ne vienas kvailys juo tiki. Tačiau Viešpats Rama ir Viešpats Kṛṣṇa visiems parodė savo nesuvokiamas galias. Kadangi dauguma žmonių nepripažįsta, kad egzistuoja nesuvokiama galia, jie sako, kad pasakojimai apie Jų žygius yra pasakos ir legendos. Bet juos parašė didieji išminčiai Vālmīkis,²⁰ Vyāsadeva ir kiti *ācāryai*. Kam jie būtų švaisnę laiką mitologijai rašyti? Jie niekur neužsimena, kad jų raštai – mitologija. Jie teigia savo raštuose fiksavę tikrus faktus. Pavyzdžiui, dešimtoje „*Śrīmad-Bhāgavatam*“ giesmėje, Vyāsadeva pasakoja apie gaisrą Vṛndāvanoje. Kṛṣṇos draugai piemenukai sunerimę sužiuro į Kṛṣṇą tikėdamiesi, kad Jis juos išgelbės. Ir Kṛṣṇa prarijo ugnį. Tai nesuvokiama mistinė galia. Toks yra Dievas. Kadangi mes esame mažytės Dievo dalelės, mes taip pat turime nesuvokiamų mistinių galių, tačiau, palyginti su Dievu, labai mažą jų dalį.

Kr̥ṣṇa yra mokslinių žinių šaltinis

Kr̥ṣṇakānti: Gydytojus labai stebina, kokia sudėtinga yra žmogaus smegenų prigimtis.

Śrīla Prabhupāda: Taip, tačiau kūną funkcionuoti verčia ne smegenys, o dvasinė siela. Argi kompiuteris dirba pats? Ne, jį valdo žmogus. Žmogus paspaudžia mygtuką ir tada kompiuteris ima veikti. Be žmogaus mašina yra bevėrtė. Ji gali stovėti tūkstančius metų, bet kol žmogus nepaspaus mygtuko, niekas neįvyks. Tačiau kas veikia – mašina ar žmogus? Žmogaus smegenys – taip pat mašina, kurios veiklą reguliuoja Paramatma – Dievo ekspansija, glūdinti kiekvienos būtybės širdyje. Mokslininkai turi pripažinti, kad egzistuoja Dievas, ir Jo mistines energijas. Jei jie to nepripažįsta, jie yra kvailiai. Remdamiesi šiomis transcendentinėmis žiniomis mes metame iššūkį didiesiems mokslininkams ir filosofams. Vakar jūs buvote atsivedęs chemiką ir aš pavadinau jį kvailiu. Bet jis neišžeidė. Jis pripažino tai, nes parodžiau, kad visi jo argumentai yra šnipštas. Pamenat?

Dr. Singhas: Taip. Iš tiesų, jis pripažino, kad greičiausiai Kr̥ṣṇa jam neatvėrė visos metodikos, reikalingos jo vykdomiems eksperimentams.

Śrīla Prabhupāda: Jis yra nusiteikęs prieš Kr̥ṣṇą, tai kodėl Kr̥ṣṇa turėtų jam suteikti išskirtines galimybes? Jei jūs norite pelnyti pripažinimą be Kr̥ṣṇos malonės ir esate nusiteikę prieš Kr̥ṣṇą, jūs nieko nepešite. Turite būti labai nuolankus, tada Kr̥ṣṇa suteiks jums visas galimybes. Mes pasirenkę susitikti akis į akį ir susiremti su bet kuriuo mokslininku ar filosofu. Kaip? Nes pasikliaujame Kr̥ṣṇa. Aš žinau, kad Kr̥ṣṇa duos man intelektą juos nugalėti. Visais kitais požiūriais, pavyzdžiui mokslinio išsilavinimo požiūriu, jie yra kur kas pranašesni. Palyginus su jais, aš esu profanas. Tačiau aš pažįstu Kr̥ṣṇą, o Kr̥ṣṇa žino viską. Todėl aš galiu mesti mokslininkams iššūkį. Mažas vaikas gali drąsiai pasipriešinti suaugusiam, kai šalia yra jo tėvas. Jis tvirtai laiko tėvo ranką ir žino, kad tėvas neleis jo nuskriausti.

Dr. Singhas: Ar žmonės, kurie nesistengia pažinti Kr̥ṣṇos, veltui iššvaisto savo gyvenimą?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Žmonės, kurie nebando suvokti savo ryšio

su Dievu, miršta kaip šunys ir katės. Jie gimsta, valgo, miega, gimdo vaikus ir miršta. Tai ir visas jų gyvenimas. Jie mano „aš – materialus kūnas.“ Jie nieko nežino apie *ātmā*. *Ātmā* reiškia „aš“, „individuali siela“. „Śrīmad-Bhāgavatam“ ir „Bhagavad-gītā“ suteikia žinių apie *ātmā*, bet žmonės nieko apie ją nežino.

Žmonės neturi nė menkiausio supratimo apie žmonijai skirtas žinias, kurios pateiktos Vedų raštuose. Vedose rašoma, kad karvės mėšlas yra švarus. O štai pavyzdžiui, Amerikoje žmonės leidžia savo šunims tuštintis gatvėje, o šuns išmatos yra labai nešvarios – ideali terpė bakterijoms. Tačiau žmonės visai to nepaiso – ant kiekvieno žingsnio gali įlipti į šuns išmatas. Karvių mėšlas, pasak Vedų, yra švarus, tačiau jo niekur nepamatysi. Štai ženklas: „šiukšlinti draudžiama.“ Bet šuns išmatas palikti galima. Popieriu ant žolės mesti draudžiama, o šuns išmatos – nieko tokio. Vyriausybė draudžia išvežti iš kitos šalies vieną mango vaisių, o jūsų šuniui leidžia tuštintis, kur jam patinka, nors jo išmatos – visokių infekcijų šaltinis.

Kosminė programa: tuščias laiko ir lėšų švaistymas

Dr. Singhas: Kai astronautai grįžo iš Mėnulio į Žemę, kosmoso programoje dirbantys mokslininkai elgėsi labai atsargiai. Jie neatmetė tikimybės, kad astronautai galėjo atsivežti naujų, dar neištirtų bakterijų, todėl kelias dienas jiems buvo taikytas karantinas, kad būtų įsitikinta...

Śrīla Prabhupāda: Pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar jie iš tikrųjų buvo nuskridę į Mėnulį. Aš nesu tuo tikras. Prieš šešiolika metų savo knygoje „Anapus laiko ir erdvės“ rašiau, kad mokslininkų pastangos iširti kosmosą yra tarsi vaiko užsispyrimas ir pasmerktos nesėkmei. Po daugelio metų vienas žurnalistas San Franciske manęs paklausė: „Ką jūs manote apie skrydį į Mėnulį?“, ir aš jam atsakiau: „Tai tuščias laiko ir pinigų švaistymas. Tik tiek.“

Kṛṣṇakānti: Neseniai kosmoso programa vėl patyrė nesėkmę.

Śrīla Prabhupāda: Jiems niekada nesiseka. Kas šį kartą?

Kṛṣṇakānti: Jie paleido erdvėlaivį aplink Žemės orbitą kaip savotiš-

ką avanpostą, bet jis nukrito. Jam sukurti prireikė dviejų milijardu dolerių.

Šrīla Prabhupāda: Kam taip švaistyti pinigus ir laiką?

Krṣṇakānti: Jie susilaukė ir laikraščių kritikos.

Šrīla Prabhupāda: Jie elgiasi kaip maži vaikai. Ką jie pasiekė per pastaruosius... kiek metų? Kiek jau metų jie bando patekti į Mėnulį?

Dr. Singhas: Daugiau nei dešimt. Rusija paleido dirbtinį Žemės palydovą 1957-aisiais.

Šrīla Prabhupāda: Bet ruoštis tam jie pradėjo kur kas anksčiau. Taigi, tarkime, jie bando jau dvidešimt penkerius metus. Ir ką jie pasiekė – atsivežė dulkių saują. Ir vis tiek neatsisako savo užmačių. Koks užsispyrimas! Kosmoso programa niekada nebus sėkminga.

Dr. Singhas: Jie sako, vėliau norėtų nuskristi į Marsą.

Šrīla Prabhupāda: Švaistydami teiginiais apie ateitį jie jaučiasi „didžiais žmonėmis“.

Dr. Singhas: Jų manymu, tai galėtų įvykti po kokių dešimties metų.

Šrīla Prabhupāda: Net jeigu sakytų, kad po vienerių, – kas iš to? Po dešimties metų, po vienerių – koks skirtumas, aš netikiu tokiais postulatais. Noriu pamatyti, ką jie daro *dabar*.

Dr. Singhas: Jie tobulina savo technologiją dirbdami su nedideliais modeliais.

Šrīla Prabhupāda: Jie – tikri vaikai. Vaikystėje man patiko stebėti bėgiais važiuojančius tramvajus. Kartą man šovė mintis: „Paimsiu ilgą pagalį, iškelsiu prie laido ir kaip jie važiuosiu bėgiais.“ Panašiai galvoja ir mokslininkai. Jie švaisto tiek laiko bei lėšų – ir vardan ko? Jų pastangos yra bergždžios, nes jie nežino, kokia gyvenimo prasmė. Mokslininkai reikalauja didžiulių sumų, politikai juos finansuoja, bet jų veiklos rezultatas yra nulinis. Jie tarsi gydytojas, kuris, nors ir nesugebėjo diagnozuoti ligos, vis dėlto sako pacientui: „Pirmiausia pabandykite šiuos vaistus, o jei nepadės, pakeisime kitais.“ Toks gydytojas niekada nepripažins, kad nežino, kaip išgydyti pacientą. Mokslininkai tiesiog dumia akis. Jie negali išspręsti realių gyvenimo problemų – įveikti mirties, gimimo, senatvės ir ligų, – todėl kuria utopines programas. Sanskrito kalba jos vadinamos *ākāṣa-puṣpa*. *Ākāṣa-puṣpa* reiškia „gėlė iš dangaus“. Visos jų pastangos pažinti tiesą tyrinėjant kosmosą yra tarsi bandymas nusiškinti gėlę iš dangaus.

Dvyliktas rytinis pasivaikščiojimas

Mokslininkus galima palyginti ir su kvailomis antimis. Indijoje dažnai galima pamatyti paskui bulių sekiojančias antis. Jos mano, kad buliaus sėklidės – tai žuvis. Indijoje tai įprastas reiškinys: eina bulius, o pakui jį krypuoja antis, negalinti atitraukti akių nuo „didžiosios žuvies“. „Kai ji nukris,“ – galvoja ji, – „aš ją capt ir nučiupsiu.“

Tryliktas rytinis pasivaikščiojimas

gruodžio 2 d., 1973 m.
Ramiojo vandenyno pakrantė,
Los Andželo apylinkės

Bhaktas yra aukščiau troškimų

Śrīla Prabhupāda: Kas gali paaiškinti, koks skirtumas tarp *karmio*, *j ānio,yogo* ir *bhakto*?

Hṛdayānanda dāsa Goswamis: *Karmis* trokšta tenkinti savo jusles, *j ānis* – subtilųjį protą, t.y. pasinerti į empirinį filosofavimą, kuris jam teikia malonumą, o *yogas* siekia igr̥yti mistinių galių, kad galētu valdyti visatą.

Śrīla Prabhupāda: Visos šios galios yra materialios.

Hṛdayānanda dāsa Goswamis: O *bhaktas* neturi jokių materialiu troškimų.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Jei nesi laisvas nuo troškimų, negali būti laimingas. *Karmis*, *j ānisir yogis* turi daug troškimų, todėl jie nėra laimingi. *Karmiai* yra nelaimingiausi žmonės, *j ānia* mažiau nelaimingi, o *yogų* padėtis geresnė už *j ānių*. Tačiau *bhaktas*, Kṛṣṇos tarnas, yra absoliučiai laimingas. Kai kurie *yogai* turi mistinių galių, kurių dėka gali nusiskinti nuo už tūkstančių kilometrų augančio medžio vaisių arba skristi be lėktuvo, užhipnotizuoti kitus žmones. Tada jie sako: „Jis yra Dievas“ – ir jo aukos juo tiki. Pats esu matęs tokią mistinę apgaule.

Kr̥ṣṇakānti: Ar tyras Kr̥ṣṇos tarnas yra gailestingėsnis net ir už Kr̥ṣṇą?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Tikras *vaiṣṇavas*, tyras *bhaktas*, gailestingėsnis už patį Kr̥ṣṇą. Pavyzdžiui, Jėzus Kristus. Sakoma, Jėzus prisiėmė sau visas žmonijos nuodėmes, o žmonės jį prikėlė prie kryžiaus. Matot, koks jis buvo gailestingas. O šiandien ne vienas niekšelis, už kurį Kristus pasiaukoję, mano: „Kristus prisiėmė už mus nuodėmes, taigi aš galiu daryti ką noriu.“ [Ilga pauzė].

Skirtumas tarp dvasios ir materijos

Dr. Singhas: Mokslininkai teigia, kad medis taip pat yra sąmoningas.

Śrīla Prabhupāda: Taip, suprantama, tačiau medžio ir žmogaus sąmonė skiriasi. Žmogaus sąmonė yra labiau išsivysčiusi. Jei imsite mane gnaibyti, aš ginsiuosi. O jei užsimosite kirviu prieš medį, jis nesipriešins. Viskas pasaulyje turi sąmonę, skiriasi tik sąmonės laipsnis. Kuo didesnis materijos sluoksnis ją dengia, tuo ji materialėsnė. Tuo materija ir skiriasi nuo dvasios.

Dvasinė siela egzistuoja visur. Ji bando išlikti į paviršių. [Rodo į žolę] Atsiradus galimybei ji išsyk išreiškia savo sąmonę. Sielos iš aukštesniųjų planetų ateina į Žemę su lietaus lašais. Jos tampa žolė ir palaiptams evoliucionuoja į aukštesnes gyvybės rūšis.

Dr. Singhas: Bet tai baisu.

Śrīla Prabhupāda: Taip veikia subtili energija. Ką apie ją žino mokslininkai? *Māyā*, iliuzija atėmė iš jų žinias, o jie galvoja: „Mes esame tikri eruditai.“

Sielos persodinimas?

Dr. Singhas: Śrīla Prabhupāda, ką galite pasakyti apie širdies persodinimą? Siela esti širdyje. Bet šiandien gydytojai gali seną širdį pakeisti nauja. Kas tada nutinka abiejų širdžių sieloms? Ar žmogaus, kuriam persodinama širdis, individualybė pasikeičia?

Śrīla Prabhupāda: Ne.

Dr. Singhas: Kodėl ne?

Śrīla Prabhupāda: Tarkime, aš pakylu nuo savo kėdės ir atsisėdu ant kitos. Ar dėl to pasikeičiu? Aš galiu pakeisti savo vietą, bet argi tai reiškia, kad pasikeičiu?

Dr. Singhas: Tačiau širdis pakeičiame, o joje ir glūdi dvasinė siela.

Śrīla Prabhupāda: Vedose širdis aprašoma kaip sielos buveinė. Taigi persodinus širdį, tepasikeičia sielos vieta. Joje lieka ta pati siela. Jei mokslininkai sugebėtų įrodyti, kad persodinę širdį pratešė paciento gyvenimo trukmę, tai būtų įrodymas, kad jie valdo dvasinę sielą. Tačiau jie negali prailginti gyvenimo trukmės, nes žmogus gauna kūnus aukščiausia valia. Jūs turite štai šį kūną ir jums skirta pragyventi jame tam tikrą laiką. Jei ir pakeisite kurią kūno dalį, tai jums nepadės prailginti gyvenimo. Tai neįmanoma. Gydytojai galvoja, kad pakeitę žmogaus širdį, jie pakeis žmogaus gyvenimo trukmę, bet tai neįmanoma.

Dr. Singhas: Vadinas, širdies persodinimas – tai tarsi dirbtinis sielos perkraustymas iš seno kūno į naują?

Śrīla Prabhupāda: Taip, kažkas panašaus. Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“ (2.13) paaiškina:

*dehino 'smin yathā dehe
kaumāraṁ yauvanaṁ jarā
tathā dehāntara-prāptir
dhīras tatra na muhyati*

„Kaip ikūnytoji siela, būdama dar šiame kūne, visą laiką keliauja iš vaikystės į jaunystę ir į senatvę, taip po mirties ji pereina į naują kūną. Tokie kitimai sveikai protaujančio žmogaus neklaidina.“ Širdies persodinimas yra tiesiog materialių organų pakeitimas. Širdis nėra tikrasis gyvybės šaltinis, todėl širdies pakeitimas neprailgins gyvenimo.

Dr. Singhas: Taip, dauguma pacientų po širdies persodinimo operacijos ilgai negyvena. Bet ar įmanoma perkelti sielą į kitą kūną?

Śrīla Prabhupāda: Kai kurie *yogai* tai gali. Kartais jie persikelia į geresnį kūną.

Dr. Singhas: Atlikdami širdies persodinimo operaciją, gydytojai

pašalina silpną paciento širdį ir įsodina jam ką tik mirusio žmogaus širdimi. Ar jų sielos susikeičia vietomis?

Śrīla Prabhupāda: Ne. Mirusiojo širdyje sielos nebėra. Persodinti sielos neįmanoma.

Dr. Singhas: Noriu įsitikinti, kad supratau jus teisingai. Kai gydytojai išpjauna mirusio žmogaus širdį, joje sielos jau nebėra. O kai ją persodina pacientui, į ją persikelia paciento siela.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Sielai skirta gyventi konkrečiame kūne tam tikrą metų skaičių. Galite pakeisti bet kurią kūną dalį, tačiau pratęsti gyvenimo trukmę ne jūsų galioje.

Dr. Singhas: Vadinas, širdis – tai mašina, instrumentas?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Ji yra sielos buveinė.

Garstyčios sėkla garstyčių maiše

Dr. Singhas: Śrīla Prabhupāda, biologai sako, kad daugybė gyvybės rūšių dauginasi be lytinių santykių. Ar *Vedose* taip pat apie tai kalbama?

Śrīla Prabhupāda: Taip.

Dr. Singhas: Tai mes negalime apriboti jų dauginimosi?

Śrīla Prabhupāda: Ne. Kaip gi jūs tai padarysite? Į šį materialių pasaulį tenkinti jausmų atėjo daugybė gyvybės rūšių, ir jų dauginimosi procesas neišvengiamas. Šis materialus pasaulis yra tarsi kalėjimas – jų neuždarysi. Iš kalėjimo išėjus vienam kaliniui jo vietą tuoj pat užima kitas. Šį klausimą aiškino ir Viešpats Caitanya Mahāprabhu.²¹ Vienas Jo *bhaktas* Vāsudeva Datta prašė Caitanyos: „Meldžiu – išlaisvink, visas gyvasias šios visatos būtybes iš materialaus pasaulio vergystės. Jei manai, kad jos yra pernelyg nuodėmingos, aš sutinku paimti visas jų nuodėmes“. Tačiau Caitanya Mahāprabhu atsakė: „Tarkim, aš pasiimsiu visą šią visatą su visomis jos gyvosiomis būtybėmis. Bet tai tik viena iš nesuskaičiuojamos daugybės visatų. Ji – kaip garstyčios sėkla garstyčių maiše. Jei vieną sėklą išimsite, kas nuo to pasikeis?“ Reprodukcijos proceso nesustabdysi. Gyvųjų būtybių skaičius begalinis, ir šio proceso nesustabdysi.

Dr. Singhas: Jūs sakėte, kad materialus pasaulis yra tarsi patai-

Tryliktas skyrius

sos namai, kuriuose gyvoji būtybė mokosi, kaip išsinarplioti iš ją apraizgiusio materijos tinklo ir ištrūkti iš gyvybės bei mirties rato.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Todėl jūs turite praktikuoti Kṛṣṇos sąmonę.

Keturioliktas rytinis pasivaikščiojimas

*gruodžio 3 d., 1973 m.
Ramiojo vandenyno pakrantė,
Los Andželo apylinkės*

Kosminių dujų kilmė

Dr. Singhas: Mokslininkai sako, kad kažkuriuo metu Žemė buvo sudaryta iš dulkių dalelių, sklandžiusių dujų terpėje? Vėliau ta koloidinė masė sutirštėjo ir taip susiformavo Žemė.

Śrīla Prabhupāda: Galimas daiktas. Bet iš kur atsirado dujos?

Dr. Singhas: Jos tiesiog egzistavo, sako jie!

Śrīla Prabhupāda: Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“ (7.4) aiškina:

*bhūmir āpo 'nalo vāyuḥ
kham mano buddhir eva ca
ahaṅkāra itīyaṁ me
bhinnā prakṛtir aṣṭadhā*

„Žemė, vanduo, ugnis, oras, eteris, protas, intelektas ir klaidinga savimone – visi šie aštuoni pradmenys sudaro Mano atsietas materialias energijas.“ Kṛṣṇa šia sako, kad Jis yra vāyu (dujų) šaltinis. Kham (eteris) yra subtilesnis už vāyu, protas yra subtilesnis už eterį, intelektas subtilesnis už protą, klaidingas ego subtilesnis už intelektą, o siela – subtilesnė už klaidingą ego. Tačiau mokslininkai to nežino. Jiems pažinūs tik šiurkštieji elementai. Jie kalba apie dujas, tačiau iš kur tos dujos radosi?

Dr. Singhas: Į šį klausimą jie negali atsakyti.

Śrīla Prabhupāda: Mes galime atsakyti. „Śrīmad-Bhāgavatam“ rašoma, kad *kham*, eteris, radosi iš proto, protas – iš intelekto, intelektas – iš klaidingos savimonės, o klaidinga savimonė – iš sielos.

Dr. Singhas: Mokslininkai įrodinėja, kad prieš įvykstant biofizinei evoliucijai, pagal Darvino teoriją, egzistavo tai, ką jie vadina ikibio-logine chemija, t.y. vyko cheminė evoliucija.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Terminas „cheminė evoliucija“ reiškia, kad cheminės medžiagos turi šaltinį, ir tas šaltinis – dvasia, arba gyvybė. Citrinoje pasigamina citrinos rūgštis, mūsų organizmuose – šlapime, kraujyje, sekrecijose – daugybė cheminių medžiagų, ir tai yra įrodymas, kad gyvybė yra cheminių medžiagų šaltinis, o ne priešingai.

Dr. Singhas: Mokslininkai sako, kad gyvybės sėklai patekus į ląsteles, gyvoji būtybė vystosi ir veikia savaime.

Śrīla Prabhupāda: Taip, bet iš kur randasi sėkla? „Bhagavad-gītoje“ (7.10) Kṛṣṇa atsako į šį klausimą. *Bijaṁ māṁ sarva-bhūtānāṁ viddhi pārtha sanātanam:* „Žinok o Prithos sūnau, kad Aš – pirmapradė gyvasties sėkla.“ Toliau (14.4) Jis vėl sako:

*sarva-yoniṣu kaunteya
mūrtayaḥ sambhavanti yāḥ
tāsāṁ brahma mahad yonir
aḥaṁ bīja-pradaḥ pita*

„Reikia suprasti, kad visos gyvybės rūšys, o Kunti sūnau, todėl ir pradeda egzistuoti, kad gimsta materialioje gamtoje ir kad Aš esu sėklą duodantis tėvas.“

Pirminio Kūrėjo pripažinimas

Dr. Wolf-Rottkay: Bet, Śrīla Prabhupāda, nuolankiai norėčiau jūsų paklausti, ką pasakytumėt, jei mokslininkams vis dėlto pavyktų dirbtinu būdu sukurti gyvybę?

Śrīla Prabhupāda: Ir koks gi čia jų nuopelnas? Jie tik pamėgdžiotų tai, kas natūraliai vyksta gamtoje. Žmonėms labai patinka mėgdžioti. Jei naktiniame klube koks nors humoristas imituoja šuni, žmonės

moka pinigus, kad į jį pažiūrėtų. Bet matydami lojantį šunį gatvėje, jie praeina nė nestabtelėdami.

Dr. Singhas: Śrīla Prabhupāda, cheminės evoliucijos idėją 1920 metais iškėlė vienas rusų biologas. Jis įrodė, kad prieš vykstant biologinei evoliucijai Žemės atmosferoje vyko Žemės atmosferos redukcijos procesai. Kitaip tariant, Žemę sudarė vandenilis ir nedidelis kiekis deguonies. Per tam tikrą laiką dėl saulės radiacijos vandenilio molekulės virto įvairiais cheminiais junginiais.

Śrīla Prabhupāda: Tai antraeilis tyrimas. Pirmiausia reikėtų atsakyti, iš kur atsirado vandenilis? Mokslininkai pradeda tirti šį procesą nuo vidurio. Jie neieško šaknų. Reikia išsiaiškinti, kas buvo pradžioje. Štai lėktuvas [rodo į horizonte pasirodžiusį lėktuvą], ar sakysite, kad lėktuvas atsirado iš jūros? Kas nors galėtų pasakyti, kad staiga jūra sutvisko ir atsirado lėktuvas. Bet ar tai mokslinis paaiškinimas? O mokslininkai būtent taip aiškina Žemės kilmę. Jie sako: „Pradžioje egzistavo... Vėliau staiga atsitiktinai iš vieno radosi kita.“ Tai ne mokslas. Mokslo užduotis – paaiškinti pirminę priežastį.

Galbūt mokslininkai ir gali pakartoti gamtą – sukurti kažką, kas jau egzistuoja gamtoje, bet už ką juos šlovinti? Mes turime šlovinti Dievą – tokia mūsų filosofija.

Dr. Singhas: Paprastai, atradęs koki nors gamtos dėsnį mokslininkas pavadina jį savo vardu.

Śrīla Prabhupāda: Būtent. Dėsnis egzistuoja gamtoje, bet mokslininkas trokšta prisiskirti nuopelnus sau.

Gerontologija: kančios pratęsimas

Dr. Singhas: Faktiškai jie kovoja su gamtos dėsniais, bet ši kova teikia jiems pasitenkinimą.

Śrīla Prabhupāda: Tai vaikiškas pasitenkinimas. Tarkim, vaikas pakrantėje išsijautęs stato smėlio pilį. Jam tai teikia džiaugsmą, bet tai vaikiškas džiaugsmas. Suaugusiam žmogui tokia veikla malonumo neteikia. Materialistai sukūrė vadinamosios laimės, kurios dabar visi siekia, šablona. Jie sukūrė komforto civilizaciją, bet ji yra netikra – jie negali sukurti tokių sąlygų, kurios leistų jiems visą

laiką patirti džiaugsmą. Bet kurią akimirką gali ateiti mirtis, ir tada visas džiaugsmas baigiasi.

Dr. Singhas: Todėl jie sako, kad Dievas ne viską jiems davė – negalime gyventi amžinai.

Śrīla Prabhupāda: Bet Jis davė mums viską, kad galėtume ramiai gyventi ir siekti Dievo pažinimo. Bet jie nenori pažinti Dievo. Priešingai, jie daro viską, kad Jį užmirštu.

Dr. Singhas: Šiandien mokslininkai jau yra sukūrę atskirą mokslo šaką – gerontologiją, kuri gilinasi į tai, kaip prailginti gyvenimą.

Śrīla Prabhupāda: Jie turėtų siekti nutraukti kančias. Pagalvokite, senas žmogus kenčia dėl daugybės ligų, ir staiga mokslininkai randa būdą, kaip pratęsti jo gyvenimo trukmę – ar jam tai naudinga?

Dr. Singhas: Būtent tai jie ir daro persodindami širdį.

Śrīla Prabhupāda: Tai nesąmonė! Tegu jie įveikia mirtį – tai būtų laimėjimas. Tegu jie įveikia ligas – tai būtų laimėjimas. Bet jie to negali. Todėl aš sakau, kad visi jų tyrimai yra kova už būtį. Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“ (15.7) aiškina:

*mamaivāṁśo jīva-loke
jīva-bhūtaḥ sanātanaḥ
manaḥ-śaṣṭhānīndriyāṇi
prakṛti-sthāni karṣati*

„Sąlygoto pasaulio gyvosios esybės yra – tai amžinos fragmentinės Mano dalelės. Sąlygotas gyvenimas verčia jas nuožmiai grumtis su šešiomis juslėmis, kurių viena – protas.“

Mokinys: Šiandien pasaulyje jau trūksta naftos.

Śrīla Prabhupāda: Taip, mes sukūrėme civilizaciją, kuri priklauso nuo naftos. Ji pažeidžia gamtos dėsnius, todėl atsiranda naftos trūkumas. Pagal gamtos dėsnius, po rudens ateina žiema. Mokslininkai negali sustabdyti šio gamtos proceso ir žiemos paversti vasara. Jie mano, kad jie valdo gamtą, ir tai yra jų klaida. „Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa sako, kad gyvoji būtybė tariasi veikianti pati, tačiau iš tiesų veikia gamta. Dabar kyla saulė. Ar mokslininkai gali ją neutralizuoti ir sugražinti tamsą? O nusileidus tamsai, ar gali vėl paliepti saulei: „Pakilk!“

Jei jie iš tiesų nori nugalėti gamtą, jie turi įveikti gimimą, mirtį, senatvę ir ligas. „Bhagavad-gītoje“ (7.14) Kṛṣṇa sako:

*daivī hy eṣā guṇa-mayī
mama māyā duratyayā
mām eva ye prapadyante
māyām etāṁ taranti te*

„Sunku nugalėti šią Mano dievišką energiją, kurią sudaro trys materialios gamtos *gunos*, bet lengvai ją įveikia tie, kurie Man atsiduoda.“

Dr. Singhas: Taigi nugalėti gamtos dėsnius nėra paprasta?

Śrīla Prabhupāda: Materialistams tai neįmanoma. Tačiau tam, kuris atsiduoda Kṛṣṇai, tai nėra sunku.

Gyvybės rūšių šaltinis

Dr. Singhas: Mokslininkai teigia, kad visą gyvybės rūšių įvairovę nulėmė tam tikru evoliucijos proceso momentu besikopijuojant ląstelių genams įvykusi „klaida“. Paprastai genai kitose kartose tiksliai atsikartoja, tačiau kartais pasitaiko klaidų, lygiai kaip veikiant spausdinimo mašinos. Tam tikromis aplinkybėmis tos klaidos, t.y. mutacijos, išliko ir todėl, dėl skirtumų tarp genų, susiformavo įvairios gyvybės rūšys.

Śrīla Prabhupāda: Bet ta „klaida“ egzistuoja nuo neatmenamų laikų – nesunku įsitikinti, kad įvairios gyvybės rūšys egzistavo visada. Kai „klaida“ kartojasi nuolatos, ji jau nebe klaida, o intelekto išraiška.

Dr. Singhas: Tačiau, pasak mokslininkų, jei nebūtų vykusios mutacijos, visoje visatoje šiandien egzistuotų viena gyvybės rūšis.

Śrīla Prabhupāda: Ne. Skirtingos gyvybės rūšys turi skirtingą lygio intelektą. Skirtingos gyvybės rūšys tam ir reikalingos, kad būtų sudarytos sąlygos skirtingam mentalitetui pasireikšti. Štai pavyzdžiui, mes čia vaikštinėjame, bet daugumai žmonių neįdomu, ką mes kalbame, nes mūsų mentalitetai skiriasi. Kodėl egzistuoja šie skirtumai?

Dr. Singhas: Gal tai klaida.

Śrīla Prabhupāda: Tai ne klaida. Tai žmonių norai. Mirties akimirką jie gaus kūnus, kurie atitiks jų troškimus. Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“ (8.6) sako:

*yaṁ yaṁ vāpi smaran bhāvān
tyajaty ante kalevaram
tam tam evaiti kaunteya
sadā tad-bhāva-bhāvitah*

„Koki būties būvį atsimins paliekantis kūną žmogus, o Kunti sūnau, į tokį jis būtinai ir pateks.“ Gamta suteiks jums kūną, ir koks jis bus, priklauso ne nuo jūsų, o nuo gamtos, kuri veikia pagal Dievo valią.

Dr. Singhas: Tačiau, atrodo, mokslas turi įrodymų, kad skirtingos gyvybės rūšys atsiranda dėl įvykstančių klaidų.

Śrīla Prabhupāda: Tai *jų* klaida! Gamtos dėsniai funkcionuoja be klaidų. Traukinių vagonuose būna pirmos, antros ir trečios klasės vietos. Jei nusipirksite trečios klasės bilietą, bet netyčia nueisite į pirmos klasės vietą, jums niekas neleis jos užimti. Skirtingų klasių vietų egzistavimas nėra klaida. Jos buvo išanksto numatytos. Tai jūsų klaida, kad nuėjote ne į savo vietą. Dievas toks apdairus, kad žino, kokios klaidos įvyks, ir pagal padarytas klaidas jūs gaunate atitinkamą kūną: „Štai prašome čia – kūnas paruoštas“. Egzistuoja 8 400 000 gyvybės rūšių, ir gamta juos skirsto pagal tobulus matematinius skaičiavimus. Kai vyriausybė stato miestą, ji planuoja kalėjimą, nors miestas dar ir nepastatytas, nes žino, kad atsiras ne vienas nusikaltėlis. Klysta ne vyriausybė. Klysta nusikaltėliai. Kadangi nusikaltėliai įvykdo nusikaltimus, jie patenka į kalėjimą. Tai jų klaida. Gamtoje nėra klaidų. Kṛṣṇa sako:

*mayādhyakṣeṇa prakṛtiḥ
sūyate sacarācaram
hetunānena kaunteya
jagad viparivartate*

„Materiali gamta viena iš Mano energijų – juda Man prižiūrint, o Kunti sūnau, ir sukuria judančias bei nejudančias būtybes.“ („Bhagavad-gītā“ 9.10) Gamtos veiklą prižiūri Viešpats Kṛṣṇa – kaip

gamta gali klysti? Tai mes klystame, nes mus veikia iliuzija, mūsų juslės yra netobulos ir mes turime polinkį į apgaule. Toks yra skirtumas tarp Dievo ir žmogaus. Dievui nebūdingas netobulumas. Jo juslės yra tobulos.

Patenkinti gyvūnai

Dr. Wolf-Rottkay: Kadangi mūsų juslės netobulos, tai, žinoma, ir technologiniai juslių „stiprintuvai“ yra netobuli.

Dr. Singhas: Netobuli turėtų būti ir mikroskopai, kurių pagalba mes tyrinėjame mikropasaulį.

Śrīla Prabhupāda: Materiali būtis reiškia netobulą būtį. Jei jūs kuriate vadovaudamiesi netobulomis žiniomis ir netobulomis juslėmis, kad ir ką sukurtumėte, tai bus netobula.

Dr. Singhas: Net jei mokslininkams pavyktų sukurti tobulą mikroskopą, jie naudotųsi juo netobulomis juslėmis.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Teisingai. Todėl ir darome išvadą, kad viskas, ką kalba mokslininkai, yra netobula.

Dr. Singhas: Bet, jie atrodo savimi patenkinti.

Śrīla Prabhupāda: Asilas taip pat yra savimi patenkintas. Jis patenkintas, kad velka skalbėjo naštą. Visi yra patenkinti – netgi kirmėlė mėšle. Taip veikia gamtos dėsniai.

Dr. Wolf-Rottkay: Ir skurdžius didžiuojasi savo skatiku.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Indijoje dažnai galima pamatyti vos besivelkančius iš bado šunis. Bet tik pamatę kalytę, jie puola tenkinti savo lytinį instinktą ir dreba iš pasitenkinimo. Šuo vos gyvas iš bado, bet yra patenkintas, nes gali kergtis.

Penkioliktas rytinis pasivaikščiojimas

*gruodžio 7 d., 1973 m.
Ramiojo vandenyno pakrantė,
Los Andželo apylinkės*

Kaip išvysti Dievą savo akimis

Mokinys: Pastaruosius šimtą penkiasdešimt metų viena svarbiausių problemų Vakarų teologams buvo proto ir tikėjimo santykis. Jie stengėsi suprasti tikėjimą remdamiesi protu, tačiau jiems nepavyko nustatyti, kaip mąstymo gebėjimai susiję su tikėjimu. Kai kurie iš jų *tiki* Dievą, tačiau *protas* jiems kužda, kad Dievo nėra. Pavyzdžiui, jie įrodinėtų, kad aukojant *prasadą* Viešpačiui, vien tikėjimas mus verčia manyti, jog Viešpats priima *prasadą*, nes patys mes Jo nematome.

Šrīla Prabhupāda: *Jie nemato, o aš matau. Aš regiu Dievą, todėl ir aukuju jam prasadą. Jei jie nemato Dievo, tegul ateina pas mane, ir aš atversiu jiems akis. Jie yra apakę nuo kataraktos, todėl mano pareiga atlikti operaciją, kad jie praregėtų. Toks mūsų metodas.*

Mokinys: Mokslininku teigimu, visuotinai pripažintas objektyvumo kriterijus yra tiesioginis juslinis suvokimas.

Šrīla Prabhupāda : Žinoma, pažindami aplinkinį pasaulį galime remtis jusliniu suvokimu, tačiau tai labai netobulas metodas. Moks-

lininkai mato smėlį, bet ar jie suvokia kas jį sukūrė? Štai smėlis, štai jūra – juos mes matome tiesiogiai. Bet ar tiesioginis suvokimas padės mums pažinti smėlio ir jūros atsiradimo *šaltinį*?

Mokinys: Mokslininkai teigia, kad, jei smėlį ir jūrą sukūrė Dievas, mes turėtume Jį matyti lygiai kaip matome smėlį ir jūrą.

Šrīla Prabhupāda: Taip, jie gali išvysti Dievą, tačiau tam reikalinga geba regėti. Dabar jie akli. Todėl visų pirmą jiems būtina ateiti pas mane gydytis. *Šastro*s skelbia, kad norint pažinti Dievą būtina išeiti gydymo kursą pas guru. Ar gali neregys pamatyti Dievą?

Mokinys: Tačiau geba regėti Dievą yra antgamtinė savybė, o mokslininkai remiasi tik įprastine regėjimo galia.

Šrīla Prabhupāda: Viskas yra antgamtiška. Pavyzdžiui, jums atrodo, kad giedrame danguje nieko nėra, kad jis tuščias, tačiau akys jus apgauna. Danguje yra nesuskaitoma daugybė planetų, kurių jūs nematote, nes jūsų regėjimas ribotas. Kadangi jūsų regėjimo galios ribotos, jums belieka patikėti mano žodžiu, kad danguje yra milijonai žvaigždžių. Argi todėl, kad jūs nematote žvaigždžių, kosminė erdvė yra tuščia!? Ne. Jūs taip manote tik todėl, kad turite netobulas jusles.

Mokinys: Mokslininkai pripažįsta, kad išmano ne viską, tačiau sako tikį tik tuo, ką mato savo akimis.

Šrīla Prabhupāda: Jei jie yra neišmanėliai, tai jiems vertėtų kreiptis žinių į tą, kuris pažino tiesą.

Mokinys: Jie gali paprieštarauti: „O kas, jei mums sakoma netiesa?“

Šrīla Prabhupāda: Tai jau jų bėda. Kadangi netobulos juslės neleidžia jiems pažinti Dievo, jie turi išgirsti tiesą iš dvasios autoriteto lūpų. Toks yra pažinimo metodas. Jei jie kreipiasi ne į išmanantį žmogų, o į apgaviką, tai jų bėda. Tačiau, kaip sakiau, tuo atveju, kai juslės negali padėti, būtina kreiptis į išmanantį žmogų ir iš jo lūpų išgirsti tiesą.

Ateizmo aklavietė

Dr. Singhas: Didžiausia bėda yra ta, kad, kai ateistų yra daugiau negu vienas, įrodyti Dievo buvimo jiems neįmanoma.

Śrīla Prabhupāda: Ateistai yra paprasčiausi nedorėliai. Kalbėkime su tais, kurie dar neprarado gebėjimo maštyti. Viską, kas egzistuoja, kažkas sukūrė: kažkas sukūrė ir smėlį, ir vandenį, ir dangų. Kṛṣṇos sąmonė – tai to „kažko“ ieškojimų metodas.

Dr. Singhas: Mokslininkai reikalauja, kad parodytume Ji, kad bestume į Ji pirštu.

Śrīla Prabhupāda: O aš jiems atsakysiu: „Aš jums Ji parodysiu, bet pirma jums reikia pasimokyti“. Jūs turite parengti savo akis, kad galėtumėte Ji išvysti. Jei neregys nenori eiti pas gydytoją, kaip jis gali išgyti ir praregėti? Būtina išėiti gydymo kursą. Taip skelbia *śastry* priesakas.

Mokinys: Kad žengtum tokį žingsnį, reikalingas tikėjimas.

Śrīla Prabhupāda: Taip, tačiau ne aklas tikėjimas – tikėjimas turi būti praktiškas. Norint ko nors išmokti, reikia kreiptis į savo srities specialistą. Toks tikėjimas nėra aklas, jis – praktiškas. Savarankiškai jūs nieko dorai neišmoksitė.

Mokinys: Jei žmogus nuoširdžiai ieško, ar jis būtinai sutiks tikrą guru?

Śrīla Prabhupāda: Taip. *Guru-kṛṣṇa-prasāde pāya bhakti-latā-bīja*. Kṛṣṇa glūdi mumyse, ir jei Jis mato, kad jūs ieškojimai nuoširdūs, jis nukreips jus pas tinkamą žmogų.

Mokinys: O jei jūs nesate iki galo nuoširdus, į mokytojus gausite apgaviką?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Jei norite būti apgautas, Kṛṣṇa nukreips jus pas apgaviką. Kṛṣṇos intelektas nepranokstamas. Jei jūs apgavikas, Jis jus lengvai apsuks aplink pirštą. Bet jei jūs nuoširdžiai ieškote, Jis jums nurodys teisingą kelią. „Bhagavad-gītoje“ (15.15) Kṛṣṇa sako: *sarvasya cāhaṁ hṛdi sannivoṣṭo mattaḥ smṛtir j ānamapohanam ca*: „Aš esu visų širdyse, iš Manęs ateina atmintis, žinojimas ir užmarštis“. Kṛṣṇa čia kalba ir apie atmintį, ir apie užmarštį. Jei jūs apgavikas, Kṛṣṇa įkūrės jums proto, kad užmirštumėte Ji visiems laikams.

Mokinys: Bet šiuo metu viskas yra ateistų rankose, jie yra dominuojanti visuomenės jėga.

Śrīla Prabhupāda: Užtenka vieno *mayos* spyrio ir po akimirkos iš jų dominavimo neliks nė kvapo. Štai kas yra *maya*. Ateistai yra visiškai *mayos*, iliuzijos valdžioje, tačiau dėl jos įtakos ateistai mano, kad yra laisvi.

*moghāśā mogha-karmāṇo
mogha j ānāvicetasah
rākṣasīm āsurīm caiva
prakṛtīm mohinīm śritāḥ*

„Tokie paklydę žmonės susižavi demoniška, ateistine pasulėžiūra. Žlunga paklydėlių viltys išsivaduoti, nieko neduoda karminė veikla ir niekais virsta pastangos gilinti žinojimą.“ („Bhagavad-gīta“ 9.12) Ateistai yra pasiklydę, todėl jų viltims nelemta išsipildyti. Taip skelbia „Bhagavad-gīta“ ir taip vyksta iš tikrųjų. Fiasko patyrė visi jų grandioziniai planai, pavyzdžiui, išsilaipinimo mėnulyje projektas, nepaisant to, jie skelbiasi gali pavergti gamtą.

Dr. Singhas: Jau pats laikas atsikvošėti, bet jie to nenori.

Śrīla Prabhupāda: Vadinasi, jie yra paprasčiausi nedorėliai.

Mokslininkai drąsiai žengia į pragarą

Śrīla Prabhupāda: Protingas žmogus išiklausys į gerą patarimą, bet nenaudėlis numos į jį ranka. Yra tokia istorija apie garsų poetą Kalidasa, kuris, beje, buvo baisus niekšelis. Kartą Kalidasa sėdėjo ant medžio šakos ir ją pjovė. Pro šalį ejęs žmogus jo paklausė: „Kam pjauni šaką? Juk nukrisi“. „Nenukrisiu,“ – atsakė Kalidasa. Bet nupjovęs šaką jis nukrito. Istorijos moralas – Kalidasa buvo nenaudėlis, nes nepaklausė gero patarimo. Vadinamoji mokslo pažanga – tai tiesus kelias į pragarą. Bet mokslininkai nenori girdėti, kai jiems tai sakoma. Todėl jie yra nenaudėliai. Nenaudėliai sukuria planą, o kai jis žlunga, jie kuria kitą. Žlugus vienam planui jie imasi kurti naują. Bet kai mes bandome jiems paaiškinti, kad visi jų materialiniai planai pasmerkti nesėkmei, kad jie yra niekam tikę, jie tik numoja ranka. Niekšų niekšai. Nenaudėlis be perstojo kramto tai, kas jau buvo sukramtyta. Namuose, gatvėje, naktiniame klube, teatre – kad ir kur jis būtų – vienintelis malonumas jam yra seksas vienokia ar kitokia forma.

Mokinys: Śrīla Prabhupāda, galima pasakyti, kad tai savotiška drąsa.

Śrīla Prabhupāda: Taip, galima taip pasakyti, bet toji drąsa yra jų

niekšybės pasireiškimas. Jie drąsiai žengia į pragarą, štai ir viskas. Kartą vienas žmogus vijosi kitą. Persekiotojas šaukė: „Kodėl bėgi? Bijai?“, o bėgantis atsakė: „Nebijau. O kodėl turėčiau nebėgti? Kam man sustoti?“

Lygiai taip užkietėjęs materialistas žygiuoja į pragarą. „Kodėl turėčiau liautis daręs nuodėmes? Aš drąsiai priimu bet kokius padarinius.“

Dr. Singhas: Jie išsikraustė iš proto.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Vedose sakoma, kad išprotėjęs ar dvasiui apsėstas žmogus kalba niekus. Materijos veikiamas žmogus taip pat yra beprotis. Jis taip pat kalba niekus. Mokslininkai neišmano savo srities, bet meistriškai apgaudinėja žmones ir žongliuoja žodžiais.

Mistinė televizija

Dr. Singhas: Šiandien jie turi tai, ko anksčiau neturėjo: telefonus, televizija, lėktuvus, raketas ir daugybę kitų išradimų.

Śrīla Prabhupāda: Bet egzistuoja geresni telefonai, apie kuriuos jie apskritai nėra girdėję. „Bhagavad-gītoje“ jų veikimą pademonstravo Sanjaya, smulkiai nupasakodamas Dhritarashtrai Kurukšetros mūšio eigą, nors jie buvo toli nuo įvykių vietos. Sanjayos regėjimo galia pranoko net telefono galimybes. Tai buvo mistinė televizija, televizija, veikianti širdyje. Jis sėdėjo kambaryje, buvusiame toli nuo mūšio lauko, ir regėjo viską, kas vyko mūšio lauke. „Bhagavad-gītoje“ Dhritarashtra klausia Sanjayos: „Kaip sekasi mano sūnums ir sūnėnams? Ką jie veikia?“ Sanjaya pasakoja, kaip Dhryadhana prieina prie Dronacaryos, ką Dronacarya sako, ką jam atsako Duryodhana ir t.t. Šie įvykiai vyko labai toli ir paprastomis akimis pamatyti jų nebuvo įmanoma, tačiau Sanjaya nupasakojo juos, nes turėjo mistinių galių. Štai kur tikrasis mokslas!

Dr. Singhas: Kai kurie mokslininkai tvirtina, kad mes patobulino me gamtą – išradome plastmasę ir vaistus.

Śrīla Prabhupāda: Vedų laikais žmonės valgė iš sidabro ir aukso indų, bet mokslininkai pagerino gyvenimą – sukūrė lėkštes iš plastmasės [juokiasi].

Dr. Singhas: Plastmasė tampa rimta problema, nes niekas nežino,

kaip ją sunaikinti. Plastmasės nėra kaip sunaikinti, o jos gaminių vis daugėja.

Geriausias įrodymas

Dr. Wolf-Rottkay: Materialistai būtų sąžiningesni, jei sakytų, kad nenori skirtis su savo fantazijų pasauliu, kad nori ir toliau siekti juslinių malonumų pasitelkę į pagalbą visą savo techniką. Tačiau jie nepripažįsta, kad jų bandymai patirti malonumą visada baigiasi nesėkme.

Śrīla Prabhupāda: Tai geriausias jų kvailumo įrodymas. Galų gale jie vis tiek turės tai pripažinti.

Dr. Wolf-Rottkay: Tačiau jie sako: „Pamėgink dar kartą!“

Śrīla Prabhupāda: Ar tai išeitis? Įsivaizduokit, kad jūs nieko nematote, nes kenčiate nuo kataraktos, bet atkakliai bandote praregėti. Argi tokiu būdu galima atsikratyti kataraktos? Ne. Taip jūs niekada nepasveiksite. Būtina kreiptis į chirurgą. Jis atliks operaciją ir jūs atgausite regėjimą. Atkakliai bandydamas pamatyti šviesą, jūs nepraregėsite.

Dr. Wolf-Rottkay: Būtent to, kad visos jų pastangos pažinti tiesą materialistinio mokslo metodais yra bergėdžios, jie ir nenori pripažinti.

Śrīla Prabhupāda: Jie yra tiesiog kvailiai. Nepaklausys gero patarimo. Jei duosite gerą patarimą niekšeliui jis supyks – ims šnypšti kaip gyvatė. Tarkim, jūs parsinešate gyvatę namo ir sakote jai: „Gyvenk su manimi. Aš tave kasdien maitinsiu pienu ir bananais. Gyvatė bus patenkinta, bet nuo to jai tik padaugės nuodų ir viena gražią dieną jūs sušuksite: „Ai!“ (imituoja žmogų, kuriam iğėlė gyvatė).

Dr. Wolf-Rottkay: Bet mokslininkai niekada nepraranda vilties.

Śrīla Prabhupāda: Jų planai nuolat žlunga, bet jie vis tiek gyvena viltimi.

Mokiny: Śrīla Prabhupāda, vienas bibliotekininkas reikalavo iš manęs įrodymų, kad „Bhagavad-gītai“ penki tūkstančiai metų. Jis norėjo savo akimis pamatyti originalą, parašytą prieš penkis tūkstantmečius.

Śrīla Prabhupāda: Įsivaizduokite, kad aš įeinu į tamsų kambarį ir sakau jame tūnančiam žmogui: „Saulė patekėjo. Išeik į lauką!“ O jis man: „Įrodyk, kad lauke šviesu. Pirma tu man įrodyk, tada aš išeisiu.“ Aš galiu jo maldauti: „Tu tik išei ir pats pamatysi!“ Bet jei jis pats neišeis pasižiūrėti ir lauks įrodymų, jis tuo niekad neįsitikins. Svarbu ne tai, kiek knygos metų – penki ar dešimt tūkstančių, – svarbu žinoti, kas joje parašyta. Jeigu perskaitysite „Bhagavad-gītā“, jums atsivers viskas. Eikite ir patys įsitikinkite. Štai kur geriausias įrodymas.

Šešiolkntas rytinis pasivaikšciojimas

gegužės 8 d., 1973 m.

Ramiojo vandenyno pakrantė, Los Andželo apylinkės

Ką reiškia būti Aukščiausiuoju

Śrīla Prabhupāda: Kaip yra suvokiama aukščiausioji valdžia šiame materialiajame pasaulyje? Kodėl prezidentą Niksoną pripažįstate aukščiausiu asmeniu jūsų valstybėje?

Dr. Singhas: Todėl, kad jo rankose yra valdžia.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Bet kodėl jis laikomas aukščiausiu asmeniu valstybėje? Todėl, kad būdamas aukščiausias valstybės tarnautojas jis gauna didžiausią algą, jam sukurtos geriausios sąlygos ir jo žodis yra lemiamas.

Dr. Singhas: Jis moka įtikinti kitus.

Śrīla Prabhupāda: Ne. Jūs galite su juo nesutikti, bet jis – aukščiausias asmuo, todėl jūs privalote vykdyti jo nurodymus. Tokia jo padėtis. Visiškai nesvarbu, ar jūs pripažįstate jo autoritetą, ar jo nepripažįstate. Tokia yra sąvokos „aukščiausiasis“ prasmė, argi ne taip? Vedų literatūroje rašoma, kad laimingas yra tas, kuris turi aukščiausiojo savybių. Vadinasi, laimingiausias yra Dievas. *Lakṣmī-sahasra-śata-sambhrama-sevyamānam* : „Jam tarnauja šimtai tūkstančių sėkmės deivių lakṣmī“ („Brahma-samhitā“ 5.29). Čia, Žemėje, mes maldaujame sėkmės deivės bent menkiausio prielankumo ženkle. O štai Kṛṣṇą be paliovos garbina tūkstančiai sėkmės deivių.

Dr. Singhas: Neįsivaizduojama, kad kam nors galėtų nusišypsoti tokia sėkmė.

Śrīla Prabhupāda: Taip. Neveltui apie Kṛṣṇą sakoma, kad Jis yra nesuvokiamas – *acintya*. Mes net negalime įsivaizduoti, koks Kṛṣṇa didis ir kokia sėkmė Jį supa. *Acintya* reiškia „tai, kas neįsivaizduojama“. Mes matome tik dalelę Dievo turtų – Jo materialiąją būtį, kuri tik iš dalies atspindi Dievo galybę. Aukščiausiasis Dievo Asmuo turi daugybę galių. Jo valioje ir žemiausios, ir aukščiausios energijos. „Bhagavad-gītoje“ (7.4) Kṛṣṇa skelbia:

*bhūmir āpo 'nalo vāyuh
khaṁ mano buddhir eva ca
ahaṅkāra itiyam me
bhinnā prakṛtir aṣṭadhā*

„Žemė, vanduo, ugnis, oras, eteris (erdvė), protas, intelektas ir netikras „ego“ – visi šie aštuoni pradmenys sudaro Mano atsietas materialias energijas.“ Kitame „Bhagavad-gītos“ posme Kṛṣṇa apibūdina savo aukščiausiąją energiją (*para prakṛti*), iš kurios sukurtas dvasinis pasaulis. Jeigu žemesnioji, materiali energija gali sukurti tokį stebuklingą pasaulį, įsivaizduokite, koks didingas ir stebuklingas yra dvasinis pasaulis. Štai ką reiškia „Aukščiausiasis“.

Yogos galių paslaptys

Hrdayananada dasa Gosvamis: O ar dvasiniame pasaulyje egzistuoja tokia pati gyvybės formų įvairovė, kurią mes matome žemėje?

Śrīla Prabhupāda: Taip. Maža to, jei žemesnioji energija gimdo tokią nepaprastą gyvybės formų įvairovę, įsivaizduokite, kokia stebuklinga aukštesniųjų gyvybės formų įvairovė egzistuoja dvasiniame pasaulyje! Net šioje materialioje visatoje kai kurių planetų gyventojai pagal savo išsivystymo lygį gerokai pranoksta kitų planetų gyventojus. Pavyzdžiui, Žemėje siekdami nepaprastų galių žmonės praktikuoja mistinę *yogā*, o Siddhalokos planetos gyventojai turi nepaprastas *yogos* galias nuo gimimo. Žemėje įgimtą gebėjimą skraidyti turi paukščiai, o žmonės gali skraidyti tik brangiai kainuojančiais orlaiviais. O štai Siddhalokos gyventojai skraido iš

vienos planetos į kitą nesinaudodami mechaniniais įtaisais. Jiems tereikia užsinerėti. Net ir Žemėje dar gyvena *yogai*, kurie ryte gali išsimaudyti išsyk keturiose vietose – Džaganatha Puryje, Ramešvare, Hardvare ir Dvarakoje²². Vienas toks *yogas*, mano tėvo draugas, dažnai apsilankydavo pas mano tėvą Kalkutoje. Jis pasakojo, kad jam tereikia atsisėsti ir prisiliesti prie savo guru, ir per dvi minutes jis atsiduria Kalkutoje ir Dvarakoje. Tokia *yogos* galia. Ar gali su ja lygintis šiuolaikiniai lėktuvai? Durvasa Munis apkeliavo visą visatą ir nusigavo į Vaikunthą²³ vos per vienerius metus. Pagal šiuolaikinius skaičiavimus kai kurios mūsų visatos planetos yra nutolusios nuo žemės daugiau nei per keturiasdešimt tūkstančių šviesmečių²⁴. Tai reiškia, kad norint į jas nukeliauti pririnktų keturiasdešimt tūkstančių metų skrendant šviesos greičiu. Net jei žmonės turėtų reikiamas priemones, koks astronautas išgyvens keturiasdešimt tūkstančių metų? Kuo gi jie taip didžiuojasi?

Dr. Singhas: Mokslininkai kalba apie teorines galimybes sukurti erdvėlaivį, skriesiantį šviesos greičiu.

Šrīla Prabhupāda: Tai paprasčiausia apgavystė. Jie tik kalba, bet niekada to nesugebės padaryti.

Vedų kosmologija

Šrīla Prabhupāda: Yra daugybė nematomų planetų ir žvaigždžių. Pavyzdžiui, kai Rahu planeta praskrieja pro Saulę ir Mėnulį, įvyksta užtemimas. Tačiau mokslininkai aiškina užtemimą kitaip. Iš tikrųjų, užtemimus sukelia Rahu planeta. Yra nemažai ginčytinų dalykų, susijusių su šiuolaikinio mokslo teorija, aiškinančia užtemimo reiškinį. Remiantis Vedų informacija ši teorija yra klaidinga.

Dr. Singhas: Tačiau mokslininkai teigia, kad jie gali savo teorijas pagrįsti įrodymais.

Šrīla Prabhupāda: Jie teigia, kad mokslas gali įrodyti viską. Visiška nesąmonė. Mokslininkas išmano viską, tik nežino, kas yra jis pats. Jis to nežino. Kodėl jis miršta? To jis irgi nežino. Štai ir visas jo išmanymas.

Dr. Singhas: Jie gali padaryti visatos, įvairių planetų ir mėnulio modelius.

Śrīla Prabhupāda: Jei jie gali padaryti modelius, tegul pagamina Saulės kopiją – sutaupyta elektros energijos. Tie sukčiai daug kalba, bet nieko nedaro. Jeigu jie gali pagaminti visatos modelį, tegul pagamina gigantišką Saulės modelį – jis galėtų šviesti tamsiomis naktimis ir mums nereikėtų išleisti tiek pinigų elektros energijai. Bet jie to negali. Jie švaistosi skambiais žodžiais tik tam, kad išviliotų pinigų iš mokesčių mokėtojų. Jei, kaip teigia mokslininkai, jie žino, iš ko sudarytas Mėnulis ir Saulė, tegul pagamina jų kopijas! Tegul jie padaro dirbtinę saulę, kad į ragą sušalę Islandijos ir Grenlandijos žmonės galėtų pasišildyti jos spinduliuose!

Dievas nėra niekis

Śrīla Prabhupāda: Viešpats Caitanya Mahaprabhu pasakojo apie *cintamani* brangakmenį, kuris sukuria daug kitų brangakmenių, bet pats išlieka nepakitęs.

*om pūrṇam adaḥ pūrṇam idaṁ
pūrṇāt pūrṇam udacyate
pūrṇasya pūrṇam ādāya
pūrṇam evāvaśiṣyate*

(„Śrī Īśopaniṣad“, ižanginė malda)

Svarbiausia šio posmo mintis ta, kad viskas kyla iš Dievo Asmens, tačiau Jis Pats yra neišsenkamas. Čia, Žemėje, baigiasi naftos atsargos, ir tai tampa grėsminga problema, tačiau Saulė tebešviečia ir švies nesuskaitomą daugybę metų. Kṛṣṇa gali sukurti milijonus saulių. Iš tikrųjų Jis jas jau sukūrė, bet Jo galybė dėl to nėra niek nesumenko. Jis neprarado nieko. Tokia yra Dievo ir aukščiausiosios Dievo galios (*acintya-śakti*) savybė.

Vieną dieną mes turime santaupų, o kita dieną, jei jas išleidžiame, mūsų sąskaitoje – nulis. Įvairaus plauko nenaudėliai įrodo, kad aukščiausia tiesa yra niekis – *sunyavada*. Jie nesupranta, kad Dievas jokiū būdu nėra niekis, kad Jis visada yra teigiamas dydis. Turime aiškiai suprasti, kas yra Dievas. Teologai turėtų semtis žinių apie Dievą iš Vedų literatūros ir nesileisti klaidinami kvailių bei

nenaudėlių. Vedų literatūroje aprašomas Dievas ir Jo neišsenkančios energijos. Mūsų energija išsenka, o Dievo energija – ne. Tuo mes skiriamės nuo Dievo. Aš negaliu greitai vaikščioti ir daryti daugelio kitų dalykų, kuriuos nesunkiai atlieka jaunas žmogus, nes mano jaunatviška energija jau išseko, bet Dievas yra jaunas amžinai. *Advaitam acyutam anādim ananta-rūpam ādyaṁ purāṇa-puruṣaṁ nava-yauvanāṁ ca*: „Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, yra absoliutas, nepažeidžiamas, bepradis. Kṛṣṇa yra išsiskleidęs į nesuskaitomą daugybę įvairių pavidalų. Jis yra pirmapradis asmuo, visų seniausias, bet spinduliuoja amžina jaunyste“ („Brahma-samhitā“ 5.33). Be to, Kṛṣṇa sako „Bhagavad-gītoje“: *iśvaraḥ sarva-bhūtānāṁ hṛd-deśe 'rjuna tiṣṭhati*: „Aukščiausiasis Viešpats glūdi visų širdyse“. Jis glūdi ir kiekviename atome. Nepaisant to, Jis yra nedalomas vienas. Toks yra Dievas. Jis – *advaita*, t.y. Jam nebūdingas dualizmas. Jis yra ir mano, ir jūsų širdyse. Jis yra vienas. Dievas – visaapimantis, Jis yra visur ir sykiu Jis lokalizuotas vienoje vietoje. Jis yra vienas.

Absoliuti Kṛṣṇos meilės prigimtis

Dr. Singhas: Śrīla Prabhupāda, kai kurie Vakarų teologai rašo, kad Dievas yra meilė.

Śrīla Prabhupāda: Dievas yra viskas. Kodėl jie išskiria tik vieną iš Jo aspektų? Viskas yra Dievas, nes Dievas – absoliutas. Jo meilė ir Jo neapykanta yra viena ir tas pat. Materialiame pasaulyje mes skiriame meilę ir neapykantą. Bet tarp Dievo neapykantos ir Dievo meilės nėra jokio skirtumo. Neveltui Jis vadinamas *acintya*, nesuvokiamu. Dievo meilė *gopēms*²⁵ ir Jo neapykanta Kamsai²⁶ davė tą patį rezultatą. Ir Kamsa ir *gopēs* pateko į dvasinį pasaulį. Putana ketino nunuodyti Kṛṣṇą, o motina Jašoda stengėsi apsaugoti mažąjį išdykėlį nuo visų nelaimių. Kitaip sakant, Jašoda ir Putana yra visiškos priešingybės, tačiau abi jos pasiekė tą patį rezultatą. Kṛṣṇa svarstė taip: „Putana maitino mane savo pienu, todėl ji yra mano motina. Ji turi gauti tai, ką ir Jašoda“. Tokia absoliuti Kṛṣṇos meilės ir neapykantos prigimtis. Ji neturi nieko bendra su sąlyginiu pasauliu, kuriame gyvename mes.

Šešioliktas skyrius

*vadanti tat tattva-vidas
tattvaṁ yaj j ānamadvayam
brahmeti paramātmēti
bhagavān iti śabdyate*

„Absoliučią Tiesą pažinę mokyti transcententalistai vadina šią nedvejetainę substanciją Brahmanu, Paramatma arba Bhagavanu“ („Śrīmad-Bhāgavatam“ 1.2.11). Dievas turi beasmenį, visaapiman-tį Brahmano aspektą ir lokalizuotąjį Paramatmos aspektą, bet sykiu Jis yra Bhagavanas – pirmapradis, transcendentinis asmuo. Šie trys aspektai vienu metu sudaro vienybę ir skirtybę. Tokia Dievo prigimtis, Jis yra – *acintya-bhedābheda-tattva* – vienybė ir skirtybė vienu metu. Pažinusieji personalų Paramatmos aspektą lygia greta pažįsta ir Brahmaną bei Paramatmą. Visi šie aspektai yra Kṛṣṇa, tačiau tarp jų egzistuoja skirtumai. Jie vienu metu sudaro vienybę ir skirtybę.

Semtis žinių iš mokyto žmogaus

Dr. Singhas: Śrīla Prabhupāda, daugeliui žmonių Dievo egzistavimo idėja yra nepriimtina.

Śrīla Prabhupāda: Jie serga, bet gydytis nenori. Jei jie nenori gydytis, tai jų bėdos. Jei žmogus nenori įsisąmoninti Kṛṣṇos, Dievo – jis beprotis. Būdamas iliuzinės, žemesniosios materialios energijos valdžioje, jis kalba niekus tarsi būtų apsėstas dvasių. Žinių būtina kreiptis į mokytą asmenį. Tokį asmenį, guru, būtina surasti, o jį suradus patikėti savo sielą jo globai, klausinėti jo ir besąlygiškai pasitikėti jo žodžiais. Toks yra Dievo pažinimo kelias. Pirma reikia surasti guru, o suradus guru pelnyti jo prielankumą tarnyste ir nuolankumu. Tada guru paaiškins viską. „Bhagavad-gītoje“ (4.34) Kṛṣṇa skelbia:

*tad viddhi praṇipātena
paripraśnena sevayā
upadekṣyanti te j ānaṁ
j āninastattva-darśinaḥ*

Šešioliktas rytinis pasivaikščiojimas

„Pasistenk sužinoti tiesą iš dvasinio mokytojo. Nuolankiai jo teiraukis ir jam tarnauk. Save suvokusios sielos gali suteikti tau žinių, nes jos regi tiesą.“

Iššūkis

Dr. Abrahamas T. Kovoora – Racionalistų asociacijos Šri Lankos skyriaus pirmininkas. Svarbiausias šitos organizacijos sukūrimo tikslas – paneigti Dievo ir sielos buvimą. 1977 m. rugpjūčio 14 d. Kolombe (Šri Lanka) išeinantis laikraštis „Sunday Times“ paskelbė dr. Kovoora straipsnį „Ar yra gyvenimas po mirties?“ Straipsnyje dr. Kovoora teigė, kad gyvenimas tėra sudėtingų cheminių reakcijų rezultatas ir kad siela negali išgyventi mirties, nes tokio dalyko kaip siela apskritai nėra. Šis straipsnis sukėlė karštą polemiką „Sunday Times“ puslapiuose, taip pat laiškuose, kuriais apsikeitė dr. Kovoora ir Tarptautinės Krišnos sąmonės bendrijos Šri Lankos skyriaus nariai. Čia skelbiame „Sunday Times“ straipsnius ir dalį korespondencijos.

„Sunday Times“
1977 m. rugpjūčio 21 d.

Apie tai, kas yra už dr. Kovoora'o stebėjimo galimybių ribos

(Hamsaduta Svami ir Mahakanta Dasa)

Nors dr. Kovoora ir jo vienminčiai labai didžiuojasi savo žiniomis, vardan skaitytojų, kurie ne itin gerai išmano sofistika, būtina pažymėti tą faktą, kad tokio plauko veikėjams, kaip dr. Kovoora, besidedantiems logikos, proto ir mokslo pažangos gynėjais, žemė ima slysti iš po kojų, kai jie leidžiasi į samprotavimus apie tai, kas yra už jų riboto juslinio suvokimo srities. Visų pirma tai pasakytina apie pomirtinio gyvenimo klausimą.

Jau pirmoje savo straipsnio eilutėje dr. Kovoora teškia: „Man svetima mintis, kad mano gyvybė yra susitelkusi tam tikroje kūno

vietoje.“ Ši ir dar viena frazė: „Nemanau, kad turiu sielą ar dvasią, kuri išgyventų po mano mirties“ – aiškiai parodo jo pasirinktos pozicijos netvirtumą. Visame straipsnyje dr. Kovooraas dėsto savo požiūri, įsitikinimus ir nuomonę apie tai, kas yra už jo stebėjimo galimybių ribos ir bando pateikti jo paties galvoje gimusias teorines prielaidas kaip neginčijamą mokslo tiesą.

Su visa derama pagarba dr. Kovooraui leisime sau pastebėti, kad tiesioginis juslinio suvokimo procesas, kuriuo remdamasis jis dosniai pažėrė minčių apie gyvenimą po mirties, yra itin ribotas ir netobulas.

Imkime, pavyzdžiui, akis. Jos funkcionuoja tik tam tikromis sąlygomis: kai nėra šviesos, žmogus nemato net prie veido pakelto rankos. Mes nematome nei artimiausio nuo akies objekto – savo voko, nei labiausiai nutolusio – išorinių visatos ribų. Mūsų akys tikrai nėra tobulos. Be to, riboti yra ir mūsų lietim, skonio bei kvapo pojūčiai, toks pat netobulas yra protas. Vadinasi, bet kokia išvada, padaryta remiantis netobulu jusliniu suvokimu, neišvengiamai bus pažymėta netobulumo ženklu.

Moksliniai tyrimai, eksperimentai ir išvedžiojimai, pagrįsti netobulu jusliniu suvokimu, praranda bet kokią prasmę nagrinėjant klausimus, kurie yra už šių metodų taikymo srities. Bandymai taikyti juslinio suvokimo metodą nagrinėjant šiuos klausimus tolygūs vaiko pastangoms aiškintis, kas yra jo tėvas, apklausiant visus planetos gyventojus – tai mažų mažiausiai absurdiška. Norint išsiaiškinti, kas yra jo tėvas, žmogui nelieka nieko kita, kaip tik pasikliauti motinos žodžiu. Kitos išeities tiesiog nėra. Kadangi niekas nemato savo tėvo tuo metu, kai yra pradedamas, telieka patikėti motina. Tam pritaris bet kuris sveikai mąstantis žmogus.

Apie sielą ir atgimimą dr. Kovooraas rašo: „Aš neturiu rimto pagrindo ar įrodymų tuo tikėti.“ Šis pareiškimas tik parodo tiesioginio juslinio suvokimo ribotumą ir netobulumą, taigi ir rėmimosi juo sprendžiant klausimus, kurie yra už jo taikymo srities ribų, beprasmiškumą. Užuot kvailai skelbęs: „Nemanau, kad turiu sielą ar dvasią, kuri išgyventų po mano mirties“, dr. Kovooraas būtų žymiai nuoseklesnis ir ištikimesnis profesinei etikai, jei tiesiog pripažintų savo nesugebėjimą ar nekompetenciją spręsti šį klausimą. Siela egzistuoja, siela atgimsta, taip pat egzistuoja ir Aukščiausio-

ji Siela – Dievas. Tačiau būtina pažymėti, kad siela esmingai skiriasi nuo materijos, todėl materialus mokslo metodai nepadės patirti ir pažinti sielos.

Tačiau tai nereiškia, kad ši klausimą padės išspręsti įvairios spekuliacijos ir niekuo nepagrįsti spėliojimai, į kuriuos leistis šiandien tapo itin madinga. Egzistuoja materialus mokslas, tiriantis materialius reiškinius, lygiai taip egzistuoja ir mokslškai pagrįsta dvasinė praktika, kuri leidžia prasiskverbti pro šiukščiosios ir subtiliosios materijos užtvarus ir tiesiogiai patirti sielos egzistavimą, suprasti kaip ji persikūnija, kokie savitarpio santykiai ją sieja su Dievu, Aukščiausiaja Siela.

Tikras mokslininkas nesišvaistytų skubotomis išvadomis: „Nemanau, kad turiu sielą ar dvasią, kuri išgyventų po mano mirties.“ Atvirkščiai, jis išbandytų įprastinį metodą, kurį rekomenduoja gerbiami ir pripažinti dvasios mokslo vyrai. Tikras mokslininkas ir nuoširdus tiesos ieškotojas mokslo vardan atliktų eksperimentą ir iki galo įvykdytų visas jo sąlygas. Tik asmeniškai išbandęs nustatytus metodus pagal autoritetingo dvasios mokslo žinovo rekomendacijas jis turėtų drąsos reikšti savo subjektyvias pastabas šiuo klausimu. Tikras mokslinis pažinimas grindžiamas teorijos iškėlimu, stebėjimu ir eksperimentu, šie metodai taikytini ir dvasiniam mokslui.

Gyvybė nėra cheminių medžiagų jungimosi rezultatas, kaip mus nori įtikinti kai kurie mokslininkai. Būtent gyvybė sukuria materiją. Gyvą kūdikį lytinio akto metu pradeda gyvas vyras su gyva moterimi. Negyvas vyras ir negyva moteris negali turėti gyvų palikuonių. Vaisius užsimezga gyvame medyje, negyvas medis neturi tokios galios. Skirtumą tarp gyvybės ir mirties lemia siela, kuri „Bhagavad-gītoje“ apibūdinama kaip aukščiausioji energija (*para prakṛti*). Būtent ši energija gimdo visus patyrimui prieinamus reiškinius. Jei gyvybė tėra cheminių medžiagų derinys, kaip teigia kai kurie mokslininkai, tegul mokslininkai išvirkščia gyvybę suteikiantį cheminį preparatą lavonui ir prikelia jį amžinam gyvenimui! Jeigu mokslininkui duosime materialų kūną sudarančių cheminių ingredientų, ar jis galės, juos sujungęs, sukurti gyvybę?

Į šiuos klausimus materialistai mokslininkai atsako: „Mes bandome, mes padarysime tai ateityje.“ Bet tai ne mokslas. Tai blefas.

Mokslininkai daro garsius pareiškimus: „Sielos nėra. Dievo nėra. Pasaulio atsiradimą lėmė atsitiktinumas.“ Prašomi pagrįsti savo teiginius, jie gali pateikti mums tik čekį su atidėtu mokėjimo terminu. „Mes bandome, mes padarysime tai ateityje.“ Dr. Kovoora, kaip tipiškas mokslininkas materialistas, griebiasi šio išbandyto apgaulės metodo: „Ne už kalnų ta diena, kai žmogus pritaikys savo laimėjimus genetikos srityje, kad kokybiškai pagerintų žmonių giminę.“

Aš metu iššūkį dr. Kovooraui. Tegul jis sušvirkščia lavonui reikiamas chemines medžiagas ir sugražina jam gyvybę. Arba tegul sušvirkščia reikiamas chemines medžiagas sau ir taip sustabdo mirtį, atgaivina savo seną bei susidėvėjusį kūną ir gražina jam jaunystę bei grožį.

Jei ši užduotis jam pasirodys per daug sudėtinga, gal būt jis gali sukurti pačią paprasčiausią gyvybės formą, pavyzdžiui, uodą ar blakę? O dar geriau, jei jis atgaivintų iš naujo suderinę chemines medžiagas vabzdį maldininką, kuriam nutraukė galvą (kaip rašoma jo straipsnyje). O gal dr. Kovooraui mokslas yra vienos krypties gatvė, vedanti į gyvybės naikinimą?

Na, o gal iš tikrųjų mokslas dar nėra pasirengęs vienu šuoliu sukurti gyvybę užbaigtu pavidalu. Jei taip, gal dr. Kovoora gali pagaminti plastmasinį kiaušinį, išvirkšti geltonų ir baltų chemikalų, įdėti savo dirbtinį kiaušinį į inkubatorių ir išperinti bent vieną vištytę, kuri dėtų kiaušinius ir pati perėtų viščiukus.

Tačiau net ir ši užduotis gali pasirodyti dr. Kovooraui pernelyg sudėtinga. Tada tegul jis cheminių reakcijų būdu gauna nors lašą pieno arba ryžių grūdelių. Štai tada mes galėtume pradėti jį vertinti rimtai.

Bet visiems aišku, kad tai neįkandama užduotis net garsiausiems „mokslininkams“. Kitame laiške dr. Kovoora neabejotinai dangstys savo blefą mėgindamas paskandinti skaitytoją imantrių žodžių sraute. Tačiau jų esminė mintis bus paprasta: „Mes tai padarysime ateityje. Mes stengiamės.“ Kad ir kokias žodžiais jis tai pasakytų, blefas dėl to nesiliaus būti blefu.

Hamsaduta Svamis

Mahakanta Dasa

Tarptautinė Krišnos sąmonės bendrija

„Sunday Times“
1977 m. rugpjūčio 28 d.

Apie tai, kas nėra už dr. Kovoora'o stebėjimo ribos

(dr. Abrahamas Kovoora'as)

Rugpjūčio 21d. „Sunday Times“ paskelbtame straipsnyje „Apie tai, kas yra už dr. Kovoora'o stebėjimo ribos“ „Harė Kṛṣṇa“ kulto atstovai ponai Mahakanta dasa ir Hamsaduta Svamis akivaizdžiai parodė savo pasibaisėtiną tokių šiuolaikinės biologijos mokslo šakų kaip biochemija, molekulinė biologija, neurobiologija, eugenika, genų inžinerija, dirbtinis apvaisinimas ir partenogenezė neišmanymą.

Straipsnis aiškiai rodo, kad autoriai deda lygybės ženklą tarp gyvybės ir proto bei neegzistuojančios dvasios arba sielos. Kaip matyti iš straipsnio, jie nežino, kad gebėjimu mąstyti pasižymi tik nervų sistemą turintys organizmai ir kad gyvūnų protiniai sugebėjimai yra skirtingi ir tiesiogiai priklauso nuo jų nervų sistemos išsivystymo lygio. Nors milijonai tikinčiųjų ištisis tūkstantmečius nesiliauja tikėję į Dievą, negauta jokių biologinių įrodymų, kad organizmai turi sielą. Ponai Dasa ir Svamis rašo, kad, pasak „dvasios mokslo profesorių“, egzistuoja siela, jos atgimimas ir Aukščiausioji Siela – Dievas.

Norėčiau sužinoti, kokiais objektyviais įrodymais remdamiesi šie vadinamieji profesoriai skelbia šiuos fantastinius teiginius. Pasak autorių, gyvybė yra pirmesnė už materiją. Jie rašo, „gyvybė nėra cheminių medžiagų jungimosi rezultatas, kaip mus nori įtikinti kai kurie mokslininkai. Būtent gyvybė sukuria materiją.“

Pagrindinis gyvybės šaltinis žemėje yra saulė. Saulės energiją kaupia žalieji augalai, o po to įvykus cheminių reakcijų grandinei, vadinamajai fotosintezei, šviesa yra paverčiama chemine energija. Kiti organizmai, skirtingai nei augalai, gauna energijos maitindamiesi žaliaisiais augalais arba gyvūnais, mintančiais žaliaisiais augalais. Šios maisto medžiagos yra savotiškas kuras, suteikiantis organizmams gyvybinės energijos. Maiste esanti energija išlaisvinama vykstant lėtam oksidacijos procesui kvėpavimo metu.

Dasa ir Svamis teigia, kad mokslininkai, turintys netobulus jautines galias, skirtingai nei „dvasiniai mokslininkai“, nepajėgūs

pažinti tikrosios pasaulio esmės. Kyla klausimas, ar šių pseudo mokslininkų jutiminės galios veiksmingesnės nei tikrųjų mokslininkų? O gal vadinamieji dvasiniai mokslininkai turi kažkokių kitokių galių nei jutiminis suvokimas?

Meditacija, kuri tėra savihipnozės forma, negali suteikti nei žinių, nei išsimokslinimo.

Dasa ir Svamis klausia, ar mokslininkai gali išperinti viščiuką iš plastmasinio kiaušinio.

Nežinau, ar jiems žinoma, kad mokslininkai sukūrė daugiau nei dešimt tokių elementų kaip fermis, plutonis ir enšteinis, kurių Dievas negalėjo sukurti, nes nebuvo susipažinęs su jų sukūrimui naudojama technologija. Ar šie du vyrai girdėjo apie tai, kad Šri Lankos mokslininkui dr. Cyrilui Ponnamperrumui ir Indijos mokslininkui, Nobelio premijos laureatui dr. Balui Gobindui Khoranai pavyko sintezuoti amino rūgštis – gyvosios protoplazmos statybinę medžiagą – iš neorganinių medžiagų ir atkurti sąlygas, egzistavusias pirmąkart Žemės atmosferoje? Ar jie žino, kad spermatozoidais galima apvaisinti kiaušinėlius mėgintuvėlyje ir kad žmogaus embrionas gali vystytis dirbtinėje arba specialiai nusamdytos moters gimdoje?

Tarp gyvūnų, evoliucionavusių šioje planetoje, žmogus yra vienišelis, padaręs pažangą visose savo veiklos srityse. Tai pasiekti jam padėjo žinios ir mokslas. Visi organizmai šiandien tebegyvena taip, kaip gyveno jų protėviai prieš milijonus metų, ir tik žmogus nuėjo ilgą kelią nuo urvinio žmogaus iki šiuolaikinio kosmonauto, pasitelkęs į pagalbą ne kažkokį Dievą ar šventraščių pamokymus, o mokslą ir techniką!

Laimėjimai medicinos mokslo bei socialinės apsaugos srityse sudarė sąlygas didesniai skaičiui nevisaverčių žmonių išgyventi ir susilaukus palikuonių dar labiau gausinti nevisaverčių ateities piliečių gretas. Pasiekę trumpalaikį tikslą, užkertame kelią pasiekti ilgalaikį. Ateities vyriausybės nesiruošia leisti nevisaverčiams žmonės gimdyti vaikus vien todėl, kad „gyvybė kilo iš Aukščiausiosios Sielos“. Būtent unikalus žmogaus gebėjimas mąstyti kūrybiškai padėjo jam sėkmingai kovoti prieš gamtos dėsnius. Mąstyti kūrybiškai jam leidžia gerai išsivystę smegenų pusrutuliai ir giliais vingiais išraižyta smegenų žievė. Mokslininkai paprastai mąsto

Iššūkis

objektyviai, nes remiasi empirinėmis žiniomis, o mistikai ir aiškia-regiai, vadinamieji dvasiniai mokslininkai Dasa ir Svamis mąstydami remiasi subjektyviu suvokimu. Knygos apie chemiją, fiziką, matematiką, geografiją, istoriją, geologiją, antropologiją, paleontologiją, inžineriją, medicinos mokslą, astronomiją ir t.t. yra objektyvių mąstytojų darbo vaisius. O tokios knygos, kaip „Tūkstantis ir viena naktis“, „Guliverio kelionės“, pasakos, „Mahabharata“, „Ramajana“, „Biblija“, „Koranas“, „Piligrimo kelionės“, „Džatakos istorijos“, astrologija, chiromantija, numerologija, teologija, demonologija ir t.t., yra subjektyvių mąstytojų darbo vaisius. Pirmosios yra pagrįstos faktais, antrosios – pramanais.

Štai nuostabūs pastarųjų metų žmonijos laimėjimai: branduolinės energijos išlaisvinimas, skrydis į kosmosą, išsilaipinimas Mėnulyje, organų persodinimas, palydovinis ryšys. Visa tai pasiekti padėjo mokslas. O sutrikusios psichikos intelektualai tesugeba analizuoti savo haliucinacijas ir dažnai tampa įvairių religinių kultūrų ikūrėjais bei pamokslininkais.

dr. Abraham T. Kovoora

„Sunday Times“
1977 m. rugsėjo 4 d.

Iššūkis tebegalioja

(Hamsaduta Svamis)

Visų pirma reikėtų pažymėti, kad dr. Kovoora pasielgė būtent taip, kaip pranašavau ankstesniajame straipsnyje. Jis paskandino skaitytąją imantrių žodžių jūroje bandydamas apeiti svarbiausią klausimą: jei gyvybė yra atsitiktinių biocheminių reakcijų rezultatas, kaip teigia kai kurie mokslininkai, ar gali mokslininkas Kovoora, turėdamas po ranka tinkamas chemines medžiagas įkvėpti joms gyvybę? Jis rašo: „Mokslininkai sukūrė daugiau nei dešimt tokių elementų kaip fermis, plutonis ir enšteinis,“ – bet tai nėra atsakymas į klausimą.

Elementai toli gražu nėra gyvos būtybės. Dr. Kovoora rašo, kad

dr. Cyrilui Ponnamparumui ir Nobelio premijos laureatui dr. Balui Gobindui Khoranai pavyko sintezuoti gyvosios protoplazmos statybinę medžiagą. Jei tai tiesa, kodėl dr. Kovoor'ui nepriėmus iššūkiu ir nesukūrus iš šios statybinės medžiagos gyvo organizmo? Mano mestas iššūkis tebegalioja.

O dėl vaikų auginimo mėgintuvėlyje, tai juos auginti tokiu būdu įmanoma tik iš gyvų vyrų ir moterų paimtos spermos ir kiaušinėlių. Kitaip sakant, vadinamieji mokslininkai yra nepajėgūs sukurti gyvybės sėklos, kuri yra būtina norint išauginti vaiką mėgintuvėlyje. Argi čia nuopelnas, išauginti vaiką mėgintuvėlyje? Dievas kasdien įkvepia gyvybę milijonams kūdikių natūraliame mėgintuvėlyje – moters iščiose, o mokslininkai, atvirksčiai, nužudo tūkstančius kūdikių iščiose sukūrę pikų metodą – abortą, kuris vadinamas „mokslo pažanga“.

Dr. Kovoor'o teiginys, kad mokslininkai „mąsto objektyviai, nes remiasi empirinėmis žiniomis“ tik patvirtina mūsų iškeltą tezę, kad siela yra už riboto juslinio suvokimo ribų. Todėl būtina pasirinkti visiškai kitokį metodą. Sąvoka „empirinis“ reiškia „grindžiamas stebėjimu ir eksperimentu.“ Stebėjimas ir eksperimentas vykdomi pasitelkus į pagalbą ribotas jusles, todėl stebėjimu ir eksperimentu besiremiančios išvados neišvengiamai yra ribotos ir netobulos. Vadinasi, sielos ir Dievo egzistavimas neabejotinai yra už dr. Kovoor'o stebėjimo galimybių ribos. Kyla klausimas, kodėl jis taip užsispyręs laikosi savo? Norint tai suprasti, pakanka vien sveiko proto.

Dr. Kovoor'as rašo: „Būtent unikalus žmogaus gebėjimas mąstyti kūrybiškai padėjo jam sėkmingai kovoti prieš gamtos dėsnius“. Tik kvailys gali išsakyti tokį absurdišką teiginį. Gamtos dėsniai visus priverčia senti, sirgti ir galiausiai mirti. Mirtimi išikūnijusi gamta priverčia nuolankiai nultipti nuo gyvenimo scenos net galingiausius pasaulio užkariautojus. Ar dr. Kovoor'as taps pirma istorijoje mirties išvengusia gyva būtybe? Pagyvensim, pamatysim. Baigdamas dr. Kovoor'as rašo: „Štai nuostabūs pastarųjų metų žmonijos laimėjimai: branduolinės energijos išlaisvinimas, skrydis į kosmosą, išsilaišinimas Mėnulyje“ ir t.t. Niekam ne paslaptis, kad pirmas dalykas, kurį sukūrė mokslininkai išradę branduolinę energiją – tai branduolinė bomba, kuri buvo panauda prieš Japoniją ir kuri akimoju

sunaikino dešimtis tūkstančių niekuo nekaltų žmonių. Nuostabus laimėjimas, nieko nepasakysi.

Iššvaistę daugybę milijardų dolerių po ilgus metus trukusių tyrinėjimų ir įtempto darbo mokslininkai neva pabuvojo Mėnulyje. Kaip ir reikėjo tikėtis iš ten jie „pargabeno“ keletą neryškių nuotraukų, saują akmenų ir naujiena, kad Mėnulyje niekas neauga. Dabar jie reikalauja daugiau pinigų misijai į Marsą. Kur čia tie nuostabūs laimėjimai? Juk tai visiška kvailystė. Mūsų pačių planetoje milijonai žmonių badauja, neturi pastogės ir elementaraus išsilavinimo. Mokslininkai keltų didesnę pasitikėjimą, jei, užuot iššvaistę milijardus dolerių akmenims iš Mėnulio pargabenti, mokesčių mokėtojų prakaitu uždirbtus pinigus išleistų žmonių padėčiai Žemėje pagerinti. Akmenys yra akmenys, ar jie būtų iš Kinijos, Mėnulio ar Marso. O gal būt mokslininkai jau išmoko cheminiu būdu akmenis paversti duona ir sūriu?

O dabar apie svarbiausią dalyką: dr. Kovoora'as klausia, kokiais objektyviais įrodymais remdamiesi, mes išsakėme fantastinius teiginius, kad ir gyvybė, ir materija kilo iš gyvybės, kad egzistuoja siela, kad ji persikūnija ir kad egzistuoja Aukščiausioji Siela – Dievas. Kaip sakoma, nuo ko susirgai, tuo ir gydykis. Todėl galiu tiesiog parekomenduoti dr. Kovoora'ui autoritetingas, racionalias ir grynai mokslines išvadas, kurias padarė trys daktaro laipsnius turintys tyrinėtojai, dirbantys Bhaktivedantos institute. Išnagrinėjęs jam pateiktus įrodymus* tikras racionalistas turėtų pritarti jų išvadai, kad gyvybė gali kilti tik iš gyvybės, bet ne iš materijos.

Hamsaduta Svamis
ISKCON, Šri Lanka

Po to, kai „Sunday Times“ paskelbė šią polemiką savo puslapiuose, Hare Kṛṣṇa judėjimas metė viešą iššūkį dr. Kovoora'ui ir paprašė

* Bhaktivedantos instituto paskelbtos monografijos: 1) „Kas yra materija ir kas yra gyvybė?“ („What Is Matter and What Is Life?“); 2) „Informacijos teorija grindžiami įrodymai, kad gyvybė negali kilti iš materijos“ („Demonstration by Information Theory That Life Cannot Arise From Matter“); 3) „Sąmonė ir gamtos dėsniai“ („Consciousness and the Laws of Nature“).

įrodyti savo teiginį, kad gyvybė atsiranda kaip atsitiktinių biocheminių reakcijų rezultatas. ISKCON'as viešai pasiūlė sumokėti dr. Kovoor'ui penkis šimtus tūkstančių rupijų (šešiasdešimt tūkstančių JAV doleriu), jei iš neorganinių cheminių medžiagų jis sukurs kokią nors gyvybės formą – pelę, katę, uodą ar kitą plika akimi matomą būtybę. „Sunday Times“ patalpino šią žinutę: „Vyriausiasis Šri Lankos racionalistų žynys dr. Abrahamas T. Kovoor'as, kuris dešimtmečiais garsiai reikalavo įrodymų, kad egzistuoja Dievas, siela ir atgimimas, šiandien pats turi atsakyti į jam mestą iššūkį.

„ISKCON'as (Tarptautinė Kṛṣṇos sąmonės bendrija) viešai paragino dr. Kovoor'ą įrodyti savo tezę, kad gyvybė kilo iš materijos.

„Mes, Hare Kṛṣṇa judėjimo nariai, viešai metame jam iššūkį ir raginame sumaišius chemines medžiagas sukurti bet kokią gyvybės formą – mums pakaktų ir uodo. Jei jis negali pagrįsti savo teorijos įrodymais, tegul nutyla visiems laikams,“ – sako ISKCON'o nariai.

„Jie lauks dr. Kovoor'o Ramakrishnos misijos salėje rugsėjo 20 d. 18.30 val. Įėjimas laisvas.“

Tuo metu, kai spaudoje buvo aptariamasi šis įvykis, Hamsaduta Svamis ir dr. Kovoor'as vėl sukryžiuojo špagas laiškuose vienas kitam. Dalis jų asmeninės korespondencijos skelbiama čia.

Hamsaduta Svamis
ISKCON Šri Lanka
1977 m. rugsėjo 6 d.

Dr. Abrahamui T. Kovoor'ui
Šri Lankos Racionalistų asociacija

Gerbiamas dr. Kovoor'ai,

Pasvarstęs nutariau parašyti jums ir išsakyti dar keletą minčių apie Dievo bei sielos buvimą ir sielos atgimimą. Tikiuosi, kad jums bus įdomu su jomis susipažinti. Didžiausia mokslininkų mąstysenos yda ta, kad jie tiki tik tuo, kas įrodoma moksliniais eksperimentais. Kai mokslininkas reiškia savo nuomonę ir pagrindžia ją mokslinių eksperimentų duomenimis, dėl jos teisingumo niekam nekyla jokių abejonių ar klausimų. Kalbėdamiesi su mokslinin-

kais apie sielą išgirstame įprastą klausimą: „Kaip nustatyti sielos buvimą?“ Nuolatinis mokslininkų darbas yra labai glaudžiai susijęs su įvairiais prietaisais, todėl jų domėjimas galimybe nustatyti sielos buvimą eksperimentiškai yra visiškai suprantamas. Tačiau mokslininkai negali paneigti, kad net moksle yra daugybė faktų, kurių negalima patvirtinti atlikus eksperimentą. Siela egzistuoja – tai faktas, tačiau norėdami įsitikinti jos egzistavimu turime semtis žinių iš tinkamo šaltinio – paties Šri Kṛṣṇos ar mokinių sekai priklausančio Jo atstovo – dvasinio mokytojo.

Mokslininkų bendruomenėje visiems žinoma, kad matematikai operuoja menamuoju vienetu „ i “, kuris yra kvadratinė šaknis iš minus vieno ($\sqrt{-1}$). Šio vieneto nėra natūrinių skaičių sekoje (1,2,3 ir t.t.). Tačiau menamuoju vienetu yra grindžiamos tokios svarbios matematikos šakos, kaip analitinių funkcijų teorija. Be šios matematikos šakos neįmanoma pagrįsti įvairių sudėtingų teorijų ir spręsti matematikos problemų. Taigi šio vieneto egzistavimu neabejojama, nors eksperimentiškai jo patvirtinti neįmanoma. Kitas pavyzdys: statistinėje mechanikoje norėdami pagrįsti savo teorines prielaidas mokslininkai taip pat remiasi įvairiais abstrakčiais modeliais, pavyzdžiui, dalelių ansambliais. Visa tai yra už eksperimentinio mokslo ribų. Jei mokslininkai mielai remiasi šiais išsivaizduojamais ir abstrakčiais modeliais, kas jiems trukdo semtis tobulų žinių, kurių šaltinis yra Viešpats Kṛṣṇa, aukščiausias mokslo autoritetas?

Kita mokslinė teorija, kurios negalima patikrinti eksperimentiškai, yra Heizenbergo neapibrėžtumo principas. Jis sako, kad, iš principo, neįmanoma vienu metu nustatyti elementariosios dalelės padėties ir (judesio) momento. Matematikos kalba tai reiškia, kad elementariosios dalelės padėties ir (judesio) momento (objekto masės ir greičio) reikšmių matavimo paklaida negali būti mažesnė už Planko konstantą. Šio principo neįmanoma įrodyti nė vienu iš egzistuojančių eksperimentinių metodų. Tačiau viso pasaulio mokslininkai juo neabejoja, nors supranta, kad pateikti eksperimentu pagrįstą įrodymą yra tiesiog nepajėgūs. Be to, jokiais moksliniais eksperimentais neįmanoma įrodyti trečiojo termodinamikos dėsnio. Šis dėsnis, kaip jį suformulavo Plankas, teigia, kad esant absoliučiam nuliui idealaus kristalo entropija lygi nuliui. Iš tikrųjų absoliučios entropijos reikšmės išmatuoti tiesiogiai neįmano-

ma. Vadinasi, šio dėsnio įrodymas yra už eksperimentinio mokslo galimybių ribos.

Taip pat pažymėtina, kad vadinamosios mokslo teorijos nuolat kinta. Pavyzdžiui, XIX a. pradžioje (1808 m.) atomų teorijos kūrėjas Johnas Daltonas teigė, kad atomai nedalomi. Tačiau XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje buvo įrodyta, kad Daltono atomų teorija nebegali būti laikoma teisinga. Stebėjimai parodė, kad atomus sudaro elementariosios dalelės – elektronai, protonai ir neutronai. Taip pat buvo nustatyta, kad kai kurie atomai gali spinduliuoti alfa ir beta daleles ir taip formuoti naujus atomus. Iš tikrųjų vadinamosios branduolinės bombos yra šių atradimų rezultatas. Kitas pavyzdys: XVIII ir XIX amžiuje milžinišką įtaką mokslininkams turėjo Niutono mechanikos dėsniai, nes jie galėjo būti taikomi makroskopiniams materialiams objektams. Tačiau XX a. pradžioje atradus elementariąsias daleles, tapo aišku, kad remiantis Niutono mechanikos dėsniais šių dalelių judėjimo aprašyti neįmanoma. Norint paaiškinti šiuos reiškinius buvo sukurta kvantinė mechanika. Mokslinės teorijos grindžiamos daugybe prielaidų, jos nuolat kinta. Jei mokslinės teorijos kito praeityje, jei jos kinta dabar, vadinasi, jos kis ir ateityje.

Visa tai paprasčiausiai rodo, kad didžiai gerbiamų mokslininkų smegenys yra netobulos, todėl negali būti tobulos ir jų iškeltos teorijos. Iš tikrųjų tobulos žinios negali kisti, tačiau norint jų gauti būtina kreiptis į tobulą šaltinį. Tas šaltinis yra Kṛṣṇa ir Vedų literatūra. Žinoma, tokiam moksliai maistančiam žmogui kaip Jūs, pripratusiam viską tikrinti pasitelkus į pagalbą laboratorinę įrangą ir vadinamąją logiką, protą, dedukciją, hipotezes ir teorinius samprotavimus, tai gali pasirodyti neįtikima, ir vis dėlto tai faktas. Tuo gali įsitikinti kiekvienas, kuris mąsto moksliai tiek, kad surengtų eksperimentą ir vadovaujamas dvasiškai susivokusios sielos taikytų Vedų rekomenduojamą metodiką.

Tai išties labai praktiškas metodas. Dvasinis mokytojas nustato dvasinės disciplinos reikalavimus, o mokinys juos vykdo. Jei mokinys gauna pranašaujama rezultatą, jis daro išvadą, kad dvasinis mokytojas buvo teisus. Jeigu dvasinis mokytojas yra tikras, rezultatas bus teigiamas. Šis metodas labai panašus į sąžiningo mokslininko ataskaitos apie atlikto eksperimento rezultatus rengimą,

nurodant jo metodiką. Tas, kuris nori patikrinti rezultatus, gali jį pats pakartoti. Kai tą patį rezultatą gauna keli tyrinėtojai, jie jau yra laikomi moksliniu faktu.

Baigdamas norėčiau pabrėžti, kad žmogų, kuris tiki, kad gyvybė kilo ne iš dvasios, o iš materijos, gerokai mažiau jaudina dorovės klausimai. Jei visos gyvybės formos tėra sudėtingos atsitiktinių cheminių reakcijų suformuotos struktūros, jei nėra nei aukščiausiosios sąmonės, nei kūrėjo, nei aukščiausiojo valdovo, kam laikytis dorovinių suvaržymų? Tai nėra nauja filosofinė idėja. Senovės graikas Epikūras teigė, kad esamybė yra paprasčiausias atomų ir tuštumos derinys. Šiandien epikūrininku vadina žmogų, kurio mėgstamiausias užsiėmimas – skaniai pavalgyti ir išgerti. Peršasi išvada, kad filosofija, postuluoianti gyvybės atsiradimą kaip atsitiktinių biocheminių reakcijų rezultatą, skatina besaikį juslinių malonumų vaikymąsi ir su mokslu neturi nieko bendra. Ryškus pavyzdys, kokia demoralizuojanti ir ydinga ši filosofija, yra plačiai pasaulyje paplitusi abortų praktika. Kadangi žmonėms pavyko iškiepyti mintį, kad embrionas yra ne gyva būtybė, o negyvų cheminių medžiagų darinys, jie negailestingai žudo savo negimusius kūdikius iščiose.

Būtų labai įdomu sužinoti, ką Jūs apie tai galvojate, ir jeigu jums dar kiltų kokių nors abejonių esu pasirengęs pratęsti mūsų diskusiją.

Linkiu Jums kuo geriausios kloties.

Pagarbiai
Hamsadūta Svamis

Dr. Abraham T. Kovoov
Šri Lankos Racionalistų asociacija
1977 m. rugsėjo 10 d.

Ponui Hamsadutai Svamiui
ISKCON, Šri Lanka

Gerb. Hamsaduta Svami,

Perskaičius Jūsų laiškus nekyla abejonių, kad man, kaip žmogui,

kuris grindžia savo filosofiją mokslo turimais duomenimis, ir jums, kaip žmogui, kuris savo tikėjimą grindžia abejotinais šventraščiais – Vedomis, beprasmiška bandyti įtikinėti vienas kitą.

Jei Jūs primygtinai reikalaujate iš manęs pagrįsti savo nuomonę apie gyvybės atsiradimą iš neorganinių medžiagų cheminės evoliucijos procese susidarius tam tinkamoms sąlygoms ir pademonstruoti tai viešai, aš turiu tokią pat teisę paprašyti jus pagrįsti savo teiginį, kad „viskas, ką matome aplink, yra Dievo kūrinys ir kūrimo procesas vyksta be pertrūkio“ ir pademonstruoti tai viešai. Kol Jūs ir Jūsų „Dievas“ to nepademonstruosite, nesitikėkite iš manęs vienpusio gesto.

Mano įsitikinimu visata yra materijos ir energijos derinys laiko ir erdvės koordinačių sistemoje. Klausimas apie kūrėją apskritai nekyla, nes materija, energija, erdvė ir laikas neturi nei pradžios, nei pabaigos. Įvairių rūšių sausumos organizmai, jau išnykę ar dar egzistuojantys, yra milijonus metų vykusios baltymų makromolekulių biologinės evoliucijos dariniai, kurie susiformavo Žemėje vykstant cheminei evoliucijai tinkamomis sąlygomis.

Ar galite man pasakyti, kas sukūrė Jūsų „Dievą“ ir kur jis buvo prieš sukuriant visatą?

Jūsų ieškantis tiesos
Dr. Abraham T. Kovoort

Hamsaduta Svamis
ISKCON Šri Lanka
1977 m. rugsėjo 15 d.

Dr. Abraham T. Kovoort
Šri Lankos Racionalistų asociacija

Gerbiamas Dr. Kovoort' ai,

Gavau Jūsų laišką, rašytą 1977 m. rugsėjo 10 d., ir įdėmiai jį perskaičiau.

Jei mums beprasmiška įtikinėti vienas kitą savo požiūrio teisingumu, tada kyla klausimas, ko vertas Jūsų mokslas, racionalizmas ir

tiesos paieškos? Baigiamoji Jūsų laiško frazė: „Jūsų ieškantis tiesos“ irodo, kad tiesos dar neradote. Tai ir yra Jūsų yda: tiesos Jūs dar neradote, o laikotės ir kalbate taip, tarsi jums ji būtų jau žinoma.

Pirmas „Vedanta-sutros“ aforizmas skelbia – *athāto brahma-jij āsā* „Ilgijęs žmogaus gyvybės formą, klausk apie Absoliučią Tiesą, Dievą.“ Jūs nežinote, kas yra Dievas, bet nepaisant to rašote: „Klausimas apie kūrėją apskritai nekyla... Įvairių rūšių sausumos organizmai, jau išnykę ar dar egzistuojantys, yra milijonus metų vykusios baltymų makromolekulių biologinės evoliucijos dariniai, kurie susiformavo žemėje vykstant cheminei evoliucijai tinkamomis sąlygoms“. Išvertus į suprantamą kalbą, Jūs norite pasakyti, kad gyvybė yra atsitiktinių biocheminių reakcijų rezultatas. Jei taip, ir tai sakydamas Jūs siekiate patvirtinti savo, kaip racionalisto, mokslininko ir tiesos ieškotojo reputaciją, kodėl Jūs vengiate sumaišyti keletą cheminių medžiagų ir įpūsti joms gyvybę, kaip aš jus ne kartą raginau padaryti?

Jūs sakote, kad Jūsų filosofija pagrįsta „turimais moksliniais duomenimis“. Tai kur tie moksliniai duomenys, irodantys, kad gyvybė atsirado iš cheminių medžiagų? Sumaišykite chemikalus ir įrodykite tai! Jūs sakote: „Mano įsitikinimu visata yra materijos ir energijos derinys laiko ir erdvės koordinačių sistemoje“, tačiau iš kur atsirado materija ir energija? Nepateikdamas jokių įrodymų, Jūs teigiate: „Klausimas apie kūrėją apskritai nekyla, nes materija, energija, erdvė ir laikas neturi nei pradžios, nei pabaigos.“ Bet čia pat klausiate manęs: „Kas sukūrė Jūsų „Dievą“ ir kur jis buvo prieš sukuriant visatą?“ Tai akivaizdus prieštaravimas. Jis tik parodo, kad Jūsų dar laukia labai ilgas tiesos paieškų kelias.

Tiesos paieškas vainikuoja supratimas, kad Vedų tiesos yra aukščiausia pažinimo išraiška. Beje, Vedanta kaip tik ir reiškia galutinį pažinimą.

Užuot pateikęs įrodymus, galinčius pagrįsti Jūsų fantastinius teiginius, Jūs bandote pabėgti nuo svarbiausio klausimo mesdamas atsakomąjį iššūkį ir reikalaudamas, kad Dievas sukurtų gyvybę. Šia taktika naudojasi grašio kišenėje neturintis valkata, kuris, stojęs prieš teisną ir prašomas nurodyti savo pajamų šaltinį, ima reikalauti, kad pirma tai padarytų pati valstybė. Vargu ar į jo reikalavimą bus atsižvelgta.

Remiantis Romos, Graikijos, Didžiosios Britanijos, JAV ar tarptautine teise, įrodinėjimo pareiga tenka ne atsakovui, o ieškovui, kaltintojui. Jūs kaltinate Vedas tuo, kad jos yra abejotinas šaltinis, Dievą kaltinate tuo, kad jis yra vaizduotės vaisius, o tuos, kurie seka Dievu ir Vedomis, protiniu atsilikimu, kvailumu, patiklumu, dogmatizmu ir fanatizmu. Bet įrodinėjimo pareiga tenka jums. Nepateikdamas argumentų ir įrodymų, Jūs rašote, kad „klausimas apie kūrėją apskritai nekyla... Esamybė yra atsitiktinis biocheminių medžiagų derinys.“ Ar aš turėčiau priimti šį Jūsų teiginį akiai? Jūs privalote pateikti įrodymus. Sumaišykite chemines medžiagas ir sukurkite gyvybę. Tai būtų tikras mokslinis įrodymas. Bet nė vienas mokslininkas negali sukurti iš cheminių medžiagų net mažiausio uodo. Vadinasi, ne mes, o Jūs esate protiškai atsilikęs, kvailas, lengvatikis, dogmatikas ir visiškas fanatikas.

Mokslininkai norėtų diskredituoti Vedas, sakydami, kad tai prietaringų aborigenai raštai. Bet kokie tai buvo aborigenai, jei jų rašytinės kalbos gramatika, daryba, poetika ir metrika tokia sudėtinga, kad lingvistams prireikia net dvylikos metų norint išmokti vien gramatiką? Kokie tai buvo aborigenai, kurie prieš tūkstančius metų nustatė laiko matavimo vienetus, nuo vienos tūkstantosios sekundės dalies iki viso visatos egzistavimo laiko? Kokie tai buvo aborigenai, kurie prieš tūkstančius metų aprašė šiuolaikinių mokslininkų neseniai atrastas planetas? Koks šiandieninis mokslininkas gali taip išsamiai apibūdinti vaisiaus pradėjimo gimdoje procesą, kaip tai padarė prieš tūkstančius metų Vedų civilizacijos laikais gyvenę aborigenai? Kaip pavyko šiems necivilizuotiems aborigenamams susisteminti ir išvardinti Vedose visas gyvybės rūšis, kurių pagal skaičiavimus iš viso yra 8 400 000? Kaip galėjo atsitikti, kad Vedose, kurios, Jūsų akimis, yra abejotini necivilizuotų aborigenų raštai, pateikiama susisteminta informacija apie muziką, mediciną, meną, politiką, architektūrą, karybą, psichologiją ir t.t.? Kaip galėjo necivilizuoti aborigenai net išmokti skaityti ir rašyti, juolab aprašyti atomo struktūrą ir branduolinę energiją? Kaip jie galėjo aprašyti planetų orbitas, jų dydį, užtemimus, visatos išmatavimus, ir kaip jie galėjo aprašyti sielą ir Aukščiausiąją Sielą, Dievą?

Jei Kṛṣṇa yra aborigenų hinduistų Dievas, kodėl savo dėmesiu Jį pagerbė toks mokslininkas, kaip Openheimeris studijuoda-

mas Jo paskelbtą „Bhagavad-gītą“? Kodėl Einšteinas, Šopenhaueris, Kantas, Hegelis, Emersonas, Thoreau, Schweitzeris ir kelios dešimtys kitų svarbesnių ir šviesesnių už jus mokslininkų skaitė Vedų literatūrą, visų pirma „Bhagavad-gītą“, jei šiose knygose apstu įvairių atsilikusių aborigenų prietarų ir beprotiškų idėjų? Kokiu pagrindu mes turime tikėti, kad Jūsų žodis yra neginčijamas? Kas Jūs toks? Ar Jūs svarbesnis už Dievą? Ar Jūs manote, kad šie išsimokslinę ir visuotinę pagarbą pelnę vyrai yra kvailiai ir nedorėliai, kuriems nebuvo daugiau kas veikti kaip tik švaistyti savo brangų laiką skaitant necivilizuotų aborigenų raštus? O gal būt Vedos vis dėlto yra išminties knygos, kurias kūrimo priešaušryje paskelbė Pats Dievas, o vėliau pagal Vedų tradiciją išsaugojo mokinių seka, apie kurią Jūs, deja, nieko nenutuokiate?

Būdamas mokslininkas, Jūs turėtumėte atrasti laiko, atidžiai išstudijuoti Vedas ir įvertinti jų privalumus remdamasis išmanyumu, o ne nepagrįstų prielaidų ir eksperimentų nulemtu išankstiniu nusistatymu.

Kad ir kaip pasisakytų žmonės už ar prieš Dievo buvimą, svarbiausia tema vis tiek yra Dievas. Jūs rašote: „Tikiuosi, Jūs suprantaite, kad moksle nepriimta įrodinėti tai, ko nėra...“ Bet kaip matome, vienas vadinamasis mokslininkas iš paskutiniųjų stengiasi įrodyti, kad Dievo nėra. Jei Dievo nėra, kam dėl jo kvaršinti galvą? Pasak logikos, neįmanoma įsivaizduoti to, ko nėra. Ir jei neįsivaizduojamo objekto neįmanoma pažinti, tai kokia prasmė apie jį diskutuoti, pripažinti jį ar neigti?

Daugelis vadinamųjų mokslininkų kenčia nuo savotiško pamiršimo – jie niekaip negali atsikratyti minčių apie Dievą, kurio, jų manymu, nėra. Akivaizdu, kad svarbiausias jų mokslinių tyrimų tikslas pateisinti savo maištą prieš Dievo valdžią ir šventraščius, ieškant alternatyvių gyvybės ir pasaulio atsiradimo priežasčių. Bet kad ir kaip jiems norėtųsi tikėti, kad gyvybė kilo iš neorganinių cheminių medžiagų, dar niekas niekada to nėra matęs. Vadinasi, tokiu požiūriu grindžiamas mokslas yra nedorėlių ir kvailių mokslas.

Mano iššūkis Jums, ar bet kuriam kitam mokslininkui, teigiančiam, kad gyvybė kilo iš cheminių medžiagų, tebegalioja: sumaišykite chemines medžiagas ir sukurkite gyvybę. Kodėl Jūs to negalite padaryti? Jūs sakote: „Yra taip, yra šitaip“, bet kodėl Jūs negalite

sukurti gyvybės? Saulės šviesą, žemę, vandenį, orą, ugnį ir visus kitus komponentus, iš kurių Dievas sukūrė gyvybę, Jūs turite. Jei esate didesnis už Dievą, sukurkite bent vieną gyvą daiktą! Kas iš Jūsų kalbų, jei Jūs negalite sukurti gyvybės? Jūs taip pat nepajėgus užkirsti kelio senatvei, ligoms ir mirčiai. Jūsų samprotavimai – tušti plepalai. Jūs nieko negalite, bet nepaisant to užsispyręs tvirtinate, kad gyvybė kilo iš cheminių medžiagų. Jūs mokslininkas plepys, aš mokslininkas praktikas. Paimkite cheminių medžiagų ir išgelbėkite save nuo senatvės, ligų ir mirties. Prašiau Jūsų sukurti kiaušinį – kur jis? Višta geresnė mokslininkė už Jus, nes ji padeda kiaušinį ir po mėnesio išperina viščiuką. Jūs negalite varžytis net su višta. Vištos pradeda gyvybę, o Jūs tik kudakuojate.

Krįšnos tarnas
Hamsadūta Svamis

Pakviestas viešai pademonstruoti savo gebėjimą sukurti gyvybę, dr. Kovoora atmetė kvietimą, teigdamas nesijaučiąs įpareigotas įrodyti, kad jis gali sukurti gyvybę, jei to asmeniškai nepademonstruos Pats Dievas. „The Times“ pranešė šią naujieną paskelbdamas straipsnį antrašte „Sugėdintas Kovoora kratosi atsakomybės“. Šrila Hamsaduta Svamis parašė dr. Kovooraui paskutinį laišką.

Hamsaduta Svamis
ISKCON Šri Lanka
1977 m. rugsėjo 21 d.

dr. Abraham T. Kovoora
Šri Lankos Racionalistų asociacija

Gerb. dr. Kovooraui,

Jūs norėjote iškelti save aukščiau Dievo, bet, kaip teisingai pažymėjo dienraštis, Dievo sekėjai paguldė Jus ant menčių. Esu įsitikinęs, kad skaitytojai dabar gerai žino, kas yra gyvybės kilmės iš cheminių medžiagų teorija.

Gal būt Jums bus įdomu sužinoti, kad esate pirmasis vadinamasis mokslininkas pasaulyje, kuriam ISKCON'as metė oficialų iššūkį,

ir pirmasis, viešai demaskuotas spaudoje. Jūsų atvejis – nauja gairė istorijoje. Kadangi dvasinis gyvenimas daugelyje religinių bendruomenių jau seniai apmiręs, mūsų laikais beveik niekas nesugeba tinkamai apginti teistinių pozicijų. Tačiau Tarptautinė Krišnos sąmonės bendrija, pristato pasauliui *juga-dharma*, tikrą, moksliskai pagrįstą mūsų laikų religiją: jos nariai skelbia ir patys nuosekliai laikosi Vedų religijos normų. Žinoma, kiekvienas religinis judėjimas pretenduoja į tai, kad yra tikras, bet mes turime mokėti atskirti pelus nuo grūdų. Jūsų bėda ta, kad ne kartą susidūręs su dvasingumo kauke besidangstančia apgaule, padarėte skubotą išvadą, kad visos religijos yra apgavystė. Jūs skubate pasmerkti Dievą ir religiją kaip apgaulę, bet norint suprasti, kas yra apgaulė, būtina žinoti tiesą, o jos Jūs kaip tik ir nežinote.

Nesiimu tvirtinti, kad visi mokslininkai yra aferistai, tačiau noriu tvirtai pasakyti, kad Jūs arba kas nors kitas, teigiantis, jog gyvybė susiformavo iš inertiškos materijos, be jokių abejonių, yra arba kvailys, arba apgavikas. Iš tikrųjų, Jūs esate ir kvailys, ir apgavikas, nes atkakliai laikotės kvailos idėjos, kad gyvybė atsirado iš cheminių medžiagų. Kuo Jūs skiriatės nuo alchemikų, kurie (nesėkmingai) bandė pagaminti auksą iš chemikalų? Šiuolaikiniai mokslininkai su pašaipa žvelgia į alchemikus ir sykiu ketina iš cheminių medžiagų sukurti gyvybę. Argi tai ne kvailybės viršūnė? Aš vis dar pasirengęs pripažinti, kad gyvybė kilo iš cheminių medžiagų, jei Jūs įrodysite tai praktiškai. Jūsų gyvenimas jau eina į pabaigą ir mirties valandą, kai mirties pasiuntiniai ateis Jūsų sielos, Jūs, galimas daiktas, prisiminsite apie ką mes kalbėjome ir viską suprasite. Bet bus vėlu, kadangi Jūs negalėsite nieko pakeisti ir būsite privirstas gimti iš naujo ir vėl stoti į kovą su tokiais priešais kaip gimimas, mirtis, senatvė ir ligos. Nuo šios nepaliamojamos kovos gali išgelbėti tik Hare Krišna mantras kartojimas. Viliuosi, kad Jūs išiklausysite į šiuos žodžius.

Hamsaduta Svamis

Dr. Abrahamas T. Kovoora mirė 1978 m. rugsėjo 18 d. Šri Lankoje. Nors gydėsi nuo vėžio, buvo nustatyta, kad jis mirė nuo širdies smūgio.

Priedai

Apie autorių

Jo Dieviškoji Kilnybė A.C. Bhaktivedanta Svamis Prabhupāda į ši pasaulį atėjo 1896 metais Indijoje, Kalkutos mieste. Su savo dvasiniu mokytoju, Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvačiu Gosvāmiu, pirmą kartą susitiko Kalkutoje 1922 metais. Bhaktisiddhāntai Sarasvačiui, garsiam teologui ir šešiasdešimt keturių Gauḍīyos Maṭhų (Vedų institutų) įsteigėjui, patiko išsilavinęs jaunuolis, ir jis įtikino pastarąjį skirti savo gyvenimą Vedų žinojimui skleisti. Śrīla Prabhupāda tampa Bhaktisiddhāntos Sarasvačio pasekėju, o po vienuolikos metų (1933 m. Alahabade) – oficialiai inicijuotu mokiniu.

Pirmojo susitikimo metu Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatis Ṭhākura paprašė Śrīlos Prabhupādos skelbti Vedų žinias anglų kalba. Vėlesniais metais Śrīla Prabhupāda parašo komentarus „Bhagavad-gītai“, prisideda prie Gauḍīyos Maṭhų veiklos, o 1944 metais pradeda leisti dvisavaitinį žurnalą anglų kalba – „Back to Godhead“ („Atgal pas Dievą“). Jį Śrīla Prabhupāpa vienas pats redagavo, rašė jo rankraščius, tikrino kontrolinius egzempliorius ir net platino jį gatvėse. Šį žurnalą iki pat šių dienų visame pasaulyje įvairiomis kalbomis leidžia jo mokiniai.

1950-aisiais metais Śrīla Prabhupāda atsisako šeimyninio gyvenimo, kad skirti daugiau laiko studijoms ir rašymui. Jis išvyksta į šventą Vṛndāvanos miestą ir apsigyvena istorinėje Rādhā-Dāmodaros šventykloje. Čia jis keletą metų atsidėjęs studijuoja ir rašo. 1959-ais metais Śrīla Prabhupāda duoda *sannyāso* įžadus. Rādhā-Dāmodaros šventykloje Śrīla Prabhupāda pradeda kurti savo gyvenimo šedevrą – daugiatomį 18 000 posmų „Śrīmad-Bhāgavatam“ („Bhāgavata Purāṇos“) vertimą su komentarais. Leidyklai išleisus tris „Bhāgavatam“ tomus, Śrīla Prabhupāda kroviniu laivu iške-

liauja į Niujorką. Jis beveik neturėjo pinigų, bet šventai tikėjo, kad pavyks įgyvendinti dvasinio mokytojo jam pavestą vykdyti misiją. Tą dieną, kai Prabhupāda išsilaipinęs Amerikoje išvydo miglų gau-biamus dangoraižius, savo dienoraštyje jis įrašė tokius žodžius: „Brangusis Kṛṣṇa, aš esu tikras, kad vos tik ši transcendentinė žinia pasieks jų širdis, jie pasijus geriau ir išsivaduos iš šių apgailėtinų gyvenimo sąlygų.“ Tuo metu jam buvo sukakę šešiasdešimt devy-neri metai, jis buvo vienas, beveik be pinigų, bet dvasinės žinios ir pasišventimas suteikdavo jėgų ir pasitikėjimo.

„Būdamas senyvo amžiaus, kai dauguma žmonių jau ilsisi ant laurų,“ – rašo Harvardo universiteto teologas Harvey Cox, – „Śrīla Prabhupāda paklausė mokytojo nurodymų ir išsiruošė į varginan-čią kelionę Amerikon. Žinoma, jis tėra vienas iš tūkstančių moky-tojų, bet, kita vertus, jis yra vienintelis iš tūkstančių, o gal net ir milijonų.“

Atvykęs į Niujorką, Śrīla Prabhupāda beveik neturėjo jokių lėšų. Tik kitais metais, 1966 liepą, patyręs didelius sunkumus, jis įkuria Tarptautinę Krišnos sąmonės organizaciją. Kai 1977 metais Śrīla Prabhupāda paliko šį pasaulį (lapkričio 14 d.), jo vadovaujama orga-nizacija jau buvo išaugusi į pasaulinio masto konfederaciją, kurią sudarė daugiau kaip šimtas *āśramų*, mokyklų, šventyklų, institutų bei žemės ūkio bendruomenių.

1972 metais Śrīla Prabhupāda Vakarų šalyse įvedė Vėdų švieti-mo sistemą pradiniam ir viduriniam išsilavinimui įgyti įkurdamas Dalase, Teksaso valstijoje, JAV, *gurukulą*. Nuo to laiko jo mokiniai įkūrė daug tokių mokyklų JAV ir visame pasaulyje.

Śrīla Prabhupāda – taip pat ir keleto stambių tarptautinių kul-tūros centrų Indijoje įkūrimo iniciatorius. Numatyta, kad aplinkui Śrīdhāma Māyāpuros centrą vakarų Bengalijoje iškils visas dvasinis miestas. Šiam grandioziniam užmojui įgyvendinti prireiks daugiau nei dešimties metų. Vṛndāvanoje (Indija) pastatyta didinga Kṛṣṇa-Balarāmos šventykla ir viešbutis svečiams iš viso pasaulio. Stambus kultūros bei švietimo centras yra ir Bombėjuje. Daugelyje svarbių Indijos vietų taip pat bus įkurti centrai.

Ir vis dėlto vertingiausias Śrīlos Prabhupādos indėlis – tai jo knygos. Mokslininkų nepaprastai vertinamos už autoritetingumą, minties gilumą ir aiškumą, jos naudojamos kaip akademiniai vado-

Apie autorių

vėliai daugelyje koledžu. Śrīlos Prabhupādos raštai išversti daugiau kaip į 80 kalbų. Leidykla „The Bhaktivedanta Book Trust“, įsteigta 1972 metais Śrīlos Prabhupādos knygomis publikuoti, šiuo metu yra stambiausia Indijos religijos bei filosofijos literatūros leidėja pasaulyje.

Jau būdamas garbingo amžiaus, per dvylika metų Śrīla Prabhupāda su paskaitomis keturiolika kartų apkeliaavo planetą, pabuvojo šešiuose kontinentuose. Nepaisant to, kad buvo labai užimtas, Śrīla Prabhupāda visą laiką daug rašė. Jo raštai sudaro ištisą Vėdų filosofijos, religijos, literatūros bei kultūros biblioteką.

Pastabos

1. Kitados Vedų žinojimas buvo persakomas iš lūpų į lūpas kaip viena *Veda*. Maždaug prieš penkis tūkstantmečius išminčius Vyasadeva suskirstė jį į keturias *Vedas* (*Rg*, *Yajur*, *Sāma* ir *Atharva*), kad jį būtų suprantamesnė menkesnių intelektinių gebėjimų žmonėms. Vyasadeva buvo įgalintasis Dievo įsikūnijimas. Vyasadeva taip pat išplėtojo Vedų idėjas aštuoniolikoje Puranų ir Mahabharatoje, apibendrino visą Vedų literatūrą Vedanta-sūtroje. Atlikęs šį milžinišką literatūrinį darbą jis vis dėlto juto nepasitenkinimą. Todėl dvasinio mokytojo Narada Munio nurodymu jis parašė *Śrimad-Bhāgavatam*, vadinamą prisirpusiu Vedų išminties vaisiumi.

2. „Bhagavad-gīta“ plačiai žinoma pasaulyje kaip Vedų išminties kvintesencija. Joje surašyti šventi Aukščiausiojo Dievo Asmens Viešpaties Kṛṣṇos priesakai, kuriuos Kurukšetros mūšio lauke Jis paskelbė savo artimam tarnui Arjunai. Vadovaudamasis moksliniais principais savo priesakuose Viešpats Kṛṣṇa aiškina, koks yra geriausias dvasinio pažinimo kelias mūsų veidmainystės ir nesantarvės epochoje.

Sanskrito veikalą „Bhagavad-gīta“ šiandien galima perskaityti beveik visomis pasaulio kalbomis (išleista per šešis šimtus vertimų vien į anglų kalbą), tačiau Jo Dieviškosios Kilnybės A.C. Bhaktivedantos Svamio Prabhupādos „Bhagavad-gīta kokia ji yra“ – tai pirmasis komentaras papildytas šio veikalą vertimas į anglų kalbą, kurio autorius yra tikras Viešpaties tarnas (*bhaktas*), priklausantis autentiškai mokytojų sekai, prasidėjusiai nuo Paties Viešpaties Kṛṣṇos. Todėl „Bhagavad-gīta kokia ji yra“ perteikia Viešpaties Kṛṣṇos mintis be menkiausio iškraipymo ar asmeniškai motyvuotą interpretaciją. Tai pirmasis šio veikalą leidimas, pažadinęs skaitytojų širdyse snaudžiančią Kṛṣṇos sąmonę.

3. Banjanmedis – šventas Indijos figmedis (*ficus religiosa*). Ataugos nuo jo šakų išleidžia šaknis žemėje ir maitina pagrindines šakas. Taip dauginamasis vienas medis dažnai užkariauja labai didelį plotą.

4. Viena iš aštuoniolikos Puranų, „Šrimad-Bhāgavatam“ yra pelniusi „nepriekaištingosios Puranos“ vardą. Śrīla Vyasadeva užrašė ją prieš penkis tūkstančius metų. Šį veikalą jis visų pirma skyrė dabartinio tamsaus veidmainystės ir nesantarvės amžiaus žmonėms. „Šrimad-Bhāgavatam“ yra autorinis „Vedanta-sutros“ komentaras ir reikšmingiausias visos Vedų literatūros veikalas.

Čia Śrīla Prabhupāda cituoja posmą iš antros „Bhagavatam“ giesmės (2.3.19). Citata paimta iš Śrīlos Prabhupādos „Bhagavatam“ vertimo.

*śva-vid-varāhoṣṭra-kharaiḥ
saṁstutaḥ puruṣaḥ paśuḥ
na yat-karṇa-pathopeto
jātu nāma gadāgrajaḥ*

Vertimas: Į šunis, kiaules, kupranugarius ir asilus panašūs žmonės niekada nesiklauso pasakojimų apie transcendentinius nuo pikta gelbėjančio Viešpaties Śri Kṛṣṇos žygius.

Komentaras: Nuo vaikystės sistemingai nemokomi savo gyvenimą grįsti aukštesnėmis dvasinėmis vertybėmis žmonės mažai kuo skiriasi nuo gyvulių, todėl šiame posme jie lyginami su šunimis, kiaulėmis, kupranugariais ir asilais. Šiuolaikiniuose universitetuose iš esmės skiepijama šuns psichologija, pasirengimas tarnauti tiems, kurie yra stipresni. Baigę „mokslus“, „išsilavinę žmonės“ tarsi šunys vaikšto nuo durų prie durų, prašydami darbo, tačiau dažniausiai nuvejami lauk, nes laisvų vietų nėra. Kaip šunys, kurie labiausiai niekinami iš visų gyvūnų, ištikimai tarnauja savo šeiminkui už trupinius, taip ir žmonės ištikimai tarnauja šeiminkui, nors negauna už tai padoraus atlygio.

Žmonės, kurie nėra išrankūs maistui ir ėda viską iš eilės, lyginami su kiaulėmis. Kiaulės mielai ėda išmatas. Tam tikroms gyvūnų rūšims išmatos – taip pat yra maistas. Kai kurie gyvūnai ir paukščiai neatsisako net akmenų. Tačiau žmonės neturi valgyti kas po

ranka pakliuvo. Žmogaus maistas – javai, daržovės, vaisiai, pienas, cukrus ir t.t. Žmogui neskirta valgyti gyvūnų mėsa. Žmogaus dantys yra pritaikyti kramtyti vaisius ir daržoves. Dvi iltys, kurias turi ir žmogus, – savotiška nuolaida tiems, kurie žūt būt nori valgyti gyvūninės kilmės maistą. Visiems žinoma, kad kas vienam maistas – kitam yra nuodai. Iš esmės žmogus turėtų maitintis tik Viešpačiui Šri Kṛṣṇai aukojamo maisto trupiniais, o Jis kaip auką priima tik lapus, gėles, vaisius ir t.t. („Bhagavad-gīta“ 9.26). Vedų šventraščiai skelbia, kad Dievui nevalia aukoti gyvūninės kilmės maisto. Vadinasi, žmogus turi valgyti tik tam tikrų rūšių produktus. Nevertėtų imituoti gyvūnų ir valgyti bet ką, rūpinantis tik iš maisto gaudamais vitaminais. Taigi bet ką valgantį žmogų šis posmas lygina su kiaule.

Kupranugaris patiria malonumą žiaumodamas spyglius, todėl žmogų, kuris siekia mėgautis šeiminiu ar žemišku gyvenimu su visais jo „malonumais“, šventraščiai lygina su kupranugariu. Materialisto gyvenimas nusėtas dygliais, ir norint išpešti didžiausią naudą iš nevykusio sandėrio būtina gyventi vadovaujantis Vedų priesakais. Už gyvenimą materialiam pasaulyje žmonės moka savo krauju. Patraukliausias iš visų materialių malonumų yra seksas. Mėgautis seksu – tolygu gerti savo kraują – platesnių paaiškinimų čia nereikia. Kramtydamas šakas su dygliais kupranugaris taip pat geria savo kraują. Dyglių suraižytas liežuvis ima kraujuoti. Kupranugariui patinka šviežio kraujo skonis, kurį jis laiko dyglių skoniu, ir kvailas gyvulus su pasimėgavimu juos kramto. Stambūs verslininkai ir pramoninkai, besiverčiantys per galvą, kad tik užsidirbtų pinigų – nesvarbu, kokiais būdais, – kaip ir kupranugariai džiaugiasi savo rezultatais, kuriuos dar patrauklesniais padaro išsunktas kraujas. Tai nesveika būseną.

Asilas net tarp gyvūnų garsėja savo kvailumu. Jis velka sunkiausius nešulius, virsdamas nuo kojų, ir nieko už tai negauna. Asilus dažniausiai laiko skalbėjai – žmonės, užimantys ne pačią aukščiausią padėtį visuomenėje. Be to, asilas nuolankiai kenčia priešingos lyties atstovių spyrius. Kai asilas merginasi dailiosios lyties atstovei, jam atsilyginama spyriais, tačiau lytinis instinktas verčia jį nusižemintis sekioi paskui patekę. Todėl po žmonos padu esantis vyras paprastai lyginamas su asilu. Dauguma žmonių, ypač šiame Kali

amžiuje, dirba neatsitiesdami kaip asilai – velka sunkiausius nešulius, stumdo *thelas* ir tampo rikšų vežimėlius. Vadinamoji civilizacijos pažanga verčia žmones dirbti asilams skirtą darbą. Darbininkai milžiniškose gamybose ir fabrikuose nuo ryto iki vakaro lieja devynis prakaitus, o po alinančios darbo dienos jų laukia dar ir antausiai namie – ir dėl sekso, ir dėl šeimos reikalų.

Taigi pasak „Śrīmad-Bhāgavatam“, žmogus, kuris nesiekia dvasinio pažinimo, nepakyla aukščiau šunų, kiaulių, kupranugarių ar asilų, ir tai nėra hiperbolizavimas. Galbūt tokios tamsuomenės lyderiai ir didžiuojasi, kad juos garbina... šunų ir kiaulių banda, bet anokia čia garbė. „Bhagavatam“ atvirai skelbia, kad tas, kuriam nerūpi mokslas apie Kṛṣṇą – net jei jis yra garsiausias žmogaus pavidalą turinčių šunų ir kiaulių vadas, – iš tikrųjų yra paprasčiausias gyvulys. Valdingas, stiprus ir stambus gyvulys, bet, pasak „Śrīmad Bhagavatam“, ne žmogus dėl ateistinės jo mąstysenos. Kitaip sakant, su šunimis ir kiaulėmis supanašėje bedieviai vadovai tėra stambūs gyvuliai, turintys dar ryškesnius gyvuliškus bruožus nei kiti.

5. Išbadėjęs žmogus čiumpa ir bando čiulpti išspaustą ir numestą ant žemės cukrašvendrę, vildamasis dar iščiulpti iš jos kelis lašus. Tai – „sukramtyto kramtymas.“

6. Śrīla Bhaktivinoda Thakura (1838–1914) – vienas iš dvasinių mokytojų sekai priklausančių didžiųjų *acarijų* – Kṛṣṇos sąmonės mokytojų. Jo sūnus Śrīla Bhaktisiddhanta Sarasvatis Gosvamis Maharadža Prabhupāda buvo Jo Dieviškosios Kilnybės A. C. Bhaktivedantos Svamio Prabhupādos dvasinis mokytojas. Śrīla Bhaktivinoda Thakura daug rašė apie Kṛṣṇos sąmonės mokslą. 1896 metais jis nusiuntė į McGillio universitetą Kanadoje savo nedidelę knygėlę pavadinimu „Caitanya Mahaprabhu: Jo gyvenimas ir priesakai“ ir tokiu būdu inicijavo Kṛṣṇos sąmonės mokymo skelbimą Vakarų pasaulyje. Nemažas pluoštas jo sukurtų giesmių patalpinta „Vaišnavų Acarijų giesmėse“ (*Songs of Vaisnava Acaryas*), kurią išleido „Bhaktivedanta Book Trust“ leidykla.

7. Taikydamas aukštyneigį metodą asmuo siekia pažinti tiesą tiesiogiai stebėdamas ir vėliau konstruodamas hipotezes, o taikydamas

žemyneigi metodą jis remiasi autoritetingu šaltiniu. Pirmasis mokslinis tyrimo metodas vadinamas indukcija, o antrasis – dedukcija.

8. „Mano Guru Maharaja“ – čia kalbama apie Śrilos Prabhupādos dvasinį mokytoją Śrilą Bhaktisiddhantā Sarasvatī Gosvami Maharają.

9. „Jagad-guru“ – „viso pasaulio guru“.

10. Vaišnavas yra nuolankus Viešpaties Višnu tarnas. Kṛṣṇa yra pirmapradis Višnu pavidalas, todėl visus Kṛṣṇos *bhaktus* vadina *vaišnavais*.

11. Raghunatha dasa Gosvamis buvo Śri Caitanyos Mahaprabhu amžininkas, iškilus Jo *bhaktas* ir vienas iš šešių *gosvamių*, kuriems Viešpats Caitanya nurodė skelbti Kṛṣṇos sąmonę visame pasaulyje. Nors Raghunatha dasa Gosvamis gimė turtingoje šeimoje, po susitikimo su Viešpačiu Caitanya jis gyveno labai asketiškai.

12. „Bhagavad-gītoje“ (18.54) Viešpats Kṛṣṇa skelbia: „Kas pasiekia tokią transcendentinę padėtį, tas išsyk patiria Aukščiausiąjį Brahmaną ir jį užlieja džiaugsmas. Jis niekada nesieloja, nieko netrokšta, yra vienodas visoms gyvoms esybėms. Tokiame būvyje jis gauna teisę pasiaukojus tyrai tarnauti Man.“

13. Karma reiškia veiklą. Karmos dėsnis – tai procesas, kurio metu aukštesniosios instancijos atlygina mums arba baudžia pagal mūsų dorus arba nedorus darbus. Biblijoje pasakyta: „Ką pasėsi, tą ir pjausi“. Vadinasi, mūsų dabartinė padėtis – tai, kad esame turtinigi, išmintingi, gražūs, ar tai, kad gimėme su amerikiečiu, indo ar japono kūnu – priklauso nuo veiksmų, kuriuos atlikome praėjusiam ar praėjusiuose gyvenimuose.

Iš esmės kalbant, visa – tiek gera, tiek bloga – karma mums nenaudinga, nes prirakina mus prie materialaus pasaulio. Dvasinė tarnystė išsąmoninus Kṛṣṇa – *akarmiška*. Kitaip sakant, ji nesukuria jokių padarinių. Pavyzdžiui, nukovęs priešininkus Kurukšetros mūšio lauke Ardžuna nesusilaukė atoveikio, nes tiesiog vykdė Viešpaties Kṛṣṇos valią.

14. DNR molekulės yra svarbiausia statybinė ir dauginimosi medžiaga organinės kilmės laštelėse. Daugelis mokslininkų laiko jas gyvybės šaltiniu, tačiau, pasak Vedų mokslo, būtina skirti fizinių kūną sudarančias chemines medžiagas (DNR) nuo tikrųjų gyvybės požymių, kurie yra būdingi dvasinei substancijai – sielai.

15. Pusdieviai yra žmones pranokstančios būtybės. Nors pusdieviai išoriškai panašūs į žmones, jie turi daug pranašesnią intelektą, įstabių mistinių galių, o kai kurie jų turi daug rankų ir galvų. Materialioje visatoje yra trisdešimt trys milijonai pusdievių administratorių, kurių kiekvienas yra atsakingas už tam tikrą kosmoso valdymo sritį (pvz., šilumą, šviesą, vandenį, orą ir t.t.).

16. „Bhagavad-gīta“ (6.41–42): „Po daugybės laimingo gyvenimo metų dorovingų gyvų esybių planetose, nevykėlis *yogas* gimsta teisuolių arba turtingoje aristokratų šeimoje. Arba jis gimsta retos išminties transcendentalistų šeimoje. Bet, žinoma, mažai kam šiame pasaulyje tenka toks gimimas.“

17. „Bhagavad-gīta“ (18.61): „Aukščiausiasis Viešpats yra visų širdyse, o Arjuna. Jis nurodo klajonių kelius visoms gyvoms esybėms, kurios tūno kūne tarytum mašinoje, pagamintoje iš materialios energijos“.

18. Radharani yra aukščiausia Viešpaties Kṛṣṇos tarnaitė ir amžinoji Jo žmona. Ji taip pat laikoma Kṛṣṇos vidinės, dvasinės malonumo energijos išikūnijimu.

19. *Brahmastra* – subtilus branduolinis ginklas, kartais naudojamas Vedų karyboje. Paleidžiamas į darbą kartojant mantras; iš tolimo atstumo gali sunaikinti bet kokią – didelę ar mažą – taikinį, niekam daugiau nepakenkdamas. Išsamesnės informacijos žr. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pirmos giesmės aštuntą skyrių.

20. Valmiki – garsus išminčius ir Vedų žinovas. Parašė „Ramajānā“ – vieną svarbiausių istorinių veikalų Vedų literatūroje.

21. Viešpats Čaitanja Mahaprabhu vaišnavizmo literatūroje apibūdinamas kaip visų gailiausias Dievo išikūnijimas, nes dova-

nojo Dievo meilę laisvai, nepaisydamas kastinės, rasinės ir religinės priklausomybės. Jis apsiareiškė Bengalijoje 1486 m.; dar vadinamas „aukso avataru“ dėl aukso spalvos gymio. Viešpats Čaitanja Mahaprabhu iškėlė maha-mantros (Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rama, Hare Rama, Rama Rama, Hare Hare) kartojimo svarbą.

22. Šiuos keturis šventus Indijos miestus skiria šimtai kilometrų.

23. *Vai* reiškia „be“, o *kuntha* – „rūpesčiai“. Taigi Vainkunthoje (Dievo karalystėje) gyvenama be jokių rūpesčių. Vainkunthos planetos yra dvasinėje karalystėje, toli už materialijų pasaulių ribos. Gyvenimas ten kupinas amžinos palaimos ir žinojimo, o visi gyventojai su meile tarnauja Viešpačiui Višnu (Kṛṣṇai).

24. 40 000 šviesmečių – daugiau nei 235 kvadrilijonų mylių.

25. Gopės – Vrindāvanos piemenaitės; jų pasinėrimas į Kṛṣṇos sąmonę ir meilė Kṛṣṇai nepranokstama. Tačiau transcendentinių Kṛṣṇos ir *gopių* meilės nuotykių nereikėtų lyginti su žemišku seksu. Viešpats Čaitanja ir šeši Gosvamių laikėsi celibato bei griežtų askezių ir buvo panirę į nuolatinę *gopių* jauseną. Vyriausioji iš *gopių* yra Śrīmatī Radharānī.

26. Kamsa – didžiausias savo laikų demonas, o Kṛṣṇa – atkakliausias jo priešas. Knygoje „Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo (dešimtosios „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmės apžvalga), Śrīla Prabhupāda pasakoja apie daugybę Kamsos pasikėsinimų nužudyti Kṛṣṇą. Galiausiai Kṛṣṇa plikomis rankomis nužudė Kamsą ant imtynių pakylės Mathuroje.

27. Pūtana – šurpą kelianti demonė, kurią Kamsa siuntė į Vrindavaną nužudyti Kṛṣṇos. Išsitepusi krūtis mirtiniais nuodais ji norėjo pažindyti ir nužudyti Kṛṣṇą, bet Kṛṣṇa, kuriam jos ketinimai nebuvo jokia paslaptis, žįsdamas krūtį išsiurbė jos gyvybės orą ir taip padarė jai galą.

Nuorodos

„Bhagavad-gīta“ 5, 8, 11, 14, 17, 20, 22, 24, 27, 30, 33, 38, 40, 45, 47,
49, 50, 51, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 77, 81, 82, 84, 85, 86, 91, 98, 102

„Brahma-saṁhitā“ 41, 97, 100

„Chāndogya Upaniṣad“ 12

„Īsopaniṣad“ 15, 16, 100

„Kaṭha Upaniṣad“ 3

„Śrīmad-Bhagavatam“ 10, 17, 19, 20, 101

„Śvetāśvatara Upaniṣad“ 28

Kaip tarti sanskritą

Visi sanskrito terminai ir vardai knygoje pateikiami pagal lotyniškąją sanskrito transliteracijos sistemą, kuri tiksliai perteikia sanskrito rašybą. Kiekvieną sanskrito abėcėlės (*devanāgarī*) ženklą žymi atitinkama lotyniška raidė (su diakritiniu ženklu arba be jo) arba šių raidžių junginys. Tai pasaulio mokslininkų pripažintas ir plačiai vartojamas metodas sanskrito žodžiams rašyti. Žemiau pateikiamas smulkus tarimo paaiškinimas.

Trumpasis balsis **a** tariamas kaip **a** žodyje „kad“, ilgasis **ā** – kaip **a** žodyje „lašas“. Trumpasis **i** tariamas kaip **i** žodyje „tik“, ilgasis **ī** – kaip **y** žodyje „lyja“, trumpasis **u** – kaip žodyje „kur“ ir ilgasis **ū** – kaip žodyje „dūmai“. Balsis **ṛ** tariamas kaip **ri** žodyje „rimas“. Balsiai **e** ir **ai** tariami kaip **ei** žodyje „keistas“ ir **o** bei **au** tariami kaip **o** anglų kalbos žodyje „go“ [**gou**] („eiti“). *Anusvāra* (**m̐**) yra grynas nosinis garsas ir tariamas kaip **n** prancūzų kalbos žodyje „boñ“ („geras“). *Visarga* (**ḥ**) – stiprus aspiratas (artikuliacijai būdingas stiprus iškvėpimas, kylantis dėl staigaus oro srovės nutraukimo). Dvieilio gale **aḥ** tariamas kaip **aha**, o **iḥ** – kaip **ihi**.

Guturaliniai (gomuriniai) priebalsiai – **k**, **kh**, **g**, **gh** ir **ṅ**; juos tariant, liežuviuo užpakalinė dalis pakyla ir priartėja prie minkštojo gomurio. **K** tariamas kaip žodyje „kalnas“, **kh** – kaip junginys „**kch**“, **g** – kaip žodyje „gilus“, **gh** – kaip junginys **gh** ir **ṅ** – kaip žodyje „dingti“.

Palataliniai (liežuviuo vidurinieji) priebalsiai – **c**, **ch**, **j**, **jh** ir **ñ**; juos tariant liežuviuo vidurinė dalis pakyla ir priartėja prie kietojo gomurio. **C** tariamas kaip žodyje „čia“, **ch** – kaip junginys **čch**, **j** – kaip žodyje „džiaugsmas“, **jh** – kaip junginys **džh** ir **ñ** – kaip anglų kalbos žodyje „canyon“ („kanjonas“).

Kaip tarti sanskritą

Cerebraliniai priebalsiai – **ṭ, ṭh, ḍ, ḍh** ir **ṇ** – tariami panašiai kaip dantiniai, tačiau liežuvio priešakinė dalis neliečia dantų, bet užsiriečia į viršų ir apatine puse liečia priešakinę kietojo gomurio dalį.

Dantiniai priebalsiai – **t, th, d, dh** ir **n**; juos tariant liežuvio priešakinė dalis liečia dantis. **T** tariamas kaip žodyje „tikslas“, **th** – kaip junginys **tch**, **d** – kaip žodyje „diena“, **dh** – kaip junginys **dh** ir **n** – kaip žodyje „ne“.

Labialiniai (lūpiniai) priebalsiai – **p, ph, b, bh** ir **m**; juos tariant dalyvauja lūpos. **P** tariamas kaip žodyje „pintinė“, **ph** – kaip junginys **pch**, **b** – kaip žodyje „banga“, **bh** – kaip junginys **bh** ir **m** – kaip žodyje „miegas“.

Pusbalsiai **y, r, l** ir **v** tariami atitinkamai kaip žodžiuose „jautrus“, „ratas“, „laikas“ ir „vaikas“. Sibiliantai (švilpiamieji ir šnypščiamieji) – **ṣ, ś** ir **s** tariami atitinkamai kaip žodžiuose „šaltis“, „šienas“ ir „saulė“. Raide **h** žymimas garsas tariamas kaip žodyje „himnas“.

Pastaba: junginys **jñ** tariamas kaip **gj** (pvz.: **yajña** – kaip „jagja“).

